

Lagrådsremiss

Nordisk verkställighet i brottmål

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 11 december 2025

Gunnar Strömmer

Caroline Nisell
(Justitiedepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen lämnas förslag till en ny lag om nordisk verkställighet i brottmål som ska ersätta lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. Förslaget innebär bl.a. följande.

- Regleringens tillämpningsområde utökas till att omfatta frivårds-påföljder som innefattar samhällstjänst.
- Flera ändringar görs för att effektivisera tillämpningen av regelverket och öka antalet överföranden, bl.a. följande:
 - Ett skyndsamhetskrav ska gälla vid Kriminalvårdens och domstolarnas handläggning av ärenden om överförande av verkställigheten av fängelsestraff.
 - Ett beslut om överförande av verkställigheten av ett fängelsestraff ska få laga kraft direkt om den dömde samtyckt till att verkställigheten överförs.
 - Den dömde ska kunna lämna en förklaring om att han eller hon avstår från att överklaga ett sådant beslut eller fullfölja överklagandet (nöjdförklaring).
- Överklaganden ska prövas av allmän domstol.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Innehållsförteckning

1	Beslut	5
2	Lagtext	6
2.1	Förslag till lag om nordisk verkställighet i brottmål	6
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar	18
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1974:752) om nordisk vittnesplikt m.m.	21
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet	22
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister	23
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall	24
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder	26
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen	28
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen	30
2.10	Förslag till lag om ändring i lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete	31
2.11	Förslag till lag om ändring i lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål	32
3	Ärendet och dess beredning	33
4	Bakgrund	33
4.1	Det nordiska samarbetet	33
4.2	Den nuvarande lagstiftningen	36
4.3	Samarbetet med icke-nordiska stater	41
4.4	Bestämmelser om samhällstjänst i de nordiska staterna	43
4.5	Vissa statistikuppgifter om överförande av verkställighet inom Norden	49
5	En ny nordisk verkställighetslag	53
5.1	En mer effektiv och överskådlig reglering	53
5.2	En ny lag om nordisk verkställighet i brottmål	56
5.3	Lagrådsremissens upplägg	57
6	Lagens tillämpningsområde och beslutsordning	58
6.1	Vilka avgöranden som ska omfattas av den nya lagen och vilken beslutsordning som ska gälla	58
6.2	Den nya lagens förhållande till annan lagstiftning	62

7	Förutsättningarna för överförande av fängelsestraff	64
8	Överförande av övervakning och samhällstjänst.....	65
8.1	Överförande av övervakning	65
8.2	Förutsättningar för överförande av samhällstjänst.....	68
8.3	Verkställighet i en annan nordisk stat av en svensk frivårdspåföljd som innefattar samhällstjänst	69
8.4	Verkställighet i Sverige av en nordisk frivårdspåföljd som innefattar samhällstjänst	70
9	Tvångsmedel, tillgodoräknande av frihetsberövande och förvar.....	73
9.1	Tvångsmedel	73
9.2	Tillgodoräknande av frihetsberövande	78
9.3	Förlängd tidsfrist för förvarstagande	79
10	Överklagande av beslut.....	80
10.1	Vilka beslut som får överklagas och hur ett överklagande går till	80
10.2	Behörig domstol och dess prövning	84
10.3	Borttagna bestämmelser om myndigheternas omprövning och överklagande av övervakningsnämndens beslut.....	87
11	En snabbare och tydligare process	89
11.1	Skyndsam handläggning.....	89
11.2	Inhämtande av den dömdes inställning.....	94
12	Några övriga frågor.....	97
12.1	Offentligt biträde	97
12.2	Specialitetsprincipen.....	99
12.3	En möjlighet för övervakningsnämnden att överlämna en fråga om åtgärd till en annan nordisk stat	101
12.4	Rättens möjlighet att undanröja en nordisk frivårdspåföljd eller förverka villkorligt medgiven frihet	102
12.5	Statens talan i ärenden om verkställighet i Sverige av ett nordiskt bötesstraff eller beslut om förverkande, rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite.....	104
12.6	Fördelning av egendom	105
12.7	Dataskydd.....	106
13	Följdändringar	110
14	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	113
15	Konsekvenser av förslagen	114
16	Författningskommentar.....	117
16.1	Förslaget till lag om nordisk verkställighet i brottmål... ..	117
16.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar	144
16.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1974:752) om nordisk vittnesplikt m.m.	145

16.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet	146
16.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister	146
16.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall	147
16.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder	148
16.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen	148
16.9	Förslaget till lag om ändring i lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen	149
16.10	Förslaget till lag om ändring i lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete	150
16.11	Förslaget till lag om ändring i lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål	151
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Nordisk verkställighet i brottmål (Ds 2025:12)	152
Bilaga 2	Lagförslagen i promemorian	153
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	181

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om nordisk verkställighet i brottmål,
2. lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar,
3. lag om ändring i lagen (1974:752) om nordisk vittnesplikt m.m.,
4. lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet,
5. lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister,
6. lag om ändring i lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall,
7. lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,
8. lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen,
9. lag om ändring i lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen,
10. lag om ändring i lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete,
11. lag om ändring i lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om nordisk verkställighet i brottmål

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens innehåll och tillämplighet

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge om verkställighet av

- bötesstraff,
 - beslut om förverkande, rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite,
 - fängelsestraff, och
 - frivårdspåföljder som innefattar övervakning eller samhällstjänst.
- Bestämmelserna avser följande:

- verkställighet i en annan nordisk stat av ett svenskt bötesstraff eller av ett svenskt beslut om förverkande, rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite (2 kap.),
- verkställighet i Sverige av ett nordiskt bötesstraff eller av ett nordiskt beslut om förverkande, rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite (3 kap.),
- verkställighet i en annan nordisk stat av ett svenskt fängelsestraff (4 kap.),
- verkställighet i Sverige av ett nordiskt fängelsestraff (5 kap.),
- verkställighet i en annan nordisk stat av en svensk frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst (6 kap.),
- verkställighet i Sverige av en nordisk frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst (7 kap.),
- verkställighet i en annan nordisk stat av ett svenskt beslut om övervakning av den som villkorligt frigetts i Sverige (8 kap.),
- verkställighet i Sverige av ett nordiskt beslut om övervakning av den som villkorligt frigetts i en annan nordisk stat (9 kap.), och
- övriga frågor (10 kap.).

2 § Det som i denna lag sägs om en dom gäller även ett beslut eller föreläggande, som enligt lagstiftningen i den stat där beslutet eller föreläggandet meddelats har samma verkan som en dom.

3 § Med fängelse avses i denna lag faengsel i Danmark, fängelse i Finland, fangelsi i Island och fengsel i Norge.

Särskilda bestämmelser i andra lagar

4 § I lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål finns bestämmelser om användning av kvarstad på begäran av myndigheter i en annan nordisk stat.

5 § I lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av bötesstraff i vissa fall.

Bestämmelser om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall finns i

– lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall,

– Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1805 av den 14 november 2018 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande, och

– lagen (2020:968) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.

6 § I lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av rättspsykiatrisk vård i vissa fall.

I lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårds-påföljder inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av villkorlig dom i vissa fall.

I lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål finns bestämmelser om verkställighet av rättspsykiatrisk vård i vissa fall.

Rätt att meddela föreskrifter

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för kommuner att lämna uppgifter till Kriminalvården som behövs i ärenden om överförande av verkställighet av en i Sverige eller i en annan nordisk stat meddelad dom på fängelse enligt denna lag.

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om tillämpningen av denna lag.

2 kap. Verkställighet i en annan nordisk stat av ett svenskt bötesstraff eller av ett svenskt beslut om förverkande, rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite

Överförande av verkställigheten till en annan nordisk stat

1 § Kronofogdemyndigheten prövar om verkställighet ska begäras i en annan nordisk stat av en i Sverige meddelad dom som avser

1. böter,
2. förverkande av egendom,
3. ersättning för rättegångskostnad i brottmål,

4. kvarstad av egendom som tillhör någon som är misstänkt för brott eller som en utredning om förverkande rör och som meddelats för att säkra anspråk på det som anges i 1–3,

5. vite som har förelagts en part eller någon annan till fullgörande av en skyldighet i en rättegång, eller

6. vite som i Sverige har förelagts av Konsumentombudsmannen, Konkurrensverket eller en domstol i ett mål eller ärende som avses i 1 kap. 4 § 3 lagen (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar.

En begäran om verkställighet enligt första stycket ska lämnas till en behörig myndighet i den andra nordiska staten.

3 kap. Verkställighet i Sverige av ett nordiskt bötesstraff eller av ett nordiskt beslut om förverkande, rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite

Överförande av verkställigheten till Sverige

1 § På begäran av en behörig myndighet i en annan nordisk stat får en i den staten meddelad och verkställbar dom verkställas i Sverige om domen avser

1. böter,

2. förverkande av egendom,

3. ersättning för rättegångskostnad i brottmål, eller

4. kvarstad av egendom som tillhör någon som är misstänkt för brott eller som en utredning om förverkande rör och som meddelats för att säkra anspråk på det som anges i 1–3,

5. vite som har förelagts en part eller någon annan till fullgörande av en skyldighet i en rättegång, eller

6. tvangsmulkt som i Norge har förelagts av Forbrukertilsynet.

En begäran om verkställighet enligt första stycket ska lämnas till Kronofogdemyndigheten som prövar om domen ska verkställas i Sverige.

Verkställigheten i Sverige

2 § Om inte något annat följer av denna lag ska verkställighet i Sverige ske enligt svenska regler. Frågor om hinder mot verkställighet på grund av preskription prövas enligt lagen i den andra nordiska staten.

Ett bötesstraff som verkställs enligt denna lag får inte förvandlas till fängelse.

Fördelning av egendom

3 § Efter avdrag för kostnaderna för verkställigheten tillfaller egendom eller dess värde som influtit vid verkställighet enligt 1 § den andra nordiska staten.

4 kap. Verkställighet i en annan nordisk stat av ett svenskt fängelsestraff

Överförande av verkställigheten till en annan nordisk stat

1 § En i Sverige meddelad dom på fängelse får verkställas i en annan nordisk stat, om den dömden när verkställigheten ska ske

1. är medborgare eller bosatt i den staten, eller
2. uppehåller sig i den staten och det är lämpligast att domen verkställs där.

Kriminalvården prövar om verkställighet ska begäras i en annan nordisk stat enligt första stycket. En begäran om verkställighet ska lämnas till en behörig myndighet i den andra nordiska staten.

Tvångsmedel

2 § Om den dömden befinner sig i den andra nordiska staten får Kriminalvården, i avvaktan på den statens beslut om att den svenska domen på fängelse får verkställas där, begära att den staten anholder den dömden eller vidtar någon annan åtgärd för att säkerställa att han eller hon stannar kvar på dess territorium.

Överförande och transport av den dömden

3 § Om en svensk dom på fängelse ska verkställas i en annan nordisk stat ska Kriminalvården vid behov se till att den dömden överförs till den staten.

Vid en sådan transport tillämpas följande bestämmelser i häkteslagen (2010:611):

- 4 kap. 4 § om kroppsvisitation,
- 4 kap. 10 § första stycket om användning av fängsel, och
- 8 kap. 2 a § om möjligheten att i vissa fall begära hjälp av Polismyndigheten.

Om det är nödvändigt för att en transport ska kunna genomföras, får den dömden hållas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 96 timmar.

4 § Om den som ska verkställa en svensk dom på fängelse i en annan nordisk stat påträffas i Sverige, får Polismyndigheten på begäran av en myndighet i den staten eller med anledning av en där utfärdad efterlysning, föra över honom eller henne till den staten för verkställighet av straffet.

Om det är nödvändigt för att en transport ska kunna genomföras, får den dömden hållas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 96 timmar.

Specialitetsprincipen

5 § Om en dömd person ska överföras från Sverige, ska det ställas upp villkor om att den dömden i den andra nordiska staten inte utan tillstånd enligt 6 § får

1. åtalas eller straffas för något annat brott som begåtts före överförandet, eller
2. vidareöverlämnas eller vidareutlämnas till en stat utanför Norden.

I begäran ska det upplysas om att den dömden får åtalas, straffas, vidareöverlämnas eller vidareutlämnas trots villkoren enligt första stycket, om den dömden

1. har samtyckt till det,
2. efter det att han eller hon blivit slutligt frigiven haft möjlighet att lämna den andra nordiska staten, men inte gjort det inom 45 dagar, eller
3. har återvänt till den andra nordiska staten efter att ha lämnat den.

6 § På begäran av en behörig myndighet i den andra nordiska staten får tillstånd lämnas till undantag från villkoren enligt 5 § första stycket.

Om begäran avser åtal eller straff för något annat brott som begåtts före överförandet, ska frågan prövas enligt 5 kap. 7 § lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder. Prövningen ska även omfatta om ett överlämnande för gärningen hade kunnat beviljas enligt 2 kap. 5 § 1–3 samma lag.

Om begäran gäller vidareöverlämnande eller vidareutlämning till en stat utanför Norden, ska frågan prövas enligt 6 kap. 8 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder eller 24 § lagen (1957:668) om utlämning för brott. Stockholms tingsrätt är behörig tingsrätt vid prövning enligt lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

5 kap. Verkställighet i Sverige av ett nordiskt fängelsestraff

Överförande av verkställigheten till Sverige

1 § På begäran av en behörig myndighet i en annan nordisk stat får en i den staten meddelad och verkställbar dom på fängelse verkställas i Sverige om den dömden när verkställigheten ska ske

1. är svensk medborgare eller bosatt i Sverige, eller
2. uppehåller sig i Sverige och det är lämpligast att domen verkställs här.

En begäran om verkställighet enligt första stycket ska lämnas till Kriminalvården som prövar om domen ska verkställas i Sverige.

Tvångsmedel

2 § En dömd person som befinner sig i Sverige får på begäran av en behörig myndighet i en annan nordisk stat häktas om det finns risk för att han eller hon avviker eller på något annat sätt undandrar sig verkställighet i Sverige av en dom på fängelse enligt denna lag.

Den som enligt 1 kap. 6 § brottsbalken inte hade kunnat dömas till påföljd för den aktuella gärningen får inte häktas. Den som inte har fyllt arton år får häktas endast om det finns synnerliga skäl.

Om det finns skäl för att häkta någon enligt första stycket får han eller hon anhållas i avvaktan på rättens prövning av häktningsfrågan. Om det är tillräckligt att den dömden meddelas reseförbud eller föreläggs anmälningsskyldighet, ska en sådan åtgärd beslutas i stället för anhållande eller häktning. I fall som avses i 24 kap. 4 § rättegångsbalken ska övervakning ersätta ett anhållande.

3 § När den dömden har gripits, anhållits, häktats, meddelats reseförbud eller förelagts anmälningsskyldighet tillämpas de regler som gäller vid motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken, om inte något annat följer av denna lag. Det som sägs om offentlig försvarare i rättegångsbalken ska tillämpas i fråga om offentligt biträde, om inte något annat följer av 10 kap. 5 §. Det som sägs om tid för väckande av åtal i rättegångsbalken ska inte tillämpas.

4 § Ett beslut om tvångsmedel enligt 2 § får meddelas såväl före som efter det att en begäran enligt 1 § första stycket har lämnats eller efter Kriminalvårdens beslut enligt 1 § andra stycket.

Ett beslut om tvångsmedel enligt 2 § gäller till dess domen på fängelse har börjat verkställas i Sverige, om inte beslutet upphävs dessförinnan.

5 § En åklagare eller rätten ska upphäva ett beslut om tvångsmedel enligt 2 § om

1. en begäran enligt 1 § inte lämnas inom 40 dagar från det att den dömden med stöd av 2 § frihetsberövades, meddelades reseförbud eller förelades anmälningsskyldighet, eller

2. det finns skäl att anta att den sammanlagda tid som den dömden har varit berövad friheten i Sverige med stöd av 2 § och i den andra nordiska staten uppgår till den tid som den dömden skulle ha varit berövad friheten om verkställighet av påföljden hade skett enbart i den andra staten.

Transport av den dömden

6 § Kriminalvården ska ansvara för transport av den dömden i Sverige. Vid en sådan transport tillämpas följande bestämmelser i häkteslagen (2010:611):

- 4 kap. 4 § om kroppsvisitation,
- 4 kap. 10 § första stycket om användning av fängsel, och
- 8 kap. 2 a § om möjligheten att i vissa fall begära hjälp av Polismyndigheten.

Verkställigheten i Sverige

7 § Om inte något annat följer av denna lag ska verkställighet i Sverige ske enligt svenska regler. Frågor om hinder mot verkställighet på grund av preskription prövas enligt lagen i den andra nordiska staten.

Fängelse som förvandlingsstraff för böter får inte verkställas om böterna betalas. Om böterna delvis betalas ska förvandlingsstraffet sättas ned med så många hela dagar som motsvarar betalningens andel av bötesbeloppet.

Specialitetsprincipen

8 § Om den andra nordiska staten har ställt upp villkor för den dömdes överförande ska de gälla i Sverige.

6 kap. Verkställighet i en annan nordisk stat av en svensk frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst

Överförande av verkställigheten till en annan nordisk stat

1 § En i Sverige utdömd frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst får verkställas i en annan nordisk stat om den dömde när verkställigheten ska ske

1. är bosatt i den staten,
2. avser att bosätta sig i den staten, eller
3. uppehåller sig i den staten och det är lämpligast att domen verkställs där.

Kriminalvården prövar om verkställighet ska begäras i en annan nordisk stat enligt första stycket. En begäran om verkställighet ska lämnas till en behörig myndighet i den andra nordiska staten.

Ändringar i verkställigheten

2 § Ett beslut i den andra nordiska staten gäller i Sverige, om beslutet

1. ändrar verkställigheten av den överförda påföljden, eller
2. innebär undanröjande av påföljden.

3 § En åtgärd som avser den överförda påföljden får beslutas i Sverige, om den dömde här döms för ett annat brott eller om en behörig myndighet i den andra nordiska staten överlämnar ett ärende om en sådan åtgärd till Kriminalvården.

Ett sådant överlämnat ärende tas upp av Kriminalvården och handläggs enligt de svenska regler som gäller för åtgärden.

7 kap. Verkställighet i Sverige av en nordisk frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst

Överförande av verkställigheten till Sverige

1 § På begäran av en behörig myndighet i en annan nordisk stat får en i den staten meddelad och verkställbar dom på frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst verkställas i Sverige om den dömde när verkställigheten ska ske är

1. bosatt i Sverige,
2. avser att bosätta sig i Sverige, eller
3. uppehåller sig i Sverige och det är lämpligast att domen verkställs här.

En begäran om verkställighet enligt första stycket ska lämnas till Kriminalvården som prövar om domen ska verkställas i Sverige.

Verkställigheten i Sverige

2 § Kriminalvården ska ha hand om övervakningen, förordna övervakare för den dömde och anordna samhällstjänsten.

3 § Om inte något annat följer av denna lag ska verkställighet i Sverige ske enligt svenska regler. Det som i den andra nordiska staten bestämts om provotid, övervakningstid och samhällstjänstens omfattning ska gälla vid verkställigheten. Detsamma gäller andra villkor eller föreskrifter om den dömdes skyldigheter.

Kriminalvården får ändra eller anpassa villkor och föreskrifter som den dömda är skyldig att följa. Villkoren och föreskrifterna får dock inte ändras så att skyldigheten blir strängare än den ursprungliga skyldigheten.

Ändringar i verkställigheten

4 § Ett beslut i en annan nordisk stat gäller i Sverige, om beslutet

1. ändrar verkställigheten av den överförda påföljden, eller
2. innebär undanröjande av påföljden.

5 § Om det finns anledning att vidta en åtgärd mot den dömda, får rätten eller Kriminalvården överlämna frågan till en behörig myndighet i den andra nordiska staten, om det är lämpligare att frågan prövas där.

8 kap. Verkställighet i en annan nordisk stat av ett svenskt beslut om övervakning av den som villkorligt frigetts i Sverige

Överförande av verkställigheten till en annan nordisk stat

1 § Övervakning av den som villkorligt frigetts från ett fängelsestraff i Sverige får verkställas i en annan nordisk stat om någon av förutsättningarna i 6 kap. 1 § första stycket 1–3 är uppfylld.

Kriminalvården prövar om verkställighet ska begäras i en annan nordisk stat enligt första stycket. En begäran om verkställighet ska lämnas till en behörig myndighet i den andra nordiska staten.

Ändringar i verkställigheten

2 § Ett beslut i den andra nordiska staten gäller i Sverige, om beslutet

1. ändrar verkställigheten av den överförda övervakningen, eller
2. innebär förverkande av den villkorligt medgivna friheten.

3 § En åtgärd som avser den överförda övervakningen får beslutas i Sverige, om den dömda här döms för ett annat brott eller om en behörig myndighet i den andra nordiska staten överlämnar ett ärende om en sådan åtgärd till en svensk myndighet.

Ett sådant överlämnat ärende tas upp av Kriminalvården och handläggs enligt de svenska regler som gäller för åtgärden. Kriminalvården ska överlämna ett ärende som myndigheten inte är behörig att besluta i till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs eller kunde ha bedrivits vid tiden för beslutet om verkställighet.

9 kap. Verkställighet i Sverige av ett nordiskt beslut om övervakning av den som villkorligt frigetts i en annan nordisk stat

Överförande av verkställigheten till Sverige

1 § På begäran av en behörig myndighet i en annan nordisk stat får övervakning av den som villkorligt frigetts från ett fängelsestraff i den staten verkställas i Sverige om någon av förutsättningarna i 7 kap. 1 § första stycket 1–3 är uppfylld.

En begäran om verkställighet enligt första stycket ska lämnas till Kriminalvården som prövar om övervakning ska verkställas i Sverige.

Verkställigheten i Sverige

2 § Om inte något annat följer av denna lag ska verkställighet i Sverige ske enligt svenska regler. Det som i den andra nordiska staten bestämts om prövotid och övervakningstid ska gälla vid verkställigheten. Detsamma gäller andra villkor eller föreskrifter om den dömdes skyldigheter.

Kriminalvården får ändra eller anpassa villkor och föreskrifter som den dömda är skyldig att följa. Villkoren och föreskrifterna får dock inte ändras så att skyldigheten blir strängare än den ursprungliga skyldigheten.

Ändringar i verkställigheten

3 § Om den villkorligt medgivna friheten helt eller delvis förklaras förverkad i Sverige ska den förverkade tiden verkställas enligt svenska regler.

4 § Ett beslut i en annan nordisk stat gäller i Sverige, om beslutet

1. ändrar verkställigheten av den överförda övervakningen, eller
2. innebär förverkande av den villkorligt medgivna friheten.

5 § Om det finns anledning att vidta en åtgärd mot den dömda får Kriminalvården, övervakningsnämnden eller, när den dömda döms för ett annat brott, rätten överlämna frågan till en behörig myndighet i den andra nordiska staten, om det är lämpligare att frågan prövas där.

10 kap. Övriga frågor

Beslut

1 § Ett beslut enligt denna lag gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

Den dömdes inställning

2 § Innan beslut fattas enligt 4 kap. 1 §, 6 kap. 1 § eller 8 kap. 1 § ska Kriminalvården tillfråga den dömda om hans eller hennes inställning till att verkställigheten överförs till den andra nordiska staten.

Om den dömda befinner sig i en annan stat gäller i stället att han eller hon om möjligt ska tillfrågas om sin inställning till att verkställigheten överförs.

Den dömde ska upplysas om innebörden av ett samtycke till ett överförande enligt 4 kap. 1 §.

Skyndsam handläggning

3 § Ett ärende enligt denna lag ska handläggas skyndsamt hos Kriminalvården.

Kostnader för verkställigheten

4 § Kostnader för verkställighet och åtgärder i övrigt enligt denna lag betalas av staten, om inte något annat följer av 3 kap. 3 §.

Offentligt biträde

5 § Offentligt biträde ska i ett ärende enligt 4 eller 5 kap. förordnas för den dömde, om det inte kan antas att behov av biträde saknas.

Bestämmelser om överklagande av beslut om offentligt biträde finns i lagen (1996:1620) om offentligt biträde.

Överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut

6 § Kronofogdemyndighetens beslut om att verkställighet ska ske i Sverige enligt 3 kap. 1 § får överklagas till tingsrätten. Andra beslut som fattas av Kronofogdemyndigheten med stöd av denna lag får inte överklagas.

Behörig tingsrätt är den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken ska pröva ett överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Vid handläggningen i domstol tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte något annat följer av denna lag.

Om rätten upphäver ett beslut om verkställighet, ska de verkställighetsåtgärder som har gjorts återgå så långt det är möjligt.

Överklagande av Kriminalvårdens beslut

7 § Kriminalvårdens beslut får överklagas om myndigheten

1. prövat om verkställighet av ett svenskt avgörande ska begäras i en annan nordisk stat enligt 4 kap. 1 §, 6 kap. 1 § eller 8 kap. 1 §, om inte något annat framgår av andra stycket, eller

2. prövat om ett nordiskt avgörande ska verkställas i Sverige enligt 5 kap. 1 §, 7 kap. 1 § eller 9 kap. 1 §.

Kriminalvårdens beslut enligt 4 kap. 1 § om att begära verkställighet i en annan nordisk stat får inte överklagas om den dömde har samtyckt till att avgörandet verkställs i den andra nordiska staten.

Andra beslut som fattas av Kriminalvården med stöd av denna lag får inte överklagas.

8 § Ett beslut enligt 4 kap. 1 § eller 5 kap. 1 § ska överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt eller det häkte finns där den dömde var inskriven när det överklagade beslutet fattades.

Om det inte finns någon behörig domstol enligt första stycket, ska ett överklagande göras till den tingsrätt inom vars domkrets den dömde är folkbokförd.

Om det inte finns någon behörig domstol enligt första eller andra stycket, ska ett överklagande göras till Stockholms tingsrätt.

9 § Ett beslut enligt 6 kap. 1 § eller 8 kap. 1 § ska överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets det frivårdskontor ligger där den dömde är inskriven.

Ett beslut enligt 7 kap. 1 § eller 9 kap. 1 § ska överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets den dömde är folkbokförd.

Om det inte finns någon behörig domstol enligt första eller andra stycket, ska ett överklagande göras till Stockholms tingsrätt.

10 § Den dömde får förklara att han eller hon avstår från att överklaga Kriminalvårdens beslut enligt 4 kap. 1 § eller fullfölja ett överklagande av ett sådant beslut. I fråga om en sådan förklaring tillämpas 11 § andra stycket och 12 och 13 §§ strafftidslagen (2018:1251).

11 § Vid handläggningen i domstol tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte något annat följer av denna lag. Ärenden enligt 4–9 kap. ska handläggas skyndsamt.

Överklagande av övervakningsnämndens beslut

12 § Övervakningsnämndens beslut enligt 9 kap. 5 § får inte överklagas.

Ny påföljdsbestämning

13 § Vid ny påföljdsbestämning efter tidigare dom enligt 34 kap. brottsbalken, ska en påföljd som har meddelats genom en dom i en annan nordisk stat och som verkställs i Sverige med stöd av denna lag jämföras med en dom meddelad i Sverige.

Om någon i en annan nordisk stat har ålagts ett förvandlingsstraff för böter och det i Sverige uppkommer en fråga om förvandling av andra böter som personen ålagts, ska bestämmelserna i 19 § bötesverkställighetslagen (1979:189) inte tillämpas.

Nåd

14 § När verkställighet av en nordisk dom sker i Sverige med stöd av denna lag får svenska regler om nåd tillämpas. Om den andra nordiska staten meddelar den dömde eller den som beslutet gäller nåd, ska det gälla i Sverige.

Undanröjande av en svensk frivårdspåföljd i en annan nordisk stat

15 § Ett beslut i en annan nordisk stat om undanröjande av en svensk frivårdspåföljd ska gälla i Sverige.

Undanröjande av en nordisk frivårdspåföljd i Sverige

16 § Om någon som dömts till en frivårdspåföljd i en annan nordisk stat ska dömas för annan brottslighet i Sverige, och verkställigheten av frivårdspåföljden inte har förts över till Sverige, får rätten undanröja den tidigare påföljden och döma till gemensam påföljd för den samlade brottsligheten. Vid rättens prövning ska 34 kap. 4 § brottsbalken tillämpas.

Vid tillämpning av första stycket ska den nordiska domen anses vara en dom på skyddstillsyn.

Nordiska beslut om förverkande av villkorligt medgiven frihet efter villkorlig frigivning som skett i Sverige

17 § Ett beslut i en annan nordisk stat om förverkande av villkorligt medgiven frihet som avser en person som villkorligt frigetts i Sverige ska gälla här.

Svenska beslut om förverkande av villkorligt medgiven frihet efter villkorlig frigivning som skett i en annan nordisk stat

18 § Om någon som villkorligt frigetts från ett fängelsestraff i en annan nordisk stat ska dömas för annan brottslighet i Sverige, och verkställigheten av övervakning under den villkorliga frigivningen inte har förts över till Sverige, får rätten förklara villkorligt medgiven frihet förverkad. Vid rättens prövning ska 34 kap. 5 § brottsbalken tillämpas.

Den förverkade tiden ska verkställas enligt svenska regler.

Åtalsförbud

19 § Om en påföljd som meddelats i en annan nordisk stat ska verkställas i Sverige enligt denna lag, eller om det här har beslutats om undanröjande av en frivårdspåföljd enligt 16 § eller förverkande av villkorligt medgiven frihet enligt 18 §, får åtal för den gärning som påföljden avser inte väckas här.

Transport genom Sverige

20 § Den som i en nordisk stat dömts till ett fängelsestraff får utan tillstånd transporteras genom Sverige till en annan nordisk stat för verkställighet av straffet.

Om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, får Polismyndigheten hålla den som överförs i förvar, dock längst under 48 timmar.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
 2. Genom lagen upphävs lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.
 3. Den upphävda lagen, med undantag för 5 a–5 c §§, gäller fortfarande för ärenden om överförande av verkställighet som har inletts före ikraftträdandet.
 4. Bestämmelserna i 5 kap. 2–5 §§ tillämpas dock även på ärenden som inletts före ikraftträdandet.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar¹ ska ha följande lydelse.

*Lydelse enligt lagrådsremissen Föreslagen lydelse
Frihetsberövande påföljder för
barn och unga*

18 §²

En förvaltningsrätt är domför med en lagfaren domare ensam

1. vid åtgärder som endast avser måls beredande,
2. vid förhör med vittne eller sakkunnig som begärts av en annan förvaltningsrätt,
3. vid beslut som endast avser rättelse av felräkning, felskrivning eller annat uppenbart förbiseende, och
4. vid annat beslut som inte innefattar slutligt avgörande av mål.

Om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsuttet rätt, är en förvaltningsrätt domför med en lagfaren domare ensam vid beslut som inte innefattar prövning av målet i sak.

Åtgärder som endast avser beredandet av ett mål och som inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna domare, får utföras av någon annan som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid en allmän förvaltningsdomstol, en allmän domstol eller en hyresnämnd. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om detta.

Vad som sägs i andra stycket gäller även vid avgörande i sak av

1. mål av enkel beskaffenhet,	
2. mål om bevissäkring och betalningssäkring enligt skatteförfarandelagen (2011:1244), om besiktning enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152), om en uppgifts eller handlings undantagande från kontroll enligt skatteförfarandelagen eller någon annan skatteförfattning,	
3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 och 6 a §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, mål om vård vid en låsbar enhet enligt 15 b § samma lag, mål om avskildhet enligt 15 c § samma lag, mål om vård i enskildhet enligt 15 d § samma lag, mål om tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § samma lag, mål om tillfälligt utreseförbud enligt 31 d § samma lag, mål om omedelbar insats enligt 4 kap. 1 § lagen (2024:79) om placering av	3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 och 6 a §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, mål om vård vid en låsbar enhet enligt 15 b § samma lag, mål om avskildhet enligt 15 c § samma lag, mål om vård i enskildhet enligt 15 d § samma lag, mål om tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § samma lag, mål om tillfälligt utreseförbud enligt 31 d § samma lag, mål om omedelbar insats enligt 4 kap. 1 § lagen (2024:79) om placering av

¹ Lagen omtryckt 1981:1323.

² Senaste lydelse 2026:000.

barn i skyddat boende, mål om omedelbart omhändertagande enligt 13 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, mål om vård i enskildhet enligt 34 a § samma lag, mål om avskildhet enligt 34 b § samma lag, mål om tillfällig isolering enligt 5 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168), mål enligt 12 § första stycket och 33 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, mål enligt 18 § första stycket 3–5 och 9 när det gäller de fall då vården inte har förenats med särskild utskrivningsprövning eller 6 lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, mål om förvar och uppsikt enligt utlänningslagen (2005:716), mål enligt strafftidslagen (2018:1251), mål enligt fängelselagen (2010:610) och mål enligt *lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.*,

4. mål enligt folkbokföringsförfattningarna, mål om preliminär skatt eller om anstånd med att betala skatt eller avgifter enligt skatteförfattningarna,

5. mål enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner, lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet eller lagen (2022:760) om upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg,

6. mål som avser en fråga av betydelse för inkomstbeskattningen, dock endast om värdet av vad som yrkas i målet uppenbart inte överstiger hälften av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken,

7. mål enligt lagen (2004:629) om trängselskatt,

8. mål enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem och lagen (2023:704) om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post,

9. mål enligt lagen (2024:954) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om digitala tjänster som avser en

a) inspektion,

b) prövning av om en handling skyddas av advokatsekretess enligt 3 kap. 14 § samma lag, eller

c) tillfällig begränsning av mottagarnas tillgång till en tjänst eller ett onlinegränssnitt, och

10. mål om betalningssäkring enligt socialförsäkringsbalken eller lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd.

barn i skyddat boende, mål om omedelbart omhändertagande enligt 13 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, mål om vård i enskildhet enligt 34 a § samma lag, mål om avskildhet enligt 34 b § samma lag, mål om tillfällig isolering enligt 5 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168), mål enligt 12 § första stycket och 33 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, mål enligt 18 § första stycket 3 –5 och 9 när det gäller de fall då vården inte har förenats med särskild utskrivningsprövning eller 6 lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, mål om förvar och uppsikt enligt utlänningslagen (2005:716), mål enligt strafftidslagen (2018:1251) och mål enligt fängelselagen (2010:610),

-
1. Denna lag träder i kraft den 2 juli 2026.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för ärenden som har inletts hos Kronofogdemyndigheten och Kriminalvården före den 1 juli 2026.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1974:752) om nordisk vittnesplikt m.m.

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (1974:752) om nordisk vittnesplikt m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §¹

Beslut, varigenom domstol i Danmark, Finland, Island eller Norge för utevaro eller annan försummelse dömt den som avses i 9 § till böter eller utdömt honom förelagt vite eller ålagt honom ersätta rättegångskostnad, skall på begäran verkställas här i landet.

Böter och vite verkställs enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område äger tillämpning vid verkställighet av beslut att ersätta rättegångskostnad.

Beslut från en domstol i Danmark, Finland, Island eller Norge ska på begäran verkställas här i landet, om beslutet gäller en person som avses i 9 § och som för utevaro eller annan försummelse har dömts till böter, dömts att betala förelagt vite eller ålagts att ersätta rättegångskostnad.

Böter och vite verkställs enligt lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål.

Lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område är tillämplig vid verkställighet av beslut att ersätta rättegångskostnad.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 1977:599.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

Härigenom föreskrivs att 30 § lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 §¹

Denna lag gäller inte i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom *lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.* eller genom lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen.

Denna lag gäller inte i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen eller *lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister

Härigenom föreskrivs att 14 § lagen (1998:620) om belastningsregister ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §¹

Uppgifter om den som ett beslut om överflyttning gäller ska lämnas till den stat som överflyttning har skett från eller till

1. om verkställighet av en annan påföljd än böter har överförts från Danmark, Finland, Island eller Norge eller till någon av dessa stater från Sverige,

2. om en anteckning har gjorts gällande tillämpningen av 14 eller 21 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., och

3. om verkställighet av påföljd har överförts till Sverige från en annan stat eller till *någon* annan stat härifrån enligt lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet eller lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål.

2. om en anteckning har gjorts som avser tillämpningen av 10 kap. 16 eller 18 § lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål, och

3. om verkställighet av *en* påföljd har överförts till Sverige från en annan stat eller till *en* annan stat härifrån enligt lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet eller lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 2025:524.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 5 § och 3 kap. 19 § lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

5 §²

I lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall och lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål finns bestämmelser om förfarandet vid verkställighet utomlands av förverkandebeslut, som avser egendom som omfattas av ett frysningsbeslut som har överläts enligt 2 §.

I lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall, lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål och lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål finns bestämmelser om förfarandet vid verkställighet utomlands av förverkandebeslut, som avser egendom som omfattas av ett frysningsbeslut som har överläts enligt 2 §.

3 kap.

19 §³

En verkställighet i Sverige av ett beslut om förverkande av egendom som är föremål för verkställighet enligt denna lag handläggs och prövas enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall eller lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål. Något beslut om beslag eller kvarstad ska inte meddelas i ett sådant ärende.

En verkställighet i Sverige av ett beslut om förverkande av egendom som är föremål för verkställighet enligt denna lag handläggs och prövas enligt lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall, lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål eller lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål. Något beslut om beslag eller kvarstad ska inte meddelas i ett sådant ärende.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2020:971.

² Senaste lydelse 2025:527.

³ Senaste lydelse 2025:527.

En ansökan eller ett beslut om förverkande enligt första stycket får skickas till den åklagare som har handlagt ärendet enligt denna lag. Åklagaren ska vidarebefordra ansökan eller beslutet om förverkande till Kronofogdemyndigheten.

Om rätten i ett ärende enligt lagen om internationell verkställighet i brottmål enligt *andra* stycket beslutar att verkställighet av beslutet om förverkande ska ske i Sverige, ska rätten samtidigt pröva om verkställigheten av frysningsbeslutet ska bestå till dess att beslutet om förverkande får laga kraft.

Om rätten i ett ärende enligt lagen om internationell verkställighet i brottmål enligt *första* stycket beslutar att verkställighet av beslutet om förverkande ska ske i Sverige, ska rätten samtidigt pröva om verkställigheten av frysningsbeslutet ska bestå till dess att beslutet om förverkande får laga kraft.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 2 och 3 §§ lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

2 §¹

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige omfattas av 5 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. tillämpas 5 a–5 c, 6, 7, 22, 23, 27, 29, 31, 34 och 35 §§ den lagen. Vid tillämpning av 5 a § den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige omfattas av 5 kap. 1 § lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål tillämpas 1 kap. 3 §, 5 kap. 2–5 och 7 §§, 8 kap. 1–3 §§ och 10 kap. 13, 14 och 19 §§ den lagen. Vid tillämpning av 5 kap. 2 § den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.

3 §²

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige inte omfattas av 5 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. tillämpas 3 och 4 kap. lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag för 3 kap. 1–11 och 23 §§ samt 4 kap. 6 §. Vid tillämpning av 3 kap. 15 § den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige inte omfattas av 5 kap. 1 § lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål tillämpas 3 och 4 kap. lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag för 3 kap. 1–11 och 23 §§ samt 4 kap. 6 §. Vid tillämpning av 3 kap. 15 § den lagen krävs inte någon begäran från en behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.

En fråga om häktning enligt 3 kap. 15 och 16 §§ lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen får tas upp på yrkande av åklagaren utan ett föregående beslut om anhållande.

¹ Senaste lydelse 2015:103.

² Senaste lydelse 2024:44.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § och 2 kap. 14 § lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Denna lag gäller inte i förhållande till Danmark och Finland om *lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.* är tillämplig.

Denna lag gäller inte i förhållande till Danmark och Finland om *lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål* är tillämplig.

2 kap.

14 §¹

Bestämmelserna i 6 och 9–12 §§ ska tillämpas om en person har överlämnats till Sverige för lagföring enligt rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, och överlämnandet har ägt rum på villkor att den som överlämnas återförs till den andra medlemsstaten för att där verkställa en frihetsberövande påföljd som har dömts ut i Sverige med anledning av överlämnandet.

Om en ansökan om överlämnande till Sverige för verkställighet av en frihetsberövande påföljd enligt rådets rambeslut 2002/584/RIF har avslagits på den grunden att den andra medlemsstaten övertar verkställigheten av påföljden, tillämpas 6 och 9 §§ samt 10 § tredje stycket.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller även i förhållande till Danmark, Finland, Island och Norge när konventionen av den 15 december 2005 om överlämnande mellan de nordiska staterna på grund av brott ska tillämpas och om

– överlämnandet har ägt rum på villkor att den som överlämnas återförs till den andra staten för att där verkställa en frihetsberövande påföljd som har dömts ut i Sverige med anledning av överlämnandet, eller om överlämnandet har avslagits på den grunden att den andra staten övertar verkställigheten av påföljden, och

– den påföljd som avses inte omfattas av *lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland,*

– den påföljd som avses inte omfattas av *lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål.*

*Island och Norge angående
verkställighet av straff m.m.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Denna lag gäller inte i förhållande till Danmark och Finland om *lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.* är tillämplig.

Denna lag gäller inte i förhållande till Danmark och Finland om *lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål* är tillämplig.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 10 § lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

10 §¹

En person som har omhändertagits enligt 8 § får tas i förvar av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen under högst sex timmar, tiden mellan klockan 24 och 9 oräknad. Därefter ska personen omedelbart frigges, om det inte har kommit in en begäran om en åtgärd som avses i

1. 23 § lagen (1957:668) om utlämning för brott,

2. 1 kap. 2 § lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,

3. 3 kap. 14 § lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål,

4. 5 a eller 5 b § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

5. 8 § lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling, om framställningen kommer från en dansk myndighet,

6. 6 § lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,

7. 6 § lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,

8. 1 kap. 3 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, eller

9. 3 kap. 15 § lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

En svensk polisman får, i avvaktan på en framställning om en sådan åtgärd som avses i 4 kap. 19 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, ta i beslag föremål som har omhändertagits enligt 9 § första stycket 2, enligt de förutsättningar som gäller för en motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken eller annan lag eller författning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 2025:530.

2.11 Förslag till lag om ändring i lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Denna lag gäller inte om någon av följande lagar är tillämplig:

1. lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., eller

2. lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

1. lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, eller

2. lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål.

I lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av bötesstraff i vissa fall.

Bestämmelser om verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall finns i

1. lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall, och

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1805 av den 14 november 2018 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande och den tillhörande lagen (2020:968) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

3 Ärendet och dess beredning

Under hösten 2023 inleddes ett arbete inom Regeringskansliet (Justitiedepartementet) med att ta fram departementspromemorian Nordisk verkställighet i brottmål (Ds 2025:12). Syftet var att se över lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. dels för att modernisera lagstiftningen, dels för att effektivisera handläggningen av ärenden om överförande av verkställighet i brottmål inom Norden och öka antalet överföranden.

En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Lagförslagen i promemorian finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga på regeringens webbplats, [regeringen.se](https://www.regeringen.se), och i Justitiedepartementet (Ju2025/00995).

I denna lagrådsremiss behandlas de lagförslag som lämnas i promemorian.

4 Bakgrund

Överförande av verkställighet i brottmål är sedan lång tid en del av det internationella straffrättsliga samarbetet. Det grundläggande syftet med samarbetet vad gäller frihetsberövande påföljder och frivårdspåföljder är att underlätta den dömdes sociala återanpassning genom att möjliggöra att påföljden verkställs i det land till vilket han eller hon har starkast anknytning. När det gäller verkställighet av bötestraff och beslut om förverkande syftar samarbetet främst till att åstadkomma en så effektiv brottsbekämpning som möjligt.

Det finns ett flertal lagar som reglerar överförande av verkställighet i brottmål till och från Sverige. Dessa lagar grundar sig i olika internationella överenskommelser och EU-rättsakter. Samarbetet mellan de nordiska staterna på området bygger på lagharmonisering genom liknande regelverk i de nordiska staterna.

Nedan redogörs närmare för det nordiska samarbetet på området (avsnitt 4.1) och den svenska lagstiftningen (avsnitt 4.2). Vidare redogörs kort för samarbetet med stater utanför Norden (avsnitt 4.3). I nästföljande del framgår hur samhällstjänst tillämpas i de nordiska staternas påföljdssystem (avsnitt 4.4). Kapitlet avslutas med vissa statistikuppgifter (avsnitt 4.5).

4.1 Det nordiska samarbetet

4.1.1 En tillbakablick

Det nordiska samarbetet om överförande av verkställighet går tillbaka till 1930-talet. Genom en konvention 1932 gavs avgöranden som innefattade

förpliktelser att betala skadestånd och som meddelats i en nordisk stat bindande verkan i andra nordiska stater.

Den 8 mars 1948 antogs en ny kompletterande konvention, dock endast mellan Danmark, Norge och Sverige, om erkännande och verkställighet av domar i brottmål. Överenskommelsen omfattade verkställighet av böter, förverkande och ersättning för rättegångskostnader samt vissa processuella tvångsmedel. Under de förhandlingar som föregick 1948 års konvention övervägdes möjligheten att också kunna överföra verkställighet av fängelsestraff mellan de nordiska staterna men tiden ansågs ännu inte mogen för en sådan reform. Konventionen genomfördes i svensk rätt genom lagen (1948:758) om erkännande och verkställighet i vissa fall av dom, som i brottmål meddelats i Danmark eller Norge.

Frågan om att utvidga det nordiska samarbetet till att omfatta verkställighet av frihetsberövande straff och övervakning av villkorligt dömda och frigivna diskuterades på nytt på 1950-talet. Det framhölls att de goda förbindelserna mellan de nordiska staterna gjorde det önskvärt att utveckla samarbetet och att det även skulle omfatta Finland och Island. Enighet nåddes om att inte låta samarbetet regleras av en konvention utan av varandra motsvarande lagar, som utfärdas i de olika staterna. Det betonades att en förutsättning för utvecklingen av samarbetet var den tillit som fanns till samtliga nordiska staters rättssystem, även med beaktande av de skillnader som förelåg. I mars 1962 antog Nordiska rådet en rekommendation, i vilken rådet begärde att respektive nordiskt land antog en lagstiftning i enlighet med de principer för samarbetet som staterna var överens om.

För svensk del infördes lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (1963 års lag) med tillhörande verkställighetsföreskrifter i förordningen (1963:194) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (1963 års förordning). Regelverket trädde i kraft den 1 juli 1963.

4.1.2 Vissa utgångspunkter i 1963 års lag

1963 års lag möjliggör överförande mellan Sverige och de andra nordiska staterna av fängelsestraff, bötesstraff samt beslut om förverkande, rättegångskostnad som dömts ut i brottmål, kvarstad, beslag, penningbeslag och vite. Därutöver kan även övervakning av villkorligt dömda (vilket för svensk del avser dem som dömts till skyddstillsyn) och villkorligt frigivna överföras. När lagen är tillämplig gäller den före lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen (europeiska verkställighetslagen), lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen (lagen om verkställighet av frivårdspåföljder) och lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål (internationella verkställighetslagen).

Regleringen av överförande av påföljder till de andra nordiska staterna är i viss mån splittrad. Överlämnande till rättspsykiatrisk vård och ungdomspåföljder omfattas inte av 1963 års lag. Under de nordiska överläggningarna om samarbetets omfattning beslutade man att sådana

påföljder inte skulle omfattas, eftersom skillnaderna mellan de olika staterna var alltför stora (se propositionen med förslag till lag om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m., prop. 1962:203, s. 21). I förhållande till Danmark och Finland tillämpas numera i stället europeiska verkställighetslagen om överförandet avser överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller sluten ungdomsvård (se 1 kap. 2 § och propositionen Erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, prop. 2014/15:29, s. 171–172). När det gäller Island och Norge tillämpas internationella verkställighetslagen beträffande överlämnande till rättspsykiatrisk vård (se 1 kap. 2 §). Med stöd av lagen om verkställighet av frivårdspåföljder är det möjligt att föra över även en villkorlig dom, som kan förenas med en föreskrift om samhällstjänst, till Danmark och Finland.

Den nordiska lagstiftningen bygger på direktkontakter mellan behöriga myndigheter i respektive stat och på att prövningen av frågan om överförande görs av de myndigheterna. Någon skyldighet att godta en begäran om överförande av verkställighet från en annan stat finns inte. Samarbetet bygger dock på att en framställning som har gjorts i enlighet med lagstiftningen ska godtas, om det inte finns några särskilda hinder mot det. Ett skäl mot att föreslå en tvingande reglering var att det skulle bli onödigt betungande och i viss mån äventyra samarbetet (se prop. 1962:203 s. 12–13). Någon ny påföljd med utgångspunkt i nationella regler ska inte bestämmas när ett frihetsberövande straff överförs. I stället sker en schematisk omvandling till ett i verkställighetslandet tillämpligt straff med motsvarande längd. I förarbetena konstaterades att olikheterna i de nordiska staternas regelverk kan leda till en viss skärpning eller mildring i jämförelse med en verkställighet i domslandet, men att dessa skillnader inte ska överdrivas och att det inte fanns några större betänkligheter mot det förordade systemet (se prop. 1962:203 s. 22).

Vid införandet av 1963 års lag angavs vidare att en utvidgning av samarbetet motiverades av såväl kriminalpolitiska som humanitära skäl. Det framhölls att en ändamålsenlig behandling underlättas om den utförs av anstaltspersonal som talar samma språk som den intagne, även om det är fråga om närbesläktade språk som danska, norska och svenska. Vidare uttalades att den dömdes återanpassning till samhället främjas om han eller hon vid frigivning från anstalt placeras i den miljö där han eller hon kommer att vistas i fortsättningen, eftersom det då finns bättre förutsättningar att förbereda frigivningen. Det uttalades också att risken för återfall i brott kan förmodas bli lägre om den dömde anpassas till en omgivning där han eller hon ska vistas efter frigivning. Beträffade de humanitära aspekterna lyftes särskilt att den dömde under anstaltstiden har större möjligheter att ha kontakt med anhöriga och andra närstående i sitt hemland. De kriminalpolitiska skälen till ett utvidgat samarbete lyftes även fram beträffande kriminalvård i frihet. Om den dömde ställs under övervakning är det angeläget att han eller hon inte undandrar sig övervakningen genom att återvända till hemlandet. Vidare kan domstolarna tänkas vara mer benägna att använda sig av frivårdspåföljder om tillfredsställande övervakning kan anordnas i hemlandet (se prop. 1962:203 s. 20).

4.2 Den nuvarande lagstiftningen

4.2.1 Böter och förverkande

1963 års lag inleds med bestämmelser om överförande av verkställighet av bötesstraff, beslut om förverkande och beslut om ersättning för rättegångskostnad i brottmål. Bötesstraff och förverkandebeslut som bestämts genom strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot omfattas också av regleringen (jfr 34 § och prop. 1962:203 s. 71–72). Även beslut om kvarstad, beslag och penningbeslag av egendom som tillhör någon som är misstänkt för brott eller som en utredning om förverkande rör och som meddelats för att trygga anspråk på böter, förverkande av egendom, skadestånd eller ersättning för rättegångskostnad omfattas (1 § första och andra styckena, 3 och 4 §§ 1963 års lag). Vidare kan beslut om vite som förelagts part av vissa angivna myndigheter och domstolar eller till fullgörande av skyldighet i rättegång överföras med stöd av lagen (se 4 §). 1963 års lag omfattar däremot inte beslut om företagsbot eller avgift till brottsofferfond. Gentemot Danmark och Finland kan dock sådana beslut verkställas med stöd av lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen (1 kap. 2 §).

Verkställighet i Sverige sker enligt svensk lag (3 §). Det innebär bl.a. att bestämmelserna om uppbörd och indrivning i bötesverkställighetslagen (1979:189) och bötesverkställighetsförordningen (1979:197) ska tillämpas. Belopp i utländsk valuta ska räknas om till svenska kronor enligt den kurs som gällde dagen före ansökan om verkställighet bifölles (6 § 1963 års förordning). Ett till Sverige överfört bötesstraff får inte förvandlas till fängelse (3 § 1963 års lag). Indrivna medel förs över direkt från Kronofogdemyndigheten till den sökande myndigheten. Eventuella kostnader för verkställigheten som inte täcks av verkställighetsåtgärden betalas av det verkställande landet (35 §). Skatteverket för statens talan om verkställighet i Sverige leder till talan inför domstol (33 § andra stycket).

4.2.2 Fängelsestraff

Förutsättningar och verkställighet

Överförande av verkställighet av fängelsestraff till och från Sverige regleras i 5–9 §§ 1963 års lag. Som förutsättningar för ett överförande gäller att den dömda är medborgare eller har hemvist i verkställighetsstaten, eller att han eller hon uppehåller sig i den staten och det med hänsyn till omständigheterna är lämpligast att straffet verkställs där (5 och 8 §§). Det krävs inte att den dömda samtycker till att verkställigheten förs över. I lagen anges att vissa andra frihetsberövande påföljder än fängelse kan överföras till Sverige, exempelvis haefte (Danmark) och tukthus (Finland). Dessa påföljder har numera avskaffats i respektive land.

Om Sverige tar över verkställigheten ska det utländska straffet omvandlas till ett svenskt fängelsestraff på lika lång tid (6 §). Det omvandlade straffet är verkställbart i Sverige som om det hade dömts ut här (7 § första stycket). Strafftiden ska i förekommande fall räknas från verkställighetens början i den andra nordiska staten (7 § andra stycket).

Som framgår av avsnitt 4.2.1 är det inte möjligt att förvandla ett bötesstraff som verkställs i Sverige med stöd av 1963 års lag till ett fängelsestraff. Däremot kan ett förvandlingsstraff för böter som dömts ut i ett annat nordiskt land verkställas här. Om böterna betalas får förvandlingsstraffet inte verkställas (7 § tredje stycket). Till skillnad från vad som gäller för svenska förvandlingsstraff finns i Danmark, Island och Norge en möjlighet att delvis betala sina böter och på så sätt få förvandlingsstraffet nedkortat i motsvarande mån. I en sådan situation ska ett förvandlingsstraff som verkställs i Sverige sättas ned på samma sätt (7 § tredje stycket).

Om den andra nordiska staten bifaller en framställning om överförande ska Kriminalvården vid behov ombesörja att den dömda transporteras dit (8 § första stycket). Polismyndigheten kan hålla den dömda i förvar i upp till 48 timmar om det krävs för att transporten ska kunna genomföras (8 § fjärde stycket). Detsamma gäller om den som överförs påträffas i Sverige före frigivningen i den andra staten och den staten begär att han eller hon överförs (8 § tredje och fjärde stycket). Den tid som den dömda för transporten är omhändertagen i Sverige räknas som strafftid (8 § femte stycket). Om ett utländskt fängelsestraff ska verkställas i Sverige ska Kriminalvården ansvara för transporten inom Sverige (8 a §).

Tvångsmedel och specialitetsprincipen

Om den dömda flytt till Sverige för att undvika verkställighet av ett fängelsestraff i en annan nordisk stat och det kan föranleda en framställning om överförande hit, får den dömda häktas på begäran av en behörig myndighet i den andra staten. För häktning krävs att det finns en risk för att den dömda avviker eller på något annat sätt undandrar sig verkställighet av påföljden. Beslut om häktning får meddelas även efter att en framställning om överförande har gjorts (5 a § första stycket). Om det finns skäl att anhålla eller häkta den dömda men syftet kan uppnås med reseförbud eller anmälningsskyldighet får sådant tvångsmedel beslutas i stället (5 b § första stycket). I fråga om häktning, anhållande, reseförbud och anmälningsskyldighet gäller i övrigt det som anges i vissa utpekade bestämmelser i rättegångsbalken (5 a § andra stycket och 5 b § andra stycket). Beslut om tvångsmedel gäller som längst till dess att påföljden har börjat verkställas i Sverige (5 c § första stycket). Om en framställning om överförande av verkställighet inte görs inom 40 dagar från beslutet om tvångsmedel ska beslutet hävas (5 a § andra stycket). Åklagaren eller rätten ska också häva ett beslut om anhållande eller häktning senast när det finns skäl att anta att den sammanlagda tid som den dömda har varit berövad friheten i Sverige och i den andra staten uppgår till den tid som den dömda skulle ha varit berövad friheten om verkställighet av påföljden hade skett i den andra staten (5 c § tredje stycket).

Om den dömda förs över till ett annat nordiskt land för verkställighet av ett svenskt fängelsestraff gäller den s.k. specialitetsprincipen, vilken innebär att den dömda varken får åtalas eller straffas för en annan gärning än den domen avser och som begåtts före överförandet, eller vidareöverlämnas eller vidareutlämnas till en stat utanför Norden. Skyddet enligt specialitetsprincipen gäller inte om den dömda har samtyckt till åtgärden, haft möjlighet att lämna den andra staten men inte gjort det inom 45 dagar efter den slutliga frigivningen eller återvänt dit efter att ha lämnat

landet (9 § första stycket). Efter framställning av den mottagande staten kan avsteg från villkoren beviljas. En sådan framställning handläggs, beroende på vad avsteget gäller, enligt lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder (nordiska arresteringsorderlagen), lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (europeiska arresteringsorderlagen) eller lagen (1957:668) om utlämning för brott (utlämningslagen), (9 § andra stycket). Skyddet enligt specialitetsprincipen gäller inte om den dömda ska utvisas från Sverige till den andra staten (9 § tredje stycket). Har det ställts upp villkor för den dömdes överförande till Sverige gäller de villkoren här (28 §).

4.2.3 Frivårdspåföljder

I 10–16 §§ 1963 års lag finns bestämmelser om överflyttning av övervakning av villkorligt dömda. Övervakning av den som i en annan nordisk stat blivit villkorligt dömd med föreskrift om övervakning får på begäran av den staten anordnas i Sverige (10 §). När det gäller överförande från Sverige får övervakning av den som i Sverige dömts till skyddstillsyn överflyttas till en annan nordisk stat (15 §). I förarbetena uttalas att ett överförande förutsätter att den dömda har en anknytning till verkställighetslandet samt att han eller hon avser att bege sig till det land där övervakningen ska ske (se prop. 1962:203 s. 40).

Vid överförande av övervakning till Sverige ska det som är bestämt om prövotid och övervakningstid i den andra staten gälla här. Detsamma gäller föreskrifter som meddelats om den dömdes skyldigheter, om inte Kriminalvården beslutar något annat (12 § första stycket). I förarbetena uttalas att den andra statens dom ska vara bestämmande för utformningen av övervakningen i Sverige, men att ändringar kan göras i den mån det behövs för en anpassning till svenska förhållanden och den dömdes situation i Sverige. Anpassningen ska dock inte få karaktären av en ny påföljdsbestämning (se prop. 1962:203 s. 44). Kriminalvården ska ha hand om övervakningen och förordna övervakare för den dömda (11 §). I övrigt ska vad som gäller enligt svensk lag om skyddstillsyn tillämpas, vilket bl.a. innebär att Kriminalvården efter att verkställigheten påbörjats i Sverige enligt bestämmelserna i 28 kap. 7 och 8 §§ brottsbalken har möjlighet att ändra föreskrifter, besluta om elektronisk övervakning, meddela den dömda en varning eller begära att åklagare för talan vid domstol om undanröjande av påföljden (jfr prop. 1962:203 s. 44–45). Beslutas det i det andra nordiska landet om ändrade bestämmelser om den till Sverige överförda domen, eller om förverkande av anstånd att avtjäna ett villkorligt fängelsestraff eller att få fängelsestraffet bestämt, ska dock det beslutet gälla här (12 § andra stycket). Kriminalvården eller en domstol kan också hänskjuta en fråga om åtgärd mot den dömda till en behörig myndighet i den stat där domen meddelades, om det bedöms lämpligare att frågan prövas där (13 §). Så kan t.ex. vara fallet om domen avser en gärning som inte är kriminaliserad i Sverige, om gärningen är preskriberad enligt svensk rätt, om det är en avsevärd skillnad i straffskala mellan staternas lagar eller om frågan om förverkande av påföljden aktualiserats

på grund av någon annan misskötsamhet än brott (se prop. 1962:203 s. 45–48).

När det gäller svenska domar på skyddstillsyn som har överförts till en annan nordisk stat ska vad som i den staten beslutas avseende domen gälla även i Sverige (15 § andra stycket). Även om övervakningen flyttats över till den andra staten får vidare åtgärd i fråga om skyddstillsynen beslutas i Sverige om den dömda här döms för ett annat brott eller om en behörig myndighet i den andra staten hänskjuter ett ärende om en sådan åtgärd till Sverige. Ett sådant ärende tas upp av Kriminalvården (15 § tredje stycket).

I 1963 års lag finns också bestämmelser som ger möjlighet att undanröja en frivårdspåföljd som dömts ut i en annan nordisk stat även när verkställigheten av en sådan påföljd inte överförts (14 §).

4.2.4 Övervakning efter villkorlig frigivning

Med stöd av 17–23 §§ 1963 års lag kan övervakning av villkorligt frigivna personer ske i en annan nordisk stat än den stat där fängelsestraffet avtjänades. Övervakning av den som i en annan nordisk stat blivit villkorligt frigiven efter avtjänande av ett fängelsestraff får således på begäran anordnas i Sverige (17 §). På samma sätt får övervakning av den som villkorligt frigetts i Sverige anordnas i en annan nordisk stat (22 § första stycket).

I likhet med överförande av villkorligt dömda med föreskrift om övervakning förutsätts att den frigivne har en anknytning till verkställighetslandet samt att han eller hon avser att bege sig till det land där övervakningen ska ske (se prop. 1962:203 s. 40 och 51). Även i övrigt gäller i huvudsak samma regler om verkställighet och anpassning som när det är fråga om överflyttning av övervakning inom ramen för en frivårdspåföljd (18 §, 19 § första och tredje styckena, 20 och 22 §§). Som utgångspunkt ska innehållet i den nordiska domen vara styrande för övervakningen i Sverige. Att svenska regler som huvudregel i övrigt ska gälla för verkställigheten innebär bl.a. att Kriminalvården får meddela föreskrifter och varningar enligt 26 kap. 16 § och 19 § första stycket brottsbalken med anledning av den frigivnes misskötsamhet, medan övervakningsnämnden får fatta beslut om förverkande av villkorligt medgiven frihet enligt 26 kap. 19 § andra stycket brottsbalken. Prövotiden får dock inte förlängas (19 § första stycket). Förklaras villkorligt medgiven frihet förverkad i Sverige ska verkställigheten ske här, omvandlat till fängelse på lika lång tid (19 § andra stycket). Kriminalvården eller en domstol kan också, på samma sätt som för frivårdspåföljder (jfr 13 § och avsnitt 4.2.3), hänskjuta en fråga om åtgärd mot den dömda till en behörig myndighet i den stat där domen meddelades, om det bedöms lämpligare att frågan prövas där (20 §). Skälen för att välja att överlämna en fråga är desamma som för frivårdspåföljder (se prop. 1962:203 s. 51–52 och avsnitt 4.2.3). När det gäller övervakning som överflyttas från Sverige till en annan nordisk stat ska beslut som fattas i den andra staten om ändrade bestämmelser avseende den villkorliga frigivningen gälla även i Sverige (22 § andra stycket). Även om övervakningen flyttats över får åtgärd i fråga om den villkorliga frigivningen beslutas i Sverige om den frigivne här döms för annat brott eller om en behörig myndighet i en annan nordisk stat

hänskjuter ett ärende om en sådan åtgärd till Sverige. Ett sådant hänskjutet ärende tas upp av Kriminalvården, som ska överlämna det till övervakningsnämnden om åtgärden avser förverkande av villkorligt medgiven frihet (22 § tredje stycket, jfr 26 kap. 19 § andra stycket brottsbalken).

I 1963 års lag finns också bestämmelser som ger möjlighet att förverka villkorligt medgiven frihet som hänförs till en dom meddelad i en annan nordisk stat även när övervakningen inte överförs (21 §).

4.2.5 Beslutsordning och kommunikation

Det är Kronofogdemyndigheten som är behörig myndighet när det gäller att begära verkställighet i andra nordiska stater av svenska bötesstraff samt beslut om förverkande, ersättning för rättegångskostnad i brottmål, kvarstad, beslag, penningbeslag och vite. Det är också Kronofogdemyndigheten som ska pröva framställningar från de andra nordiska staterna om verkställighet i Sverige av motsvarande nordiska avgöranden (24 och 25 §§ 1963 års lag och 4 a § 1963 års förordning).

Det är Kriminalvården som begär verkställighet i en annan nordisk stat av ett svenskt fängelsestraff, beslut om övervakning och övervakning av den som villkorligt frigetts i Sverige. Det är också Kriminalvården som prövar framställningar från de andra nordiska staterna om verkställighet av sådana straff och om anordnande av sådan övervakning i Sverige (24 och 25 §§ 1963 års lag).

En framställning om verkställighet i Sverige görs av en behörig myndighet i den andra nordiska staten (24 § första stycket). Framställningen får inte bifallas om avgörandet inte är verkställbart i den andra staten (24 § andra stycket). Vad framställningarna ska innehålla regleras i 1963 års förordning.

Kronofogdemyndighetens och Kriminalvårdens beslut enligt lagen gäller omedelbart och får, efter ett obligatoriskt omprövningsförfarande (26 a–26 d §§ 1963 års lag och 4 a § 1963 års förordning), som huvudregel överklagas till allmän förvaltningsdomstol (26 § 1963 års lag och 4 a § 1963 års förordning). Även rättsens beslut i ett överklagat ärende gäller omedelbart. Lagen innehåller också vissa särskilda överklaganderegler avseende övervakningsnämndens beslut (27 § 1963 års lag).

I ärenden som avser verkställighet av fängelsestraff i en annan nordisk stat ska offentligt biträde förordnas, om det inte måste antas att behov av biträde saknas. Detsamma gäller i mål och ärenden om användning av tvångsmedel mot en dömd person som flytt hit, när tvångsmedelsanvändningen begärs av en annan nordisk stat (36 §).

4.2.6 Åtalsförbud, preskription, nåd och transitering

Om ett nordiskt bötesstraff eller fängelsestraff ska verkställas i Sverige får åtal inte väckas för den gärning som påföljden avser. Detsamma gäller om övervakning flyttas till Sverige, om en påföljd som dömts ut i en annan nordisk stat undanröjs eller om villkorligt medgiven frihet med anledning av en dom som meddelats i en annan nordisk stat förverkas här (29 §). Det finns också regler som innebär att svensk domstol ska ta hänsyn till domar som meddelats i andra nordiska stater när den tillämpar reglerna i 34 kap.

brottsbalken om ny påföljdsbestämning efter tidigare dom. Vad som sägs om förvandlingsstraff i 19 § bötesverkställighetslagen ska dock inte gälla för förvandlingsstraff för böter som meddelats i en annan nordisk stat om ett annat sådant förvandlingsstraff ska dömas ut i Sverige (29 §).

Uppkommer efter att en framställning om verkställighet bifallits fråga om hinder mot verkställighet på grund av preskription ska den frågan prövas enligt lagen i den andra nordiska staten (31 § första stycket). Beslut om nåd avseende ett överfört avgörande kan meddelas både av Sverige och den andra nordiska staten. Om nåd meddelats av den andra nordiska staten ska verkställigheten i Sverige upphöra (31 § andra och tredje styckena).

En dömd person som ska överföras mellan två andra nordiska stater för att verkställa ett fängelsestraff får utan särskilt tillstånd föras genom Sverige. Polismyndigheten får hålla den som överförs i förvar i upp till 48 timmar, om det behövs för att en transport ska kunna genomföras (32 §).

4.3 Samarbetet med icke-nordiska stater

4.3.1 Samarbetet med EU:s medlemsstater

Samarbetet mellan EU:s medlemsstater om överförande av frihetsberövande påföljder regleras av rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen (rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder). Rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder bygger på principen om ömsesidigt erkännande och har genomförts i Sverige genom europeiska verkställighetslagen och förordningen (2015:109) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen (europeiska verkställighetsförordningen). Enligt europeiska verkställighetslagen ska Kriminalvården pröva om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska erkännas och verkställas i Sverige samt om en sådan svensk dom ska skickas till en annan medlemsstat för att erkännas och verkställas där. De svenska påföljder som kan överföras är fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård och sluten ungdomsvård. Vissa av Kriminalvårdens beslut enligt lagen kan överklagas till allmän domstol.

Samarbetet mellan EU:s medlemsstater om överförande av frivårdspåföljder regleras av rådets rambeslut 2008/947/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut i syfte att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder (rambeslutet om frivårdspåföljder). Rambeslutet om frivårdspåföljder bygger på principen om ömsesidigt erkännande och har genomförts i Sverige genom lagen om verkställighet av frivårdspåföljder och förordningen (2015:652) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen (förordningen om verkställighet av frivårdspåföljder). Enligt lagen om verkställighet av frivårdspåföljder ska Kriminalvården pröva om en utländsk dom på frivårdspåföljd ska erkännas och verkställas i Sverige samt om en sådan svensk dom ska skickas till en annan medlemsstat för att erkännas och verkställas

där. Lagen omfattar överförande av övervakning efter villkorlig frigivning, villkorlig dom och skyddstillsyn. Det är också möjligt att föra över en samhällstjänst när en villkorlig dom eller skyddstillsyn förenats med en sådan föreskrift. Vissa av Kriminalvårdens beslut enligt lagen kan överklagas till allmän domstol.

Samarbetet mellan EU:s medlemsstater om överförande av bötesstraff regleras av rådets rambeslut 2005/214/RIF av den 24 februari 2005 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff. Även det rambeslutet baseras på principen om ömsesidigt erkännande och har genomförts i Sverige genom lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen och förordningen (2009:1428) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen. På området för förverkande finns sedan tidigare rådets rambeslut 2006/783/RIF av den 6 oktober 2006 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande (rambeslutet om verkställighet av beslut om förverkande). Rambeslutet har genomförts i Sverige genom lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall samt förordningen (2011:578) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall. Enligt nämnda lagar ska Kronofogdemyndigheten pröva om ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska erkännas och verkställas i Sverige samt om ett sådant svenskt avgörande ska skickas till en annan medlemsstat för att erkännas och verkställas där. Vissa av Kronofogdemyndighetens beslut kan överklagas till allmän domstol.

För att öka effektiviteten i samarbetet om förverkande har bl.a. rambeslutet om verkställighet av beslut om förverkande ersatts av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1805 av den 14 november 2018 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande (EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande). Förordningen har tillämpats sedan den 19 december 2020 och ersätter bl.a. lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall i förhållande till alla EU:s medlemsstater utom Danmark och Irland. Förordningen är direkt tillämplig i Sverige och kompletteras av bestämmelser i lagen (2020:968) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande. Förordningen och kompletteringslagen är tillämpliga såväl när svenska beslut sänds över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet där som när utländska beslut översänds till Sverige för erkännande och verkställighet här. Samarbetet bygger på direktkontakter mellan behöriga myndigheter i medlemsstaterna och Kronofogdemyndigheterna är behörig myndighet när beslut om förverkande sänds till och från Sverige.

4.3.2 Samarbetet med stater utanför Norden och EU

Den 1 juli 2025 trädde internationella verkställighetslagen i kraft (se propositionen Internationell verkställighet i brottmål, prop. 2024/25:104). Lagen ersatte lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom. Internationella verkställighetslagen innehåller bestämmelser för genomförande av bl.a. Europarådets

konvention från 1970 om brottmålsdoms internationella rättsverkningar (brottmålsdomskonventionen) och Europarådets konvention från 1983 om överförande av dömda personer (överförandekonventionen) jämte 1997 års tilläggsprotokoll. Lagen kan dock tillämpas även utan att det finns en internationell överenskommelse om samarbete mellan Sverige och den andra staten. Lagen reglerar överförande av frihetsberövande påföljder, bötesstraff och beslut om förverkande till och från Sverige. Kriminalvården och Kronofogdemyndigheten beslutar som utgångspunkt i ärenden enligt lagen. Regeringen har dock möjlighet att i vissa fall besluta om avslag på framställningar om att ett utländskt avgörande ska verkställas i Sverige. Vissa av Kriminalvårdens och Kronofogdemyndighetens beslut enligt lagen kan överklagas till allmän domstol.

4.4 Bestämmelser om samhällstjänst i de nordiska staterna

De nordiska regeringarna enades 2012 om att påföljder som innefattar samhällstjänst ska inkluderas i det nordiska samarbetet om överförande av verkställighet. I Danmark, Finland och Norge har nödvändiga lagändringar gjorts för att möjliggöra ett sådant samarbete. I avsnitt 6.1 föreslås också att den svenska regleringen kompletteras på motsvarande sätt. Nedan lämnas en redogörelse för bestämmelserna om samhällstjänst i Sverige och de andra nordiska staterna.

4.4.1 Sverige

Vad är samhällstjänst?

Samhällstjänst är en föreskrift som kan meddelas vid villkorlig dom eller skyddstillsyn (27 kap. 2 a § och 28 kap. 2 a § brottsbalken). En föreskrift om samhällstjänst omfattar en skyldighet att utföra oavlönat arbete under viss tid, lägst 40 och högst 240 timmar.

En förutsättning för samhällstjänst är att den dömda samtycker till en sådan föreskrift. Kravet på samtycke motiveras bl.a. med att det behövs samarbetsvilja från den dömdes sida för att samhällstjänsten ska kunna genomföras. Som ett ytterligare skäl för detta krav anges i förarbetena att det är tveksamt huruvida samhällstjänst omfattas av det i Europarådets konvention angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (artikel 4) intagna förbudet mot att utsätta andra straffade personer än dem som är intagna i kriminalvårdsanstalt eller villkorligt frigivna för påtvingat arbete (se propositionen Vissa reformer av påföljdssystemet, prop. 1997/98:96, s. 92). Föreskriften om samhällstjänst ska också bedömas som lämplig med hänsyn till den tilltalades person och övriga omständigheter (30 kap. 7 och 9 §§ brottsbalken).

Om rätten meddelar en föreskrift om samhällstjänst ska i domslutet anges hur långt fängelsestraff som skulle ha dömts ut om fängelse i stället hade valts som påföljd (27 kap. 2 a § och 28 kap. 2 a §). Kriminalvården får ändra eller upphäva en föreskrift om samhällstjänst, när det finns skäl till det. Det kan exempelvis handla om att det inte går att fortsätta

samhällstjänsten hos en viss arbetsgivare och det endast återstår några enstaka timmars arbete. Det bör då vara möjligt att sätta ned antalet timmar i stället för att anordna en ny placering. Det bör även vara möjligt att justera eller helt ta bort föreskriften om samhällstjänst om den dömde efter domen drabbas av allvarlig sjukdom eller skada som gör att han eller hon är förhindrad att fullgöra samhällstjänsten före provotidens utgång (se prop. 1997/98:96 s. 102–103).

Villkorlig dom med samhällstjänst

Allmänna bestämmelser om villkorlig dom finns i 27 kap. brottsbalken. Villkorlig dom innebär att den dömde under en provotid om två år ska visa skötsamhet samt efter förmåga försöka försörja sig och betala eventuellt skadestånd i anledning av brottet (27 kap. 3–5 §§ brottsbalken). Den dömde är emellertid inte föremål för övervakning eller annan kontroll eller behandling.

Som redogörs för ovan kan den villkorliga domen förenas med en föreskrift om samhällstjänst (27 kap. 2 a § brottsbalken). Genom att förena en villkorlig dom med en föreskrift om samhällstjänst skärps påföljden och kan på ett trovärdigt sätt ersätta ett fängelsestraff, också i vissa fall där en villkorlig dom i kombination med böter inte anses medföra tillräcklig grad av ingripande (se prop. 1997/98:96 s. 85). I praxis tillämpas riktlinjer som innebär att vid ett alternativstraff på fängelse i en månad bestäms tiden för samhällstjänst till 50 timmar, som därefter ökas med 25 timmar för varje månad upp till ett alternativstraff på fängelse i tre månader. För varje månads alternativstraff utöver det läggs ytterligare 20 timmars samhällstjänst till.

Om den dömde missköter de skyldigheter som kommer med den villkorliga domen, kan åklagaren väcka talan vid domstol. Domstolen kan, beroende på omständigheterna, besluta om en varning eller en ny eller ändrad föreskrift enligt 27 kap. 5 § brottsbalken, eller om att den villkorliga domen undanröjs och ersätts av en annan påföljd. Åklagaren måste väcka talan före provotidens utgång. Om Kriminalvården anser att det finns skäl för sådana åtgärder ska myndigheten skyndsamt anmäla det till åklagaren (1 kap. 3 § förordningen [1998:642] om verkställighet av frivårdspåföljder).

I förarbetena anges att det, för att samhällstjänst ska vara ett trovärdigt alternativ till fängelse, krävs att misskötsamhet normalt ska leda till att talan förs om undanröjande av påföljden (se prop. 1997/98:96 s. 103–104). Vid undanröjande av en villkorlig dom med samhällstjänst är det i första hand aktuellt att döma till fängelse. Någon gång kan tänkas att skyddstillsyn i stället kommer i fråga, särskilt om den dömde har missbruksproblem och det kan bli aktuellt med kontraktsvård (se prop. 1997/98:96 s. 189). Om den villkorliga domen undanröjs ska rätten, när den nya påföljden bestäms, ta skälig hänsyn till vad den dömde undergått till följd av föreskriften om samhällstjänst.

Om fängelse väljs som ny påföljd tas det alternativa fängelsestraffet som är angivet i domen som utgångspunkt vid bestämmande av fängelsestraffets längd. Detta bör sedan sättas ned om den dömde redan hunnit fullgöra någon del av samhällstjänsten och denna del inte är helt obetydlig. I förarbetena anges att det inte är möjligt att ange någon formel för denna

nedsättning utan en bedömning måste göras i varje enskilt fall, med beaktande av samtliga omständigheter (se prop. 1997/98:96 s. 189). I litteraturen har det framförts att en rimlig modell är att räkna om antalet timmar samhällstjänst enligt den tumregel som tillämpas när samhällstjänsten beslutas. Har den dömde exempelvis verkställt 20 timmars samhällstjänst bör straffet satts ned med en månad (se Borgeke och Forsgren, Att bestämma påföljd för brott, 5 uppl. 2025, s. 145–146).

Om den som dömts till villkorlig dom ska dömas för andra brott som begåtts före domen eller efter domen men innan påföljden helt har verkställts eller annars upphört tillämpas reglerna om ny påföljdsbestämning efter tidigare dom i 34 kap. brottsbalken (27 kap. 7 § brottsbalken).

Skyddstillsyn med samhällstjänst

Allmänna bestämmelser om skyddstillsyn finns i 28 kap. brottsbalken. Den som döms till skyddstillsyn blir underkastad en prøvotid om tre år. Under den tiden ska den dömde följa de krav och skyldigheter som skyddstillsynen innefattar (28 kap. 4 § brottsbalken).

Den dömde ska stå under övervakning från dagen för domen. Kriminalvården förordnar – om inte domstolen har gjort det – övervakare och får förordna en eller flera personer att biträda vid övervakningen (26 kap. 13 § och 28 kap. 6 § brottsbalken). Övervakningen pågår som utgångspunkt till prøvotidens utgång men Kriminalvården kan besluta att den ska upphöra tidigare. Övervakningstiden får dock inte understiga ett år (28 kap. 5 § brottsbalken). I 26 kap. 16 § jämförd med 28 kap. 6 § brottsbalken finns regler om vilka särskilda föreskrifter som kan beslutas under prøvotiden. Det kan exempelvis handla om deltagande i återfallsförebyggande eller missbruksrelaterad programverksamhet, missbruksvård, psykiatrisk vård eller annan behandling. Om det behövs för att kontrollera att en särskild föreskrift följs får Kriminalvården besluta om elektronisk övervakning (26 kap. 17 § och 28 kap. 6 § brottsbalken).

Som redogörs för ovan kan innehållet i en skyddstillsyn enligt 28 kap. 2 a § brottsbalken skärpas genom att den förenas med en föreskrift om samhällstjänst. Eftersom skyddstillsyn är en mer ingripande påföljd än villkorlig dom föreskrivs normalt ett lägre antal timmar samhällstjänst vid skyddstillsyn än vid villkorlig dom. I praxis tillämpas riktlinjer som innebär att vid ett alternativstraff på fängelse i en månad bestäms tiden för samhällstjänst till 40 timmar, som därefter ökas med 20 timmar för varje ytterligare månads alternativstraff.

Om den dömde på ett allvarligt sätt bryter mot vad som gäller för honom eller henne och det kan antas att han eller hon inte kommer att rätta sig genom någon sådan åtgärd som Kriminalvården kan vidta, ska myndigheten begära att åklagare vid domstol för talan om att skyddstillsynen ska undanröjas (28 kap. 8 § brottsbalken). Som regelverket tillämpas kommer ett undanröjande i fråga enbart i fall av grov misskötsamhet och först när frivårdens resurser kan anses uttömda (se NJA 2011 s. 511 p. 6 med hänvisningar). Om det är en samhällstjänst som har missköts så är det normalt fråga om en sådan grov misskötsamhet som kan ligga till grund för ett undanröjande av skyddstillsynen (se propositionen Om försöksverksamhet med samhällstjänst, prop. 1989/90:7, s. 29, och NJA 2015 s. 155 p. 21). Vid undanröjande av en skyddstillsyn med föreskrift om

samhällstjänst ska domstolen ta det angivna alternativa fängelsestraffet som utgångspunkt vid bestämmande av fängelsestraffets längd. Även i de fallen ska det emellertid göras en bedömning av omständigheterna i det enskilda fallet och hänsyn ska också tas till vad den dömde har undergått till följd av domen på skyddstillsyn.

Verkställighet av samhällstjänst

Kriminalvården ansvarar för att samhällstjänsten anordnas och upprättar en arbetsplan som den dömde ska följa. Verkställighet av samhällstjänst regleras i 3 kap. förordningen om verkställighet av frivårdspåföljder. Detta gäller oavsett om det är en villkorlig dom eller skyddstillsyn som har förenats med samhällstjänst.

Samhällstjänsten ska påbörjas så snart som möjligt efter det att domen blivit verkställbar mot den dömde. Normalt bör den påbörjas inom åtta veckor enligt 3 och 4 §§ Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd om verkställighet av frivårdspåföljder (KVFS 2011:5). Kriminalvården upprättar en arbetsplan för verkställigheten av samhällstjänsten. Arbetsplanen ska innehålla information om var arbetet ska utföras, vilka arbetstider som gäller, det minsta och högsta antalet timmar som den dömde får tillgodogöra sig per vecka eller månad och övriga föreskrifter som är nödvändiga för verkställigheten. Kriminalvården ansvarar också för kontroller av att arbetsplanen fullföljs.

Avvecklingstiden, dvs. den tid inom vilken samhällstjänsten ska fullgöras, ska normalt sett vara proportionell till det alternativa fängelsestraff som angetts i domen. Om påföljden exempelvis är villkorlig dom med samhällstjänst i 120 timmar med ett alternativstraff på fängelse i fyra månader, ska samhällstjänsten fullgöras under ca fyra månaders tid. Enligt föreskrifterna ska ett arbetspass normalt motsvara fyra timmar. Om det finns särskilda skäl kan perioden inom vilken samhällstjänsten utförs och arbetspassets längd förkortas eller förlängas (8 § KVFS 2011:5).

4.4.2 Danmark

I Danmark beslutar domstolen om samhällstjänst som villkor för utdömmande av en betinget dom (en form av frivårdspåföljd). Bestämmelserna om samhällstjänst (samfundstjeneste) regleras i den danska straffeloven (8 kap. 62–67 §§). Det är således ingen självständig påföljd utan kan endast beslutas i kombination med en betinget dom. Den danska lagen innehåller inga uttryckliga bestämmelser om samtycke från den tilltalade. Av praxis och förarbeten följer dock att det inte är aktuellt att döma ut samhällstjänst om den dömde inte gett sitt samtycke. Därutöver uppställer lagen krav på en lämplighetsprövning. Bedömningen görs med stöd av en personutredning som utförs av kriminalvården.

Det finns ingen absolut övre gräns för hur långa straff som kan göras villkorliga med krav om samhällstjänst, utan det är upp till domstolen att avgöra. Praxis visar dock att en alternativ fängelsepåföljd inte ska överstiga två år. Den alternativa ovillkorliga fängelsepåföljden framgår direkt av domen. Samhällstjänsten kan uppgå till minst 30 och högst 300 timmar. Det är rätten som fastställer genomförandetiden. Om samhälls-

tjänsten är fastställd till 60 timmar eller mer gäller en övre gräns på 24 timmar per vecka. Om samhällstjänsten understiger 60 timmar gäller i stället maximalt tolv timmar per vecka. Den danska straffuldbyrdelseoven (101 §) och tilsynsbekendtgørelsen (9–11 §§) innehåller bestämmelser om innehållet i samhällstjänsten.

I straffeloven finns också bestämmelser om att misskötsamhet först ska mötas med administrativa åtgärder såsom en varning. Både vid allvarlig misskötsamhet och ny brottslighet har åklagare eller kriminalvården en möjlighet att ta saken inför rätten. I ett sådant fall har rätten redan ett fastställt villkorligt fängelsestraff att förhålla sig till. Vid misskötsamhet kan rätten, efter närmare angivna villkor, bestämma att fängelsestraffet ska avtjänas. Om rätten fattar ett sådant beslut ska hänsyn tas till det antal timmar samhällstjänst som eventuellt redan genomförts.

Vid ny brottslighet kan en ny påföljd bestämmas utan att samhällstjänsten påverkas, eller så kan en ny påföljd utdömas för både den gamla och nya brottsligheten. Det kan också beslutas att den villkorliga domen med samhällstjänst ska omfatta även de nya brottsliga gärningarna.

4.4.3 Finland

I Finland är samhällstjänst en egen påföljd som regleras i 6 kap. i den finska strafflagen. Samhällstjänst används som alternativ till ovillkorligt fängelse på längst åtta månader (11 §) eller i kombination med villkorligt fängelse som överstiger åtta månader (10 §). I domen ska det alternativa fängelsestraffet anges. Utöver oavlönat arbete kan en del av samhällstjänsten utföras genom deltagande i åtgärdsprogram för återfallsförbrytare eller personer med missbruksproblem.

För att den tilltalade ska kunna dömas till samhällstjänst krävs att han eller hon har samtyckt till att påföljden döms ut och kan antas klara av den. Samhällstjänsten kan uppgå till lägst 14 och högst 240 timmar. Det är kriminalvården som beslutar om genomförandetiden. Den finska lagen om verkställighet av samhällspåföljder innehåller bestämmelser om samhällstjänstens innebörd, den dömdes skyldigheter och påföljder vid brott mot skyldigheterna. Om domstolen konstaterar att den dömde har brutit mot sina skyldigheter kan domstolen förvandla den icke avtjänade delen av samhällstjänsten till ett övervakningsstraff eller ett ovillkorligt fängelsestraff.

4.4.4 Island

Island har ett system som skiljer sig från sina motsvarigheter i övriga nordiska stater. I Island kan kriminalvården omvandla ett av domstol utdömt ovillkorligt fängelsestraff på upp till ett år till samhällstjänst. Detsamma gäller om delar av fängelsestraffet är villkorligt men det sammanlagda straffet inte överstiger fängelse i ett år. Det alternativa fängelsestraffet framgår av domen. Regleringen finns i 37–41 §§ i den isländska lög um fullnustu refsinga. Den isländska lagstiftningen innehåller inga bestämmelser om samtycke från den dömde för att omvandla fängelsestraffet till samhällstjänst. Omvandling sker dock efter en ansökan från den dömde och en lämplighetsprövning ska göras med

utgångspunkt i en genomförd personutredning. Även fängelse som förvandlingsstraff för böter kan efter ansökan till kriminalvården avtjänas som samhällstjänst (88–90 §§ i ovan nämnda lag).

Samhällstjänsten kan uppgå till minst 40 och högst 480 timmar. Kriminalvården kan bestämma att en del av samhällstjänsten ska bestå av samtalsterapi eller deltagande i kurser, som dock inte får överstiga en femtedel av samhällstjänsten. Det finns i isländsk lagstiftning inga bestämmelser om vad det oavlönade arbetet ska bestå av. Kriminalvården har dock ingått avtal med berörda arbetsgivare och samarbetar med dessa. En kontaktperson kontrollerar att den dömda utför arbete i enlighet med en utarbetad plan.

I den isländska lagstiftningen finns också bestämmelser om att kriminalvården kan fatta beslut om ändrade villkor, förlängning av tiden för samhällstjänsten eller avtjänande i fängelse vid misskötsamhet av den dömda. Innan beslut fattas om avtjänande av fängelsestraff ska en varning utdelas. Om kriminalvården fattar ett beslut om avtjänande i fängelse ska hänsyn tas till de antal timmar samhällstjänst som genomförts.

4.4.5 Norge

Samhällsstraff i Norge (samfunnsstraff) är en självständig påföljd som utöver samhällsstraffet också kan omfatta program och andra åtgärder. Reglerna om samhällsstraffet återfinns i den norska straffeloven (8 kap. 48–52 §§). Till skillnad från övriga nordiska stater uppställer den norska lagen ett krav på att den dömda har bostad i Norge, Danmark, Finland, Island eller Sverige för att påföljden ska kunna utdömas. Vidare uppställer den norska lagen ett krav på att den tilltalade samtycker.

I Norge används samhällsstraff som alternativ till fängelsestraff på som huvudregel maximalt ett år, eller i kombination med ovillkorligt fängelse på maximalt 60 dagar. Samhällsstraff kan användas såvida inte syftet med straffet talar emot det. Lagen innehåller inte några krav på en lämplighetsprövning, även om en personutredning som regel genomförs när en sådan kan ha betydelse för valet av påföljd. Av domen framgår det alternativa fängelsestraffet och genomförandetiden för samhällsstraffet. Samhällsstraffet kan uppgå till minst 30 och högst 420 timmar.

I den norska straffegjennomføringsloven (53–60 §§) finns bestämmelser om vad samhällsstraffet ska innehålla. Kriminalvården ombesörjer att en arbetsplats anordnas. En verksamhets- och arbetsplan upprättas och kontroller görs för att se att planen efterlevs. I tillägg till arbetsplikten kan en individanpassad plan eller ett individuellt åtgärdsprogram för den dömda upprättas.

I lagen finns också bestämmelser om att misskötsamhet först ska mötas med administrativa åtgärder såsom en varning. Både vid allvarlig misskötsamhet och nya brottsliga gärningar har åklagare eller kriminalvård en möjlighet att ta saken inför rätten. Rätten kan bestämma att det alternativa fängelsestraffet ska avtjänas. Om rätten fattar ett sådant beslut ska hänsyn tas till de antal timmar av samhällsstraffet som eventuellt redan genomförts.

Vid ny brottslighet kan en ny påföljd bestämmas utan att samhällsstraffet påverkas, eller så kan en ny påföljd utdömas för både den gamla

och nya brottsligheten. Det kan också beslutas att domen ska omfatta även den nya brottsligheten.

4.5 Vissa statistikuppgifter om överförande av verkställighet inom Norden

4.5.1 Statistik från Kronofogdemyndigheten

1963 års lag används i förhållandevis hög utsträckning i ärenden om överförande av verkställighet av svenska och nordiska bötesstraff. Antalet beslut om förverkande och vite som begärs överförda är betydligt lägre. Det saknas uppgifter om i vilken utsträckning vidtagna verkställighetsåtgärder gett resultat.

Siffrorna i tabell 1 avser inkomna ärenden om verkställighet av nordiska beslut om förverkande i Sverige år 2019–2024, fördelat på nordisk stat. Siffrorna i tabell 2 avser motsvarande utgående ärenden.

Tabell 1 Inkomna ärenden om verkställighet av beslut om förverkande enligt 1963 års lag

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Danmark	0	0	0	0	0	0
Finland	0	3	0	0	0	0
Island	0	0	0	0	0	0
Norge	0	3	3	0	1	1

Tabell 2 Utgående ärenden om verkställighet av beslut om förverkande enligt 1963 års lag

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Danmark	0	0	0	0	0	0
Finland	0	3	0	0	0	0
Island	0	0	0	0	0	0
Norge	0	0	0	0	0	0

Siffrorna i tabell 3 avser inkomna ärenden om verkställighet av nordiska bötesstraff i Sverige år 2019–2024, fördelat på nordisk stat samt Färöarna och Grönland. Siffrorna i tabell 4 avser motsvarande utgående ärenden.

Tabell 3 Inkomna ärenden om verkställighet av bötesstraff enligt 1963 års lag

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Danmark	0	0	0	0	0	0
Finland	484	326	274	254	15	174

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Island	56	14	0	17	0	7
Norge	592	770	395	454	44	451
Färöarna	0	0	0	0	0	0
Grönland	0	0	0	0	0	0

Tabell 4 **Utgående ärenden om verkställighet av bötesstraff enligt 1963 års lag**

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Danmark	302	294	302	202	375	258
Finland	46	131	137	122	118	148
Island	3	8	2	5	2	9
Norge	178	271	224	236	310	310
Färöarna	0	0	0	1	1	0
Grönland	0	1	0	0	1	0

Siffrorna i tabell 5 avser inkomna ärenden om verkställighet av nordiska beslut om vite i Sverige år 2019–2024, fördelat på nordisk stat. Siffrorna i tabell 6 avser motsvarande utgående ärenden.

Tabell 5 **Inkomna ärenden om verkställighet av beslut om vite enligt 1963 års lag**

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Danmark	0	0	0	0	0	0
Finland	0	3	0	0	0	0
Island	0	0	0	0	0	0
Norge	0	0	0	0	0	0

Tabell 6 **Utgående ärenden om verkställighet av beslut om vite enligt 1963 års lag**

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Danmark	0	0	0	0	0	0
Finland	0	3	0	0	0	0
Island	0	0	0	0	0	0
Norge	0	3	3	0	1	1

4.5.2 **Statistik från Kriminalvården**

En betydande del av de personer som verkställer frihetsberövande påföljder i Sverige är medborgare i en annan stat. Vad gäller fängelsestraff uppgick den 1 september 2025 antalet pågående straffverkställigheter i svenska anstalter till knappt 8 900. Av dessa avtjänades ca 1 770 av personer som saknar svenskt medborgarskap.

Under år 2020 påbörjade ca 2 800 icke-svenska medborgare en verkställighet av ett fängelsestraff i Sverige. Sedan dess har antalet legat på ungefär samma nivå, med undantag för 2022 då siffran tillfälligt ökade till knappt 3 000. Av dessa är drygt hälften medborgare i en stat utanför EU och Norden.

Under perioden 2019–2024 har mellan 207 och 231 personer med medborgarskap i en annan nordisk stat per år påbörjat verkställighet av ett fängelsestraff i Sverige, vilket framgår av tabell 7. Tabellen omfattar dock inte personer med dubbelt medborgarskap, vilket är förhållandevis vanligt i Norden. Det saknas även statistik som visar om de som verkställer fängelsestraff i Sverige har sin hemvist i en annan stat.

Tabell 7 Påbörjade fängelsestraff i Sverige av nordiska medborgare

År	Antal
2019	220
2020	207
2021	221
2022	231
2023	221
2024	219

Från och med 2019 till och med 2024 har 1 762 ärenden om överförande av fängelsestraff enligt 1963 års lag inletts hos Kriminalvården, varav 712 gäller överföranden från Sverige och 1 050 gäller överföranden till Sverige. För utgående och inkomna ärenden framgår fördelningen mellan de nordiska staterna av tabell 8 och 9. Under samma period har betydligt färre faktiska överföranden skett med stöd av lagen. För faktiska överföranden framgår fördelningen mellan de nordiska staterna i tabell 10 och 11.

Tabell 8 Utgående ärenden om verkställighet av fängelsestraff enligt 1963 års lag

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Danmark	29	23	27	20	21	35
Finland	61	48	43	49	58	67
Norge	56	50	32	38	55	85
Island	1	5	3	0	0	1
Totalt	147	126	105	107	134	188

Tabell 9 Inkomna ärenden om verkställighet av fängelsestraff enligt 1963 års lag

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Danmark	61	63	50	52	46	73
Finland	14	10	10	10	8	8
Norge	183	119	113	97	49	79
Island	4	0	0	1	0	0
Totalt	262	192	173	160	103	160

Tabell 10 Faktiska överföranden av fängelsestraff från Sverige enligt 1963 års lag

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Danmark	12	14	12	13	14	15
Finland	38	28	25	32	22	22
Norge	36	29	23	24	37	38
Island	1	0	0	0	0	0
Totalt	87	71	60	69	73	75

Tabell 11 Faktiska överföranden av fängelsestraff till Sverige enligt 1963 års lag

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Danmark	24	42	25	24	23	18
Finland	6	5	3	2	6	1
Norge	68	72	66	37	34	31
Island	0	3	0	0	0	0
Totalt	98	122	94	63	63	50

Under samma period (2019–2024) har 212 ärenden om överförande av frivårdspåföljder enligt 1963 års lag inletts hos Kriminalvården, varav 176 gäller överföranden från Sverige och 36 gäller överföranden till Sverige. För utgående och inkomna ärenden framgår fördelningen mellan de nordiska staterna av tabell 12 och 13. Det bör dock noteras att Kriminalvården först den 1 juli 2020 blev behörig myndighet att besluta om överförande av övervakning och frivårdspåföljder enligt 1963 års lag. Tidigare var det övervakningsnämnden som fattade besluten. Antalet faktiska överföranden framgår av tabell 14.

Tabell 12 Utgående ärenden om verkställighet av frivårdspåföljder enligt 1963 års lag

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Danmark	0	0	4	3	7	6
Finland	0	1	10	18	19	25
Norge	0	1	13	17	26	24
Island	0	0	0	1	0	1
Totalt	0	2	27	39	52	56

Tabell 13 Inkomna ärenden om verkställighet av frivårdspåföljder enligt 1963 års lag

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Danmark	3	4	1	1	1	0
Finland	3	3	1	1	7	1
Norge	0	3	3	2	0	2
Island	0	0	0	0	0	0
Totalt	6	10	5	4	8	3

Tabell 14 Faktiska överföranden av frivårdspåföljder från och till Sverige enligt 1963 års lag

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Från Sverige	22	22	17	21	28	15
Till Sverige	4	5	5	1	6	5

Anm.: Överförande av frivårdspåföljder exklusive villkorlig dom med samhällstjänst.

5 En ny nordisk verkställighetslag

5.1 En mer effektiv och överskådlig reglering

Regeringens bedömning

En ny reglering bör införas när det gäller överförande av verkställighet av bl.a. fängelsestraff, bötesstraff och beslut om förverkande till och från de andra nordiska staterna.

Bedömningen i promemorian

Bedömningen i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Remissinstanserna godtar eller invänder inte mot bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning

Som redogörs för i avsnitt 4 har det straffrättsliga samarbetet mellan stater, inklusive de nordiska, en lång tradition. En ökad rörlighet över gränserna och förändring av den internationella brottsligheten har med tiden inneburit ökade krav på ett effektivt samarbete. Överförande av verkställighet av påföljder och beslut om förverkande är en viktig del i detta samarbete.

Som uttalats i tidigare lagstiftningsärenden bör utgångspunkten när det gäller utdömda fängelsestraff vara att de så långt som det är möjligt och lämpligt ska avtjänas i den stat till vilken den dömda har starkast anknytning (se prop. 2024/25:104 s. 61, propositionen En effektivare hantering av ärenden om överförande av straffverkställighet, prop. 2019/20:89, s. 11, och propositionen Förbättrad hantering av ärenden om överförande av straffverkställighet, prop. 2021/22:273, s. 12). Om en utlännings gör sig skyldig till brott måste det finnas goda förutsättningar att om möjligt låta ett utdömt straff verkställas i utlänningsens hemland, något som också kan antas bidra till den dömdes sociala återanpassning. En tydlig hållning från Sverige om att dömda personer utan anknytning hit ska verkställa sina straff i sina hemländer kan dessutom i viss utsträckning minska incitamentet att begå brott här. När en verkställighet av ett fängelsestraff förs över till en annan stat frigörs också en plats för någon annan som ska verkställa sitt fängelsestraff på anstalt i Sverige. Fler överföranden kan således bidra till en minskad belastning på svenska anstalter och därigenom bidra till effektivitet och gott resursutnyttjande inom Kriminalvården. Det sagda gäller i tillämpliga delar även överförande av frivårdspåföljder, såsom skyddstillsyn. Vidare är förverkande av brottsvinster ett effektivt sätt att bekämpa grov brottslighet. Eftersom brottsligheten många gånger är gränsöverskridande är ett välfungerande internationellt samarbete bl.a. när det gäller bistånd med verkställighet av beslut om förverkande också betydelsefullt.

Som redovisas i avsnitt 4.3.1 har det under de senaste decennierna skett en betydande utveckling inom EU när det gäller ordningen för överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder, bötesstraff och beslut om förverkande. Rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder och europeiska verkställighetslagen har avsevärt förbättrat effektiviteten i ärenden om överförande av frihetsberövande påföljder. Inom EU finns också ett väl harmoniserat regelverk när det gäller överförande av bötesstraff och beslut om förverkande. För att effektivisera handläggningen och öka antalet överföranden av frihetsberövande påföljder inom ramen för EU-samarbetet har det efter att lagstiftningen trätt i kraft införts krav på skyndsam handläggning hos Kriminalvården och de allmänna domstolarna. Vidare har kravet på att det ska finnas särskilda skäl för ett översändande av en dom om det återstår mindre än sex månader av straffet vid tidpunkten för översändandet tagits bort. Även andra regler har införts som syftar till att påskynda processen efter det att ett beslut har meddelats om att en svensk dom ska verkställas i en annan medlemsstat (se prop. 2019/20:89 och prop. 2021/22:273).

När det gäller samarbetet med stater utanför Norden och EU har ny lagstiftning trätt i kraft som syftar till att säkerställa att regelverket om överförande av frihetsberövande påföljder, bötesstraff och beslut om förverkande till och från sådana stater är effektivt och anpassat till Sveriges internationella åtaganden (se avsnitt 4.3.2). Även den lagstiftningen innehåller krav på skyndsam handläggning hos Kriminalvården och domstolarna i frågor om överförande av frihetsberövande påföljder.

Ovanstående åtgärder kan successivt antas medföra förbättringar i hanteringen av överförande av verkställigheter till stater inom och utanför EU. Samarbetet med de andra nordiska staterna som sker med stöd av 1963 års lag fungerar också i huvudsak väl. Fördelarna med 1963 års lag är bl.a. den flexibla beslutsprocessen och de korta och täta kontaktvägarna med behöriga myndigheter i de andra nordiska staterna. Beslut som fattas gäller som regel omedelbart och dömda som samtycker till ett överförande kan därför direkt påbörja verkställigheten i den andra staten. Det är även möjligt att föra över kortare straff med stöd av lagen. Lagen ställer inte heller upp några krav på dubbel straffbarhet eller samtycke från den dömda.

Med det sagt har lagen inte varit föremål för en översyn sedan den trädde i kraft i början av 1960-talet. Det bör finnas utrymme för att genom förändringar i lagstiftningen öka antalet överförda verkställigheter och påskynda processen. Således kan 1963 års lags i många delar ålderdomliga utformning leda till effektivitetsbrister och behöva ses över för att underlätta för tillämpande myndigheter. Exempelvis kan de kriterier som enligt förarbetena gäller för överförande av frivårdspåföljder och övervakning efter villkorlig frigivning införas i lagen. Regler kan också behöva införas som ytterligare snabbar på processen för ett överförande, något som är angeläget eftersom ett betydande antal dömda överförs till en annan nordisk stat. Det bör också övervägas att, i enlighet med den överenskommelse som träffades inom ramen för det nordiska samarbetet (se avsnitt 4.4), utvidga det uttryckliga tillämpningsområdet för lagstiftningen till att även omfatta överförande av samhällstjänst. Även den nuvarande ordningen med obligatorisk omprövning och frågan om behörig domstol bör ses över.

Sammantaget delar regeringen bedömningen i promemorian om att det står klart att det finns behov av ändringar av 1963 års lag för att åstadkomma en mer effektiv och överskådlig reglering på området för överförande av verkställighet av bl.a. fängelsestraff, bötesstraff och beslut om förverkande till och från de andra nordiska staterna. Eftersom samarbetet mellan de nordiska staterna vilar på lagharmonisering bör översynen göras på ett sätt som i allt väsentligt bibehåller det materiella innehållet i det nuvarande regelverket och överensstämmer med lagstiftningen i övriga nordiska stater.

5.2 En ny lag om nordisk verkställighet i brottmål

Regeringens förslag

En ny lag ska ersätta 1963 års lag. Det ska göras en språklig och redaktionell modernisering även av de bestämmelser som i sak förs över oförändrade till den nya lagen.

Lagen ska innehålla ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om kommuners skyldighet att lämna uppgifter till Kriminalvården i ärenden om överförande av fängelsestraff enligt lagen.

Det ska även införas en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om tillämpning av lagen.

Förslaget i promemorian

Förslaget i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Det bör införas en ny lag om nordisk verkställighet i brottmål

Som framgår av följande avsnitt bör det göras flera materiella ändringar av den nuvarande lagstiftningen, bl.a. i fråga om möjligheterna att föra över samhällstjänst, handläggningen hos myndigheterna och behörig domstol. Det föreslås vidare språkliga ändringar i nästan samtliga paragrafer samt, enligt vad som utvecklas nedan, en förändring av bestämmelsernas formella uppställning och indelning. Vissa bestämmelser bör också tas bort och andra bör flyttas från förordning till lag. Den nya lagstiftningen kommer sammanfattningsvis att få ett förändrat utseende och framstå som omarbetad. Regeringen delar därför den bedömning som görs i promemorian om att ändringarna bör resultera i en ny lag som ersätter 1963 års lag, trots att flera av bestämmelserna inte granskats materiellt. En sådan fullständig översyn skulle kräva ett gemensamt nordiskt lagstiftningsarbete.

Den nya lagens rubrik bör vara lagen om nordisk verkställighet i brottmål, vilken ger en mer heltäckande och rättvisande bild av lagens innehåll än den nuvarande lagens rubrik.

Utformningen av den nya lagen

Vad gäller lagens uppbyggnad är bestämmelsernas formella uppställning och indelning av betydelse för möjligheterna att lätt skaffa sig en överblick över och förståelse för lagens uppbyggnad och innehåll. 1963 års lag är, som flera andra äldre lagar, inte indelad i kapitel. Även om den nuvarande lagstiftningen bör ändras med försiktighet har metoden med kapitelindelning så stora fördelar att den bör användas i den nya lagen.

Regeringen instämmer i det som föreslås om lagens disposition i promemorian. Det innebär att dispositionen i den nya lagen i huvudsak följer uppdelningen i 1963 års lag, men att lagen delas upp i olika kapitel utifrån om det handlar om verkställighet i en annan nordisk stat av ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande, rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite, ett fängelsestraff, en frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst eller övervakning av den som villkorligt frigetts, respektive verkställighet i Sverige av motsvarande nordiska avgöranden. I de kapitlen bör det samlas bestämmelser om t.ex. vilka avgöranden som kan överföras och när, behörig myndighet och verkställigheten. Att det är Kronofogdemyndigheten som ansvarar för frågor om överförande av bl.a. bötesstraff och förverkandebeslut bör således anges i lag i stället för som nu i förordning.

Vidare kan vissa bestämmelser om lagstiftningens innehåll och tillämplighet samt betydelsen av vissa ord och uttryck i lagen med fördel samlas i ett inledande kapitel med allmänna bestämmelser, i stället för att som nu återfinnas på olika ställen i lagen. Det inledande kapitlet bör även innehålla en upplysning om vissa lagar och EU-rättsakter med tillämplighet på det nordiska samarbetet om överförande av verkställighet av domar och beslut i brottmål. Lagen bör också innehålla ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om kommuners skyldighet att lämna uppgifter till Kriminalvården i ärenden om överförande av fängelsestraff enligt lagen. Det möjliggör för regeringen att reglera frågor om upplysningsskyldighet till Kriminalvården i förordning. Vidare bör en upplysningsbestämmelse om regeringens rätt att med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om lagens tillämpning finnas i lagen. Det bör också finnas ett avslutande kapitel som reglerar övriga frågor, t.ex. överklagande, åtalsförbud och nåd.

Frågor om t.ex. formkrav, samråd och underrättelser kan regleras i förordning.

5.3 Lagrådsremissens upplägg

Det materiella innehållet i den nya lagen överensstämmer i stora delar med 1963 års lag. Äldre förarbeten och praxis är därför fortsatt av betydelse för tillämpningen av den nya lagens bestämmelser. I de följande avsnitten redovisas endast överväganden i delar det görs ändringar i sak i förhållande till 1963 års lag eller ändringar i förhållande till förslagen i promemorian. Det innebär alltså att ändringar som enbart består av språklig och redaktionell modernisering inte redovisas särskilt.

6 Lagens tillämpningsområde och beslutsordning

6.1 Vilka avgöranden som ska omfattas av den nya lagen och vilken beslutsordning som ska gälla

Regeringens förslag

Lagstiftningen ska inte omfatta frihetsberövande påföljder som inte längre används i de nordiska staterna. Lagen ska därmed enbart omfatta nordiska fängelsestraff som är så lika svenska fängelsestraff att de inte behöver omvandlas till svenska fängelsestraff.

Lagstiftningen ska inte längre omfatta överförande av beslag, penningbeslag eller viten som dömts ut av finska Marknadsdomstolen, men utvidgas till att omfatta överförande av frivårdspåföljder som innefattar samhällstjänst. Den norska vitesformen tvangsgebyr har ersatts av tvangsmulkt och lagstiftningen ska anpassas därefter.

Kriminalvården ska handlägga och besluta i ärenden om överförande till en annan nordisk stat av frivårdspåföljder som innefattar samhällstjänst som dömts ut i Sverige samt i ärenden om överförande till Sverige av frivårdspåföljder som innefattar samhällstjänst som dömts ut i en annan nordisk stat. En begäran om verkställighet i Sverige ska göras av en behörig myndighet i en annan nordisk stat och lämnas till Kriminalvården. Åtal ska inte få väckas för en gärning som avser en till Sverige överförd frivårdspåföljd som innefattar samhällstjänst.

Förslaget i promemorian

Förslaget i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Inledande överväganden

Den nya lagen ska ersätta 1963 års lag och i enlighet med hittillsvarande ordning innehålla bestämmelser om överförande av verkställighet av bötesstraff, beslut om förverkande, ersättning för rättegångskostnader i brottmål och vite, fängelsestraff samt frivårdspåföljder som innefattar övervakning och övervakning av villkorligt frigivna. Det kommer alltså även fortsättningsvis finnas en möjlighet att föra över dels hela verkställigheten av ett fängelsestraff, vilket även innefattar verkställigheten efter villkorlig frigivning, dels enbart den del av verkställigheten av fängelsestraffet som består av övervakning efter villkorlig frigivning. Regeringen har den 6 november 2025 beslutat lagrådsremissen Frihetsberövande påföljder för barn och unga, i vilken det bl.a. föreslås att påföljden slutna ungdomsvård ska utmönstras och att den som begått så

allvarlig brottslighet innan han eller hon fyllde 18 år att en frihetsberövande påföljd blir aktuell i stället ska dömas till fängelse. Intagna som inte har fyllt 18 års ska enligt förslaget som huvudregel avtjäna fängelsestraffet på särskilda barn- och ungdomsavdelningar på Kriminalvårdens anstalter. Om förslagen genomförs kommer fängelsestraff som barn och unga döms till att omfattas av den nya lagens tillämpningsområde, något som innebär en utvidgning i förhållande till 1963 års lag.

Som föreslås i promemorian bör sådana frihetsberövande påföljder som inte längre används i de andra nordiska staterna utmönstras ur lagstiftningen. Den danska påföljden hæfte, den finska påföljden tukthus, den isländska påföljden vardhald och den norska påföljden hefte har tagits bort i respektive stat. Den nya lagen bör därför inte omfatta överföranden av dessa påföljder. Det innebär i sin tur att de hittillsvarande bestämmelserna om att ett till Sverige överfört frihetsstraff som dömts ut i en annan nordisk stat ska omvandlas till fängelse inte behöver överföras till den nya lagen (6 § och 19 § andra stycket 1963 års lag).

Som gäller enligt nuvarande regler bör frågor om överförande av verkställighet av bötesstraff samt beslut om förverkande, rättegångskostnader i brottmål och vite prövas av Kronofogdemyndigheten och frågor om överförande av verkställighet av fängelsestraff, frivårds-påföljder som innefattar övervakning och övervakning av villkorligt frigivna av Kriminalvården.

Den nya lagen bör inte omfatta överförande av beslag, penningbeslag eller viten som dömts ut av finska Marknadsdomstolen

När det gäller frågan om den nordiska verkställighetsregleringen fortsatt ska omfatta säkerhetsåtgärder som kvarstad, beslag och penningbeslag kan konstateras att den nuvarande ordningen i förhållande till Danmark, Island och Norge innebär en överlappning med de möjligheter som finns att säkra verkställigheten av förverkandebeslut enligt bestämmelserna i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål och, när det gäller Danmark, även lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall. Detsamma gäller i förhållande till Finland vad gäller reglerna i EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande och den tillhörande kompletteringslagen. När det gäller behörig svensk myndighet avviker också ordningen i 1963 års lag från vad som gäller enligt annan lagstiftning som rör internationellt straffrättsligt samarbete, enligt vilken åklagare och domstol prövar frågor om svenska säkerhetsåtgärder som kvarstad, beslag och penningbeslag ska begäras verkställda i en annan stat och om sådana utländska säkerhetsåtgärder ska verkställas i Sverige. Vid en jämförelse med regleringen i de andra nordiska staterna kan konstateras att exempelvis de danska och norska nordiska verkställighetslagarna medger överförande av beslagsbeslut som avser förverkad egendom, medan så inte är fallet i finsk lagstiftning. Någon fullständig nordisk harmonisering på området finns alltså inte.

Eftersom beslut om kvarstad i brottmål verkställs av Kronofogdemyndigheten enligt bestämmelser i utökningsbalken finns, som också anförs i promemorian, inte tillräckliga skäl att i den nya lagen utmönstra

reglerna om överförande av kvarstadsbeslut mellan Sverige och de andra nordiska staterna. I enlighet med hittillsvarande ordning bör den nya lagen alltså omfatta verkställighet av beslut om kvarstad. Som gäller enligt nuvarande regler bör frågor om överförande av sådana beslut prövas av Kronofogdemyndigheten.

När det gäller beslag och penningbeslag är emellertid situationen annorlunda eftersom det de facto inte finns några möjligheter för Kronofogdemyndigheten att enligt bestämmelserna i 27 kap rättegångsbalken besluta om beslag eller penningbeslag och följaktligen inte heller verkställa sådana utländska beslut i Sverige. I enlighet med de överväganden som gjorts i samband med genomförandet av rambeslutet om verkställighet av beslut om förverkande (se propositionen Erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen, prop. 2010/11:43, s. 108–109) och EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande (se propositionen Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande, prop. 2019/20:198, s. 89–90) finns det inte skäl att ge Kronofogdemyndigheten sådana befogenheter, som för att vara effektiva skulle behöva kompletteras med en rätt att besluta om andra tvångsmedel, som exempelvis husrannsakan. Det framstår inte heller som en lämplig ordning att Kronofogdemyndigheten, till skillnad från vad som gäller enligt annan lagstiftning som rör det internationella straffrättsliga samarbetet, prövar frågor om svenska beslut om beslag eller penningbeslag ska begäras verkställda i en annan stat.

I enlighet med vad som anförs i promemorian innebär detta att bestämmelserna om verkställighet av beslut om beslag och penningbeslag i 1963 års lag inte bör överföras till den nya lagen. Som redogörs för ovan finns det dock goda möjligheter för Sverige och övriga nordiska stater att i enlighet med bestämmelserna i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (i förhållande till Island och Norge), lagen om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall (i förhållande till Danmark) eller EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande (i förhållande till Finland) säkra egendom som kan antas vara förverkad.

Det ska också uppmärksammas att Kronofogdemyndigheten med anledning av en begäran om verkställighet av ett beslut om kvarstad enligt den nordiska lagstiftningen inte har möjlighet att, till dess beslutet verkställts, ta egendom i förvar enligt reglerna i 26 kap. rättegångsbalken. I sådana brådska fall får den andra nordiska staten begära bistånd enligt annan lagstiftning och beslut om förvar vid behov fattas av åklagare (jfr 2 kap. 10 § och 4 kap. 15 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål, 3 kap. 11 § lagen om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall och 4 kap. 6 § lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande).

I den finska motsvarigheten till nordiska verkställighetslagen saknas möjlighet att föra över verkställighet av viten som dömts ut av finska Marknadsdomstolen till andra nordiska stater. Regeringen delar bedömningen i promemorian om att det således inte finns behov av att kunna verkställa sådana beslut i Sverige. Regleringen om verkställighet av

viten som dömts ut av finska Marknadsdomstolen i 1963 års lag (4 § första stycket 3) bör därför inte överföras till den nya lagen.

Den nya lagen bör omfatta tvangsmulkt som har förelagts av det norska Forbrukertilsynet

1963 års lag ger möjlighet att i Sverige verkställa s.k. tvangsgebyr, vilket i äldre norsk lagstiftning var en form av vite som det norska Forbrukerombudet (numera Forbrukertilsynet) ålade näringsidkare att betala vid överträdelse av den numera upphävda norska marknadsföringslagen från 1972 (se propositionen Vissa ändringar i marknadsföringslagen (1995:450) m.m., prop. 1997/98:188, s. 22–23). I den nya norska loven om kontroll med marknadsföring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven) används i stället instrumentet tvangsmulkt. Tvangsmulkt beslutas av Forbrukertilsynet och innebär en skyldighet att betala ett belopp vid överträdelse av marknadsföringsloven, och fyller därmed samma funktion som tvangsgebyr tidigare gjorde. Beslut om tvangsmulkt kan överklagas till Markedsrådet, vars beslut i sin tur kan överprövas av domstol. Det krävs dock inte, som gällde för tvangsgebyr, att näringsidkaren godkänner beslutet om tvangsmulkt eller att en domstol fastställer det för att det ska kunna verkställas. I enlighet med förslaget i promemorian bör det således framgå av den nya lagen att tvangsmulkt som förelagts av Forbrukertilsynet kan verkställas i Sverige.

Den nya lagen bör omfatta överförande av samhällstjänst och Kriminalvården bör vara behörig myndighet

Sedan 1963 års lags tillkomst har användningen av frivårdspåföljder ökat. För svensk del har systemet med samhällstjänst som alternativ till fängelse funnits sedan 1999. Även i de andra nordiska staterna är samhällstjänst en integrerad del av påföljdssystemet. År 2012 enades de nordiska justitieministrarna om att utvidga det nordiska samarbetet om verkställighet i brottmål till att även omfatta samhällstjänst. Sedan dess har Danmark, Finland och Norge genomfört nödvändiga nationella lagändringar. I Island har sådant arbete ännu inte inletts. Det saknas bestämmelser i 1963 års lag som närmare reglerar hur en frivårdspåföljd som innefattar samhällstjänst ska kunna föras över med stöd av lagen. I praktisk tillämpning har Kriminalvården bedömt att verkställigheten av en skyddstillsyn som förenats med en föreskrift om samhällstjänst kan föras över till en annan nordisk stat samt att en motsvarande nordisk påföljd som innefattar samhällstjänst kan verkställas här. En villkorlig dom enligt 27 kap. brottsbalken kan dock inte verkställas i en annan nordisk stat eftersom den inte innehåller övervakningsmoment. Det gäller även villkorlig dom i förening med samhällstjänst.

Även Sverige bör kunna samarbeta med övriga nordiska stater i så stor utsträckning som möjligt när det gäller verkställighet i brottmål. Som redogörs för i avsnitt 4.5 är också förutsättningarna för att döma ut eller besluta om samhällstjänst liknande i de nordiska staterna. Detsamma gäller reglerna om åtgärder vid misskötsamhet eller ny brottslighet. Genom att skapa möjligheter att överföra påföljder som innehåller inslag av samhällstjänst kan den dömdes sociala återanpassning också underlättas i fler fall än tidigare. Som redovisas i avsnitt 4.3.1 finns också möjligheter att inom

det regelverk som gäller för EU-samarbetet föra över frivårdspåföljder som innefattar samhällstjänst.

Regeringen vill även lyfta att med ett utökat tillämpningsområde kommer domstolarna i fler fall än idag ha möjlighet att döma ut en frivårdspåföljd med samhällstjänst i stället för fängelse.

Sammantaget delar regeringen den bedömning som görs i promemorian om att samhällstjänst bör omfattas av den nya lagens tillämpningsområde. Som redogörs för i avsnitt 4.4.1 kan för svenskt vidkommande påföljderna villkorlig dom och skyddstillsyn förenas med en föreskrift om samhällstjänst. Oavsett påföljd bör samhällstjänsten kunna överflyttas till en annan nordisk stat. De skillnader som finns i fråga om verkställighetsinnehåll mellan Sverige och de övriga nordiska staterna kan lösas genom anpassningar i det enskilda fallet (se avsnitt 8.4).

Regeringen instämmer även i slutsatsen i promemorian om att Kriminalvården bör vara behörig myndighet att handlägga och besluta i ärenden om överförande av verkställighet av svenska frivårdspåföljder som innefattar samhällstjänst till en annan nordisk stat och i ärenden om överförande av verkställighet av sådana nordiska frivårdspåföljder till Sverige. Begäran om verkställighet i Sverige bör göras av en behörig myndighet i en annan nordisk stat och lämnas till Kriminalvården.

Slutligen vill regeringen framhålla att lagens utvidgade tillämpningsområde även bör innebära att ett åtal för en gärning som en frivårdspåföljd som innefattar samhällstjänst avser inte får väckas här, på samma sätt som gäller för andra frivårdspåföljder enligt 1963 års lag.

6.2 Den nya lagens förhållande till annan lagstiftning

Regeringens förslag

Det ska i den nya lagen upplysas om att det finns bestämmelser om överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder och frivårdspåföljder i annan lagstiftning som kan tillämpas i förhållande till de andra nordiska staterna när den nya lagen inte är tillämplig.

Förslaget i promemorian

Förslaget i promemorian överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorians förslag finns en upplysning om den numera upphävda lagen om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottnålsdom.

Remissinstanserna

Remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget.

Skålen för regeringens förslag

I enlighet med nuvarande ordning bör den nya lagen vara tillåmplig framför annan lagstiftning om överförande av verkställighet i brottnål inom sitt tillåpningsområde. Annan lagstiftning kan dock behöva

tillämpas i vissa fall. 1963 års lag innehåller upplysningar om lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål, lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen, lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall och EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande och den till förordningen tillhörande lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande (1 §). Regeringen delar bedömningen i promemorian om att motsvarande upplysningsbestämmelser bör finnas i den nya lagen.

I samband med antagandet av rambeslutet om frivårdspåföljder lämnade Sverige, Danmark och Finland var sin förklaring om att de nordiska verkställighetslagarna, i den mån de överlappar rambeslutets tillämpningsområde, ska fortsätta att tillämpas staterna emellan. Det nordiska samarbetet ansågs utgöra ett sådant fördjupat samarbete som får fortsätta att tillämpas vid sidan av rambeslutet (se artikel 23.2 i rambeslutet, propositionen Sveriges antagande av rambeslut om erkännande och övervakning av vissa icke frihetsberövande påföljder, prop. 2008/09:19, s. 70–71, och propositionen Erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen, prop. 2014/15:138, s. 32–33). Lagen om verkställighet av frivårdspåföljder är alltså subsidiär i förhållande till 1963 års lag (se 1 kap. 2 § i förstnämnda lag). Framöver kommer Sveriges samarbete med Finland och Danmark i frågor som rör överförande av samhällstjänst således ske enligt den nya lagen, något som framstår som ändamålsenligt. Med stöd av lagen om verkställighet av frivårdspåföljder är det emellertid möjligt att också överföra verkställighet av en villkorlig dom eller villkorlig frigivning efter ett fängelsestraff, även om verkställigheten enbart består av ett allmänt skötsamhetskrav (se prop. 2014/15:138 s. 37–38). Detta är inte möjligt i det nordiska samarbetet. Av den anledningen bör det, i enlighet med förslaget i promemorian, finnas en upplysning om det EU-rättsliga regelverket i den nya lagen.

Det nordiska samarbetet omfattar inte heller överförande av sluten ungdomsvård eller rättspsykiatrisk vård och europeiska verkställighetslagen blir således tillämplig i förhållande till Danmark och Finland vid överförande av verkställighet av de påföljderna. Som framgår av avsnitt 6.1 föreslås i lagrådsremissen Frihetsberövande påföljder för barn och unga att påföljden sluten ungdomsvård ska utmönstras och att den som begått så allvarlig brottslighet innan han eller hon fyllde 18 år att en frihetsberövande påföljd blir aktuell i stället ska dömas till fängelse. Som en följd av detta föreslås i lagrådsremissen att sluten ungdomsvård inte längre ska omfattas av tillämpningsområdet för europeiska verkställighetslagen. Som föreslås i promemorian bör den nya lagen innehålla en upplysning även om regelverket i europeiska verkställighetslagen, med den skillnaden att upplysningen endast bör omfatta rättspsykiatrisk vård. Det ska dock noteras att enligt föreslagen övergångsbestämmelse i den nämnda lagrådsremissen ska reglerna i europeiska verkställighetslagen i äldre lydelse fortfarande gälla i fråga om sluten ungdomsvård. Slutligen finns möjlighet att med stöd av internationella verkställighetslagen föra över rättspsykiatrisk vård till Island och Norge. I enlighet med förslaget i promemorian bör en upplysning om den lagstiftningen också finnas i den nya lagen.

7 Förutsättningarna för överförande av fängelsestraff

Regeringens bedömning

En avsikt att bosätta sig i Sverige bör inte utgöra en grund för överförande av ett fängelsestraff.

Förslaget i promemorian

Förslaget i promemorian överensstämmer inte med regeringens bedömning. I promemorian föreslås att en avsikt att bosätta sig i Sverige ska utgöra en grund för överförande av ett fängelsestraff.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget.

Kriminalvården ifrågasätter lämpligheten av att en avsikt att bosätta sig i Sverige ska utgöra en grund för överförande av ett fängelsestraff.

Skälen för regeringens bedömning

I promemorian föreslås att en avsikt att bosätta sig i Sverige ska utgöra en grund för att överföra verkställigheten av ett fängelsestraff från en annan nordisk stat. *Kriminalvården* ifrågasätter lämpligheten av att den grunden införs i den nya lagen och framhåller att det skulle avvika från regleringen i 1963 års lag och praxis (jfr t.ex. Kammarrätten i Sundsvalls dom den 4 april 2016 i mål nr 2181-15). Regeringen delar Kriminalvårdens bedömning om att det inte är motiverat att göra en sådan ändring i förhållande till 1963 års lag, bl.a. eftersom det är svårt att bedöma hur allvarligt menad en avsikt att byta bosättningsort efter ett avtjänat fängelsestraff är redan vid tidpunkten för ett överförande. Vidare bör samma förutsättningar gälla för överförande av fängelsestraff till och från Sverige. En avsikt att bosätta sig i Sverige bör därför inte utgöra en grund för överförande av verkställigheten av ett fängelsestraff till Sverige.

8 Överförande av övervakning och samhällstjänst

8.1 Överförande av övervakning

8.1.1 Förutsättningarna för överförande av övervakning bör anges i lag

Regeringens förslag

Det ska i den nya lagen införas lagreglerade förutsättningar för när frivårdspåföljder som innefattar övervakning och övervakning av villkorligt frigivna får föras över till Sverige eller en annan nordisk stat. Verkställigheten ska få överföras om den dömden när verkställighet ska ske är bosatt i eller avser att bosätta sig i den stat dit verkställigheten överförs eller uppehåller sig i den staten och det är lämpligare att verkställigheten sker där.

Förslaget i promemorian

Förslaget i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget.

Kriminalvården efterfrågar förtydliganden kring den föreslagna grunden för överförande av en frivårdspåföljd att den dömden avser att bosätta sig i den stat till vilken verkställigheten kan komma att föras över. Myndigheten ifrågasätter även varför medborgarskap inte ska vara en grund för överförande av en frivårdspåföljd.

Skälen för regeringens förslag

Vid införandet av 1963 års lag bedömdes det inte vara möjligt att – utöver det generella kravet på att domen ska vara verkställbar i den stat där den meddelats (24 § andra stycket 1963 års lag) – införa uttryckliga villkor för när övervakning av den dömden eller villkorligt frigivne skulle kunna föras över med stöd av lagen. I stället ansågs det tillräckligt att i förarbetena konstatera att om den dömden finns i den stat där övervakning kan anordnas eller tänkt återvända dit eller slå sig ner där, kan övervakning föras över (se prop. 1962:203 s. 40, 48 och 51–52). Det finns nu anledning att ompröva det ställningstagandet. I likhet med bedömningen i promemorian anser regeringen att förutsättningarna för när verkställighet av frivårdspåföljder som innefattar övervakning eller övervakning av villkorligt frigivna får överföras, av rättssäkerhets- och legalitetsskäl bör anges i lag.

Kriminalvården påpekar att det behöver förtydligas om även dömda med en svag anknytning till Sverige ska kunna få en frivårdspåföljd som dömts ut i en annan nordisk stat överförd hit på den grunden att de har för avsikt att bosätta sig i Sverige. Myndigheten efterfrågar även förtydliganden

kring om avsikten behöver ha viss varaktighet eller på annat sätt vara manifesterad för att kunna ligga till grund för ett överförande. Regeringen konstaterar att det ska vara fråga om en mera varaktig avsikt att slå sig ned i den stat till vilken verkställigheten ska föras över (se prop. 1962:203 s. 40). Samarbetet om överförande av verkställighet i brottmål syftar främst till att underlätta den dömdes sociala återanpassning genom att möjliggöra att påföljden verkställs i den stat till vilket han eller hon har starkast anknytning (se avsnitt 4). En avsikt att bosätta sig i den andra staten ska mot den bakgrunden vara konkret och praktiskt genomförbar. Om den dömda saknar anknytning till den stat dit han eller hon säger sig vilja flytta, t.ex. i form av anhöriga, arbete eller andra kontakter, skulle ett överförande av verkställigheten sällan underlätta den dömdes sociala återanpassning. Det bör även nämnas att en avsikt att bosätta sig i en annan stat med en sådan hög grad av konkretion har betydligt större relevans för en person som har dömts till en frivårdspåföljd än en person som dömts till ett fängelsestraff. Detta eftersom en ändrad bosättningsort som regel blir aktuell först då den som dömts till fängelse villkorligt frigges (jfr avsnitt 7).

Vad gäller det *Kriminalvården* anför om att också medborgarskap bör utgöra en grund för överförande av en frivårdspåföljd gör regeringen följande överväganden. Även om ett medborgarskap i en stat kan utgöra en indikation på en persons anknytning till den staten är det inte nödvändigtvis en lämplig självständig grund för överförande av övervakning eller samhällstjänst. Överförande av frivårdspåföljder är i högre grad än överförande av fängelsestraff präglad av frivillighet. Behovet av att koppla ett överförande till medborgarskapet i stället för till omständigheter som mer konkret har att göra med den dömdes anknytning till den andra staten är därför mindre. Det kan även noteras att medborgarskap inte är en självständig grund för överförande enligt lagen om verkställighet av frivårdspåföljder.

Mot den bakgrunden delar regeringen den bedömning som görs i promemorian om att förutsättningarna för ett överförande ska motsvara dem som anges i förarbetena till 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 40, 48 och 51–52). Liksom för överförande av fängelsestraff bör, för att det ska vara möjligt att överföra verkställigheten till en nordisk stat där den dömda uppehåller sig, även krävas att det är lämpligare att påföljden verkställs där.

Av det anförda följer att det i den nya lagen bör anges att en frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller övervakning efter villkorlig frigivning får föras över om den dömda när verkställighet ska ske är bosatt i eller avser bosätta sig i den stat dit verkställigheten överförs, eller uppehåller sig i den staten och det är lämpligare att verkställigheten sker där. Att förutsättningarna för ett överförande anges i lagen innebär alltså inte någon ändring i sak.

8.1.2 Verkställigheten i Sverige

Regeringens förslag

I den nya lagen ska det anges att Kriminalvården vid ändring eller anpassning av frivårdspåföljden eller övervakningen efter villkorlig frigivning inte får skärpa de villkor eller föreskrifter som den dömda är skyldig att följa.

Regeringens bedömning

Bestämmelsen om att Kriminalvården ska anordna övervakare för villkorligt frigivna i 18 § 1963 års lag bör inte föras över till den nya lagen.

Förslaget och bedömningen i promemorian

Förslaget och bedömningen i promemorian överensstämmer i sak med regeringens. Promemorians förslag har en annan språklig utformning.

Remissinstanserna

Remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget eller bedömningen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Utgångspunkten vid verkställighet i Sverige av en nordisk frivårdspåföljd som innefattar övervakning, eller övervakning efter villkorlig frigivning som skett i en annan nordisk stat, är liksom i 1963 års lag att det som i den andra nordiska staten beslutats om prøvotid, övervakningstid och innehållet i övervakningen ska gälla här, om inte Kriminalvården ändrar eller anpassar de villkor och föreskrifter som åligger den dömda. I övrigt ska svenska regler gälla för verkställigheten (jfr avsnitt 4.2.3 och 4.2.4). Att en viss anpassning av den utländska övervakningen görs för att verkställigheten ska kunna ske inom ramen för svenska regler är oundvikligt. Regeringen delar bedömningen i promemorian om att ordningen behöver kompletteras med en bestämmelse som anger att Kriminalvården inte får skärpa de villkor eller föreskrifter som åligger den dömda, något som torde gälla redan idag även om en uttrycklig reglering om det saknas (jfr propositionen Internationellt samarbete om verkställighet av straff anpassas till nya regler i brottsbalken, prop. 2019/20:119, s. 22, och propositionen Regler om internationellt samarbete anpassas till nya regler om skyddstillstånd och tillträdesförbud till butik, prop. 2020/21:142, s. 18–19).

Att svenska regler gäller för verkställigheten innebär bl.a. att Kriminalvården ska anordna övervakningen och förordna övervakare för villkorligt frigivna (se 26 kap. 13 § brottsbalken). Bestämmelsen om detta i 18 § 1963 års lag behöver därför inte föras över till den nya lagen. När det gäller en frivårdspåföljd som innefattar övervakning behöver dock 11 § 1963 års lag, som anger att Kriminalvården ska ha hand om övervakningen och förordna övervakare för den dömda, föras över till den nya lagen

eftersom såväl rätten som Kriminalvården kan förordna övervakare enligt svensk rätt (se 28 kap. 6 § brottsbalken). I fråga om samhällstjänst, se avsnitt 8.4.

8.2 Förutsättningar för överförande av samhällstjänst

Regeringens förslag

Det ska i den nya lagen införas lagreglerade förutsättningar för när frivårdspåföljder som innefattar samhällstjänst får föras över till Sverige eller en annan nordisk stat. Verkställigheten ska få överföras om den dömde när verkställighet ska ske är bosatt i eller avser att bosätta sig i den stat dit verkställigheten överförs eller uppehåller sig i den staten och det är lämpligare att verkställigheten sker där.

Förslaget i promemorian

Förslaget i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget.

Kriminalvården efterfrågar förtydliganden kring den föreslagna grunden för överförande av en frivårdspåföljd att den dömde avser att bosätta sig i den stat till vilken verkställigheten kan komma att föras över. Myndigheten ifrågasätter även varför medborgarskap inte ska vara en grund för överförande av en frivårdspåföljd.

Skälen för regeringens förslag

Som framgår av avsnitt 4.4 är samhällstjänst en självständig påföljd i Finland, Island och Norge, medan det i Danmark och Sverige är fråga om en påföljd som döms ut tillsammans med en villkorlig dom eller skyddstillsyn. I alla nordiska stater rör det sig om olika former av frivårdspåföljder. I princip förutsätter en samhällstjänst att den enskilde samtycker till att utföra den. Utförandet av samhällstjänsten underlättas, på samma sätt som allmänt gäller för övervakning vid frivårdspåföljder, av att den dömde kan verkställa påföljden i det område där han eller hon bor eller inte helt tillfälligt vistas. Regeringen anser därför, i enlighet med förslaget i promemorian, att det finns goda skäl för att de villkor som föreslås gälla för överförande av frivårdspåföljder som innefattar övervakning, dvs. att den dömde är bosatt i eller avser att bosätta sig i den stat där verkställigheten ska ske, eller uppehåller sig i den staten och det är lämpligare att verkställigheten sker där, ska tillämpas även för frivårdspåföljder som innefattar samhällstjänst. Att prövningen utgår från samma villkor förenklar och underlättar även den praktiska tillämpningen. Vad regeringen uttalar med anledning av *Kriminalvårdens* synpunkter kring grunderna för överförande av frivårdspåföljder i avsnitt 8.1.1 gör sig gällande även i fråga om frivårdspåföljder som innefattar samhällstjänst.

Det finns därför inte skäl att göra en annan bedömning avseende sådana påföljder.

Påföljden måste också, på samma sätt som gäller vid överförande av en frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller övervakning efter villkorlig frigivning, vara verkställbar i den dömande staten, något som bör regleras i lag. Eftersom en svensk dom på skyddstillsyn med föreskrift om samhällstjänst får verkställas från dagen för domen kan påföljden begäras överförd omedelbart, om inte rätten beslutat att övervakning ska påbörjas först när domen fått laga kraft (28 kap. 5 § brottsbalken). En svensk villkorlig dom med föreskrift om samhällstjänst kan däremot inte verkställas förrän domen fått laga kraft.

8.3 Verkställighet i en annan nordisk stat av en svensk frivårdspåföljd som innefattar samhällstjänst

Regeringens förslag

Om verkställighet av en frivårdspåföljd som innefattar samhällstjänst överförs till en annan nordisk stat ska beslut i den staten som ändrar verkställigheten av den överförda påföljden eller som innebär undanröjande av påföljden gälla i Sverige.

En åtgärd som avser en överförd frivårdspåföljd som innefattar samhällstjänst ska få beslutas i Sverige om den dömde här döms för nya brott eller om en behörig myndighet i den andra nordiska staten överlämnar ett ärende om en sådan åtgärd hit. Kriminalvården ska ta emot ett sådant överlämnat ärende och handlägga det enligt svenska regler.

Förslaget i promemorian

Förslaget i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

När verkställigheten av en svensk frivårdspåföljd som innefattar samhällstjänst flyttats över till en annan nordisk stat sker verkställigheten enligt den statens regler. Regeringen instämmer i vad som föreslås i promemorian om att beslut i den andra staten om ändringar i eller undanröjande av den överflyttade påföljden bör gälla i Sverige. Detta i enlighet med vad som enligt nuvarande ordning gäller beträffande övervakning som överförs (jfr 15 och 16 §§ 1963 års lag). Det bör även vara möjligt för den andra staten att överlämna ett ärende om åtgärder mot den dömde till Kriminalvården (jfr motsvarande regler i 15 § tredje stycket 1963 års lag när det gäller övervakning som överförs). Kriminalvården får då handlägga ärendet

enligt vad som gäller för åtgärder vid misskötsamhet enligt svenska regler. Det innebär exempelvis att om Kriminalvården anser att den överförda påföljden bör undanröjas ska det anmälas till svensk åklagare (se 27 kap. 6 § och 28 kap. 8 § brottsbalken samt 1 kap. 3 § förordningen om verkställighet av frivårdspåföljder).

Vidare bör, som också föreslås i promemorian, en åtgärd avseende den överförda påföljden kunna beslutas i Sverige om den dömda lagförs för annat brott här (jfr motsvarande regler i 15 § tredje stycket 1963 års lag när det gäller övervakning som överförts). Det bör alltså vara möjligt för svenska domstolar att använda bestämmelserna i 34 kap. brottsbalken om ny påföljdsbestämning efter tidigare dom trots att den samhällstjänst som dömts ut verkställs i en annan nordisk stat.

8.4 Verkställighet i Sverige av en nordisk frivårdspåföljd som innefattar samhällstjänst

Regeringens förslag

Verkställigheten i Sverige av en överförd frivårdspåföljd som innefattar samhällstjänst ska ske enligt svenska regler. Kriminalvården ska ha hand om övervakningen, förordna övervakare för den dömda och anordna samhällstjänsten. Det som har beslutats om prøvotid, övervakningstid och samhällstjänstens omfattning i den andra nordiska staten ska gälla här. Detsamma ska gälla andra villkor eller föreskrifter om den dömdes skyldigheter. Kriminalvården ska få ändra eller anpassa villkor och föreskrifter som den dömda är skyldig att följa. Ändringen eller anpassningen ska dock inte innebära en skärpning av den ursprungliga skyldigheten.

Om det finns anledning att vidta en åtgärd mot den dömda, ska Kriminalvården eller rätten få överlämna frågan till en behörig myndighet i den andra nordiska staten, om det är lämpligare att frågan prövas där.

Ett beslut som fattas i en annan nordisk stat som ändrar verkställigheten av den överförda frivårdspåföljden eller som innebär ett undanröjande av frivårdspåföljden ska gälla i Sverige.

Förslaget i promemorian

Förslaget i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget.

Nacka tingsrätt anser att de svårigheter som kan uppstå för en svensk domstol vid undanröjande av en nordisk påföljd som innefattar samhällstjänst och bestämmande av ny påföljd bör uppmärksammas i den fortsatta beredningen. Tingsrätten framhåller vikten av att Kriminalvården har tillräcklig kompetens för att i ett tidigt skede identifiera de ärenden där ett överlämnande bör ske. Vidare anføres att det bör övervägas att ge

åklagare möjlighet att besluta om överlämnande i vissa fall, för att uppnå en effektiv process.

Skälen för regeringens förslag

Verkställigheten i Sverige

Som anförs i promemorian bör utgångspunkten vara att en till Sverige överförd frivårdspåföljd som innefattar samhällstjänst ska verkställas i enlighet med vad som har fastställts i den andra nordiska staten, utan hinder av att exempelvis antalet arbetstimmar underskrider eller överskrider vad som kan dömas ut enligt svensk rätt. Vad som har beslutats om prövotid, övervakningstid och samhällstjänstens omfattning bör alltså gälla vid verkställigheten här. Detsamma bör gälla andra föreskrifter om den dömdes skyldigheter, även om det bör finnas en möjlighet för Kriminalvården att i de avseendena besluta om en anpassning, se vidare nedan. Ett beslut från en annan nordisk stat som ändrar verkställigheten av den överförda frivårdspåföljden eller som innebär ett undanröjande av påföljden bör också gälla här, vilket motsvarar ordningen i 1963 års lag vad gäller frivårdspåföljder som innefattar övervakning.

Regelverket för samhällstjänst kommer alltså att överensstämma med vad som enligt hittillsvarande ordning gäller för övervakning som flyttats hit (se 11–12 §§ 1963 års lag och prop. 1962:203 s. 44–46). Regeringen anser, i likhet med bedömningen i promemorian, att en särskild bestämmelse om att Kriminalvården ska ha hand om övervakningen, utse övervakare och anordna samhällstjänsten behöver införas i den nya lagen. Det följer av att Kriminalvårdens ansvar i dessa hänseenden för nordiska domar och beslut som verkställs här inte går att utläsa av svenska regler (jfr 28 kap. 6 § brottsbalken och 3 kap. 1 § förordningen om verkställighet av frivårdspåföljder). Detta till skillnad från vad som gäller vid anordnande av övervakning av villkorligt frigivna (se avsnitt 8.1.2).

Vad gäller verkställigheten av en överflyttad samhällstjänst bör i övrigt svenska regler om villkorlig dom eller skyddstillsyn tillämpas. Det kommer dock inte komma i fråga att tillämpa regelverken parallellt.

Eftersom samhällstjänst i Finland, Island och Norge kan verkställas som en självständig påföljd kan en sådan frivårdspåföljd föras över till Sverige utan att den innehåller övervakningsmoment. Om den dömde således bara är ålagd att utföra oavlönat arbete, eller om den skyldigheten endast är förenad med ett allmänt skötsamhetskrav, ligger det närmast tillhands att jämställa påföljden med en svensk villkorlig dom (se avsnitt 4.4.1). Det är därför lämpligast att påföljden i så fall verkställs i enlighet med vad som gäller för en svensk villkorlig dom enligt 27 kap. brottsbalken. I fall där den dömde utöver arbetsplikten är ställd under övervakning får i stället de regler som gäller för skyddstillsyn i 28 kap. brottsbalken tillämpas. Den föreslagna ordningen ger ökade möjligheter att tillgodose att innehållet i verkställigheten i så hög grad som möjligt motsvarar den påföljd som den dömde skulle ha verkställt i domslandet.

Om den överförda samhällstjänsten innehåller skyldigheter som inte har någon motsvarighet i svensk rätt, kan den delen av påföljden behöva anpassas till övervakning med visst lämpligt innehåll. Regeringen delar bedömningen i promemorian om att Kriminalvården, i enlighet med vad som gäller vid överförande av övervakning med anledning av en

frivårdspåföljd eller efter villkorlig frigivning, bör ha möjlighet att ändra eller anpassa villkor och föreskrifter som åligger den dömden. Att en viss anpassning av den utländska samhällstjänsten görs för att verkställighet ska kunna ske inom ramen för svenska regler är oundvikligt. Som föreslås i promemorian bör dock ordningen kompletteras med en bestämmelse som anger att Kriminalvården inte får skärpa de villkor eller föreskrifter som åligger den dömden, något som torde gälla redan idag avseende överförande av övervakning, även om en uttrycklig reglering om det saknas (se avsnitt 8.1.2).

Åtgärder mot den dömden vid misskötsamhet eller annan brottslighet

Regeringen anser, i likhet med vad som föreslås i promemorian, att svenska regler ska gälla även i fråga om åtgärder vid misskötsamhet, något som bl.a. innebär att om Kriminalvården anser att en överförd frivårdspåföljd som innefattar samhällstjänst bör undanröjas ska det anmälas till åklagare (se 27 kap. 6 § och 28 kap. 8 § brottsbalken samt 1 kap. 3 § förordningen om verkställighet av frivårdspåföljder). Vad gäller misskötsamhet när den dömden är ställd under övervakning har Kriminalvården även möjlighet att ändra föreskrifter eller meddela den dömden en varning (se 28 kap. 7 § brottsbalken). Vidare gäller svenska överklaganderegler för följdbesluten (se avsnitt 10.1).

När rätten undanröjer en nordisk påföljd och bestämmer en ny påföljd för den dömden, kommer den behöva ta skälig hänsyn till vad den dömden har undergått till följd av domen (se 27 kap. 6 § tredje stycket och 28 kap. 9 § brottsbalken). I Danmark, Finland och Norge framgår av domen det alternativstraff som hade dömts ut om påföljden inte hade bestämts till samhällstjänst och i Island är en samhällstjänst alltid ett omvandlat fängelsestraff (se avsnitt 4.4). I likhet med vad som gäller för svenska avgöranden kommer alltså rätten, när den bestämmer en ny påföljd, ha ett alternativstraff att förhålla sig till. Regeringen bedömer därför att de svårigheter *Nacka tingsrätt* förutser i fråga om bestämmande av ny påföljd inte ska vara alltför omfattande.

Regeringen instämmer vidare i bedömningen som görs i promemorian om att det, på samma sätt som enligt 1963 års lag gäller vid verkställighet av övervakning som överförts (se avsnitt 4.2.3 och 4.2.4), ska finnas en möjlighet för rätten eller Kriminalvården att överlämna en fråga om åtgärd mot den dömden till en behörig myndighet i den andra nordiska staten om det bedöms lämpligare att frågan prövas där. Enligt vad som uttalas i förarbetena till 1963 års lag kan ett sådant överlämnande exempelvis komma i fråga om domen avser en gärning som inte är straffbar i Sverige, om gärningen är preskriberad enligt svensk rätt eller om det råder en avsevärd skillnad mellan staterna i fråga om straffskalan för brottet (se prop. 1962:203 s. 45–46).

Regeringen instämmer i och för sig i det som *Nacka tingsrätt* anför om att det finns vissa fördelar med att låta åklagaren överlämna en fråga om åtgärd mot den dömden, bl.a. eftersom det skulle kunna effektivisera processen. Regeringen anser dock att ett beslut om att överlämna en fråga om åtgärd mot den dömden bör ligga på de aktörer som också har möjlighet att fatta sådana beslut om åtgärder, dvs. Kriminalvården och rätten. Den föreslagna ordningen motsvarar också regleringen i 1963 års lag och någon

ändring i detta hänseende är inte avsedd. Vid en sammantagen bedömning anser regeringen, i enlighet med vad som föreslås i promemorian men till skillnad från vad Nacka tingsrätt föreslår, att möjligheten att överlämna en fråga om åtgärd till den andra nordiska staten endast ska tillkomma Kriminalvården och rätten.

I likhet med vad som gäller för beslut att hänskjuta en fråga om åtgärder till den andra nordiska staten enligt 1963 års lag (26 § första stycket), bör ett sådant beslut inte kunna överklagas.

9 Tvångsmedel, tillgodoräknande av frihetsberövande och förvar

9.1 Tvångsmedel

9.1.1 Tvångsmedel i en annan nordisk stat

Regeringens förslag

I den nya lagen ska det införas regler om att i de fall den dömden befinner sig i en annan nordisk stat ska Kriminalvården, i avvaktan på den statens beslut om att ett svenskt fängelsestraff ska få verkställas där, få begära att den staten anhåller den dömden eller vidtar någon annan åtgärd för att säkerställa att han eller hon stannar kvar på dess territorium.

Regeringens bedömning

Det krävs inte någon särskild bestämmelse om proportionalitet.

Förslaget och bedömningen i promemorian

Förslaget och bedömningen i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget eller bedömningen.

Svea hovrätt anser att det bör övervägas om en särskild regel ska införas i lagtexten som klargör att en begäran om tvångsåtgärder ska prövas mot proportionalitetsprincipen. Hovrätten anser att det under alla förhållanden bör påpekas i författningskommentaren att ett frihetsberövande som avser tvångsmedel i en annan nordisk stat aldrig får förlänga den utdömda påföljden.

Sveriges advokatsamfund anser att den föreslagna bestämmelsens utformning öppnar upp för en godtycklig tillämpning av tvångsmedelsanvändning utan möjlighet för den enskilde att överklaga. Enligt advokatsamfundet bör förslaget utformas med regelverket om en nordisk arresteringsorder som förebild.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

I 1963 års lag saknas möjligheter för Kriminalvården att i samband med ett ärende om överförande av ett fängelsestraff till en annan nordisk stat begära att den staten använder tvångsmedel mot den dömden i de fall han eller hon befinner sig där. Som redogörs för i avsnitt 4.2.2 finns däremot bestämmelser om att Sverige ska lämna sådant bistånd till en annan nordisk stat. Regeringen instämmer i vad som anförs i promemorian om att även Sverige vid behov bör kunna begära att den andra nordiska staten använder tvångsmedel gentemot den dömden tills frågan om överförande är beslutad. Möjligheter för Kriminalvården att göra en sådan begäran finns också enligt europeiska verkställighetslagen (2 kap. 7 §) och internationella verkställighetslagen (2 kap. 6 §)

I promemorian föreslås att det, för det fall den dömden befinner sig i den andra staten, ska finnas möjligheter för Kriminalvården att begära att den andra staten vidtar tvångsåtgärder mot den dömden för att säkerställa att han eller hon stannar kvar på dess territorium i avvaktan på att verkställigheten av det svenska fängelsestraffet kan överföras dit.

Sveriges advokatsamfund, som anser att den föreslagna regleringen öppnar upp för en godtycklig tillämpning av tvångsmedelsanvändning, utan möjlighet för den enskilde att överklaga, föreslår att bestämmelserna ska utformas med regleringen om den nordiska arresteringsordern som förebild. Enligt förordningen (2012:566) om överlämnande till Sverige enligt en nordisk arresteringsorder ska en arresteringsorder utfärdas av åklagare (2 § andra stycket). Vidare ska ett utfärdande föregås av en proportionalitetsbedömning (5 §) och utfärdandet kan överprövas genom granskning av högre åklagare. Advokatsamfundet påpekar vidare att ett beslut att utfärda en arresteringsorder sannolikt kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

En nordisk arresteringsorder kan, som advokatsamfundet anger, utfärdas i syfte att få en person som ska verkställa en frihetsberövande påföljd överlämnad. Regeringen vill dock framhålla att regleringen om en nordisk arresteringsorder i många delar skiljer sig från den föreslagna regleringen i den nya lagen. Den viktigaste skillnaden i detta avseende är att den verkställande staten som utgångspunkt har en skyldighet att vidta tvångsmedel mot en person som är eftersökt enligt en nordisk arresteringsorder, om det behövs för att denne ska kunna överlämnas. Detta följer av att regelverket baseras på principen om ömsesidigt erkännande (se artikel 1.3 i konventionen om överlämnande mellan de nordiska staterna på grund av brott [Nordisk arresteringsorder], arresteringsorderkonventionen, och propositionen Överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder, prop. 2010/11:158, s. 58–59). En sådan ordning ställer naturligtvis andra krav på regleringen. Någon skyldighet att vidta tvångsåtgärder finns däremot inte inom ramen för det nordiska samarbetet om överförande av verkställighet i brottmål.

Redan av detta skäl finns det enligt regeringens mening inte anledning att formulera bestämmelsen i den nya lagen på samma sätt som i förordningen om överlämnande till Sverige enligt en nordisk arresteringsorder. Regeringen delar den bedömning som görs i promemorian om att regleringen om begäran om tvångsmedel lämpligtvis kan utformas utifrån motsvarande bestämmelser i 2 kap. 7 § europeiska verkställighetslagen

och 2 kap. 6 § internationella verkställighetslagen. Det finns också ett värde i att frågan regleras på samma sätt i de olika lagarna. I den nya lagen bör det således anges att om den dömden befinner sig i en annan nordisk stat ska Kriminalvården få begära att den staten anhåller den dömden eller vidtar någon annan åtgärd för att säkerställa att han eller hon stannar kvar på dess territorium. Vilken åtgärd som sedan vidtas bestäms av den andra nordiska staten. Ytterst är det också den statens lagstiftning som avgör om den dömden kommer att underkastas tvångsmedel (jfr prop. 2014/15:29 s. 82 och prop. 2024/25:104 s. 106–107).

I likhet med vad som gäller enligt europeiska verkställighetslagen och internationella verkställighetslagen bör ett beslut om att begära tvångsmedel i en annan nordisk stat inte kunna överklagas (se 4 kap. 2 § europeiska verkställighetslagen och 7 kap. 5 § internationella verkställighetslagen och jfr avsnitt 10.1).

Vidare delar regeringen bedömningen i promemorian om att möjligheterna att begära tvångsmedel i den andra nordiska staten inte ska begränsas till de fall då den dömden flytt till den andra nordiska staten för att undandra sig straff, något som är en förutsättning för användning av tvångsmedel i Sverige enligt 5 a § 1963 års lag men som föreslås slopas som krav i den nya lagen (se vidare avsnitt 9.1.2). Även i andra fall än då den dömden försökt undandra sig verkställigheten av fängelsestraffet kan det finnas behov att från svensk sida begära att den andra staten tillgriper tvångsmedel.

Närmare regler om vad som ska ingå i Kriminalvårdens begäran om tvångsmedel bör regleras i förordning.

Det finns inte behov av en uttrycklig reglering om proportionalitet

Till skillnad från vad *Svea hovrätt* och *Sveriges advokatsamfund* anför om behovet av en bestämmelse om proportionalitet i den nya lagen anser regeringen, i likhet med bedömningen i promemorian, att en sådan reglering inte behövs. Som framgår av promemorian gör sig samma överväganden gällande som vid införandet av europeiska verkställighetslagen och internationella verkställighetslagen (se prop. 2014/15:29 s. 82 och prop. 2024/25:104 s. 107). Vid beslut om tvångsmedel gäller således, även utan en särskild reglering, en proportionalitetsprincip. Det innebär att åtgärdens beslutande ska föregås av en intresseavvägning där olägenheten för den enskilde ställs mot vad som förväntas uppnås med åtgärden. En begäran från Kriminalvården om användning av tvångsmedel ska alltså endast ske när det finns skäl att begära verkställighet av det svenska fängelsestraffet i den andra nordiska staten och Kriminalvården ser behov av att säkerställa den dömdes närvaro i den staten till dess ett beslut om överförande av verkställigheten fattas.

Som *Svea hovrätt* påpekar finns inom det EU-rättsliga samarbetet en skyddsregel i artikel 14 i rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder, enligt vilken påföljden inte får förlängas till följd av att någon period tillbringats i häkte enligt artikeln. Någon liknande bestämmelse finns inte inom det nordiska samarbetet, även om principen att tvångsmedel i en annan nordisk stat aldrig får förlänga den utdömda påföljden gäller. Detta kan, i enlighet med vad hovrätten föreslår, klar göras i författningskommentaren.

9.1.2 Tvångsmedel i Sverige

Regeringens förslag

Regleringen i 1963 års lag om användning av tvångsmedel i Sverige på begäran av en annan nordisk stat ska i huvudsak överföras till den nya lagen. Det ska dock inte längre krävas att den dömda flytt till Sverige för att undandra sig verkställighet av fängelsestraffet i den andra staten för att häktning ska kunna beslutas. Den nuvarande regleringen ska även förenklas genom att den omfattande hänvisningen till bestämmelser i rättegångsbalken ersätts med en allmän hänvisning till rättegångsbalkens regler. I den nya lagen ska det också anges att den som inte hade kunnat dömas till påföljd för den aktuella gärningen inte får häktas och att den som inte har fyllt 18 år får häktas endast om det finns synnerliga skäl.

Förslaget i promemorian

Förslaget i promemorian överensstämmer i sak med regeringens. I promemorians förslag anges att den som inte har fyllt 15 år inte får häktas.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget.

Svea hovrätt påpekar att förslaget innebär en utvidgning av möjligheten att häkta den som inte har fyllt 18 år och att skälen för och emot häktning av unga personer bör förtydligas.

Åklagarmyndigheten framhåller att det bör framgå att den andra nordiska statens bedömning av risken för avvikande eller undandragande bör väga tungt vid svenska myndigheters prövning.

Skälen för regeringens förslag

Den nuvarande regleringen om tvångsmedel i Sverige på begäran av en annan nordisk stat i 5 a–5 c §§ 1963 års lag infördes samtidigt som motsvarande reglering tillskapades i den numera upphävda lagen om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom. Regeringen anser, i likhet med vad som föreslås i promemorian, att regelverket i huvudsak bör överföras till den nya lagen och alltså göra det möjligt att efter begäran från en annan nordisk stat besluta om häktning av den dömda om det finns en risk för att han eller hon avviker eller på något annat sätt undandrar sig verkställigheten av ett nordiskt fängelsestraff som ska överföras till Sverige. Regeringen delar vidare bedömningen som görs i promemorian om att det inte längre bör ställas något kvalificerande krav på att den dömda flytt till Sverige för att undkomma verkställighet för att häktning ska kunna beslutas. Något sådant krav ställs inte upp i europeiska verkställighetslagen eller internationella verkställighetslagen. För att uppnå en större enhetlighet mellan regelverken bör även i övrigt anpassningar göras till bestämmelserna om tvångsmedel i dessa regelverk. Således bör den nuvarande ordningen med en omfattande uppräkningslista i

lagtext av vilka bestämmelser i rättegångsbalken som ska tillämpas vid användning av olika tvångsmedel slopas och – med förebild i europeiska verkställighetslagen och internationella verkställighetslagen – ersätts med en generell hänvisning till rättegångsbalkens reglering. En sådan utformning av bestämmelserna är tillräckligt tydlig samtidigt som den är mer flexibel.

I promemorian föreslås att det av den nya lagen ska framgå att den som inte har fyllt femton år inte får häktas och att den som inte har fyllt arton år får häktas endast om det finns synnerliga skäl (jfr 23 § lagen [1964:167] med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare). Detta motsvarar regleringen i 3 kap. 15 § andra stycket europeiska verkställighetslagen och 3 kap. 14 § andra stycket internationella verkställighetslagen. Regeringen kan konstatera att regleringen skulle bli aktuell att tillämpa endast i undantagsfall, eftersom den nya lagen inte omfattar överförande av sluten ungdomsvård. Som anges i avsnitt 6.1 har regeringen den 6 november 2025 beslutat lagrådsremissen Frihetsberövande påföljder för barn och unga, i vilken det bl.a. föreslås att sluten ungdomsvård ska utmönstras och att den som begått ett så allvarligt brott innan 18-årsdagen att en frihetsberövande påföljd blir aktuell i stället ska dömas till fängelse. Om förslagen genomförs kommer fängelsestraff som barn och unga döms till att omfattas av den nya lagens tillämpningsområde, något som innebär en utvidgning i förhållande till 1963 års lag. Det kan således bli aktuellt att nordiska fängelsestraff som dömts ut mot personer under 18 år förs över till Sverige, och att det därmed finns behov av att tillämpa tvångsmedelsreglerna i den nya lagen mot personer under 18 år i något högre grad.

Regeringen delar bedömningen i promemorian om att den nya lagen ska innehålla särskilda häktningsbestämmelser för barn som uppnått straffbarhetsåldern, på samma sätt som i europeiska verkställighetslagen och internationella verkställighetslagen. I fråga om bestämmelsens utformning gör regeringen följande överväganden. I utkastet till lagrådsremissen Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott föreslås en särskild reglering som innebär att straffbarhetsåldern sänks till 13 år för vissa allvarliga brott. I slutbetänkandet Straffbarhetsåldern (SOU 2025:11) lämnas också förslag på ändringar i europeiska verkställighetslagen. Förslagen innebär bl.a. att bestämmelsen om tvångsmedel i Sverige omformuleras på så sätt att en hänvisning till 1 kap. 6 § brottbalken görs i stället för att ange att en person som inte har fyllt 15 år inte får anhållas. Någon ändring i sak är inte avsedd. Förslagen bereds inom Regeringskansliet. Motsvarande bestämmelse i den nya lagen bör i huvudsak formuleras på det i slutbetänkandet föreslagna sättet.

Svea hovrätt framhåller att förslaget i promemorian innebär en utvidgning av möjligheten att häkta den som inte har fyllt 18 år. Regeringen delar inte den bedömningen eftersom även 1963 års lag möjliggör att en person under 18 år häktas utifrån motsvarande förutsättningar som i den nya lagen (jfr hänvisningen till 24 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken i 5 a § andra stycket 1963 års lag).

Hovrätten anser också att skälen för och emot ett häktningsbeslut av barn bör förtydligas. Hovrätten påpekar att vid utredning av brott motiverar i regel en påtaglig kollusions- eller recidivfara ett beslut om häktning. Detta eftersom betryggande övervakning, med avseende på flyktfara, inte sällan kan anordnas genom att ungdomen placeras i lämplig institution. Även när

det är uppenbart att betryggande övervakning inte kan anordnas kan styrkan i häktningsskäl i det enskilda fallet inte anses väga upp mot rekvisitet om synnerliga skäl (se t.ex. NJA 2015 s. 649).

Regeringen konstaterar inledningsvis att svenska myndigheter vid bedömningen av behovet av tvångsmedel, delvis i enlighet med vad *Åklagarmyndigheten* påpekar, kan få viss ledning av den bedömning som görs av den andra nordiska staten i fråga om skälen för att tvångsmedel ska tillgripas i Sverige. Bedömningen av skälen för häktning kan dock variera mellan de olika nordiska staterna och tvångsmedelsfrågan ska prövas på samma sätt som för motsvarande nationella beslut. Rätten ska alltså göra en egen prövning av häktningsfrågan, och kan således inte förlita sig på den andra statens bedömning av skälen för häktning. Regeringen vill även särskilt framhålla vikten av den proportionalitetsbedömning som ska göras vid prövningen av om ett frihetsberövande är påkallat (jfr prop. 2014/15:29 s. 199). Det betyder att den tilltänkta åtgärden inte får vara mer ingripande, omfattande eller varaktig än att den står i rimlig proportion till vad som kan vinnas med åtgärden. Skälen för ett frihetsberövande ska ställas i relation till de olägenheter som frihetsberövandet skulle medföra för den dömd. Sådana hänsyn är särskilt viktiga när det är fråga om tvångsmedel mot en ung person. Denna princip ska iakttas inte bara vid prövningen av om tvångsmedel ska vidtas utan även vid bedömningen av vilket tvångsmedel som ska tillgripas. Vid prövningen bör vidare beaktas om en begäran om verkställighet i Sverige är nära förestående eller inte. Regeringen anser att det med hänsyn till det anförda inte är lämpligt att, som *Svea hovrätt* efterfrågar, ange vissa strafflängder för när det kan vara aktuellt att frihetsberöva en ung person.

9.2 Tillgodoräknande av frihetsberövande

Regeringens bedömning

Det behöver inte införas några särskilda regler om tillgodoräknande av strafftid i den nya lagen.

Bedömningen i promemorian

Bedömningen i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna godtar eller invänder inte mot bedömningen.

Kriminalvården efterfrågar skälen till att den nya lagen saknar en motsvarighet till 7 § andra stycket 1963 års lag som reglerar verkställighetens början vid straffidsberäkning.

Skälen för regeringens bedömning

Av 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande framgår att den sammanhängande tid om minst 24 timmar som den dömd

varit frihetsberövad med anledning av de brott som påföljden avser tillgodoräknas honom eller henne som verkställighet av påföljden. Bestämmelsen omfattar situationer då frihetsberövandet skett i anslutning till ett överförande av straffverkställighet, oavsett om det ägt rum i Sverige eller utomlands (se propositionen En ny strafftidslag, prop. 2017/18:250, s. 137 och 190–192).

Regeringen delar bedömningen i promemorian om att det inte behövs några särskilda regler i den nya lagen, motsvarande de i 7 § andra stycket 1963 års lag, för att den dömda ska kunna tillgodoräkna sig ett frihetsberövande i en annan nordisk stat om verkställigheten av hans eller hennes fängelsestraff överförs till Sverige. Mot bakgrund av *Kriminalvårdens* påpekande vill regeringen förtydliga att det inte handlar om att ordningen för tillgodoräkning av tid för frihetsberövande ändras. I stället ska den generella regleringen i 2 § lagen om tillgodoräkning av tid för frihetsberövande tillämpas, något som inte påverkar den tid den dömda kan tillgodoräkna sig i negativ riktning. Därigenom uppnås en högre grad av enhetlighet samtidigt som den dömda kommer att kunna tillgodoräkna sig ett frihetsberövande som skett i en annan nordisk stat.

Som anförs i promemorian behövs inte heller några regler om tillgodoräkning av frihetsberövanden i Sverige för dömda vars svenska fängelsestraff verkställs i en annan nordisk stat.

9.3 Förlängd tidsfrist för förvarstagande

Regeringens förslag

Tidsfristen för förvarstagande av den som ska överföras till en annan nordisk stat ska förlängas från 48 timmar till 96 timmar.

Förslaget i promemorian

Förslaget i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget.

Sveriges advokatsamfund avstyrker förslaget och ifrågasätter dels behovet av en förlängd tidsfrist, dels om en sådan förlängning är proportionerlig i förhållande till det intrång och men som förslaget kan medföra för den enskilde.

Skälen för regeringens förslag

Som redogörs för i avsnitt 4.2.2 finns i 1963 års lag bestämmelser om att Kriminalvården vid behov ska ombesörja att den dömda transporteras till den nordiska stat dit verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff ska överföras. Polismyndigheten kan hålla den dömda i förvar i upp till 48 timmar om det krävs för att transporten ska kunna genomföras. Detsamma gäller om den dömda påträffas i Sverige före frigivningen i den andra staten och den staten begär att han eller hon återförs.

Som föreslås i promemorian bör, i enlighet med regleringen i 1963 års lag, Polismyndigheten även enligt den nya lagen få hålla den dömde i förvar om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras. Nyligen ändrades tidsfristen för förvarstagande från 48 till 96 timmar i europeiska arresteringsorderlagen, nordiska arresteringsorderlagen och utlämningslagen (se propositionen *Ändringar i regelverket om överlämnande enligt en europeisk och nordisk arresteringsorder*, prop. 2023/24:37, s. 78–80). Därefter har en förlängd tidsfrist även införts i europeiska verkställighetslagen och internationella verkställighetslagen (se prop. 2024/25:104 s. 113).

Regeringen delar bedömningen i promemorian om att tidsfristen för förvarstagande enligt den nya lagen också ska vara 96 timmar. Som redogjorts för i tidigare lagstiftningsärenden kan det vara svårt att verkställa ett överförande inom hitintills gällande 48 timmar. Inom denna tidsfrist ska den andra staten kontaktas och en tidpunkt för överförandet beslutas och det ska upprättas en resplan. Regeringen anser således, till skillnad från *Sveriges advokatsamfund*, att det står klart att det finns ett behov av en förlängd tidsfrist. Vidare anser regeringen att förslaget, vid en avvägning mellan de intressen som står mot varandra, är proportionerligt. Det finns inte heller skäl att reglera frågan om förlängd tidsfrist på annat sätt än i andra lagar på området för internationellt straffrättsligt samarbete.

10 Överklagande av beslut

10.1 Vilka beslut som får överklagas och hur ett överklagande går till

Regeringens förslag

Rätten att överklaga Kronofogdemyndighetens beslut ska inskränkas på så sätt att enbart beslut som innebär att ett nordiskt avgörande ska verkställas i Sverige ska få överklagas. Andra beslut som fattas av Kronofogdemyndigheten med stöd av den nya lagen ska inte få överklagas.

Rätten att överklaga Kriminalvårdens beslut ska inskränkas på så sätt att enbart beslut som Kriminalvården fattar i fråga om verkställighet av ett svenskt avgörande i en annan nordisk stat och om verkställighet av ett nordiskt avgörande i Sverige ska få överklagas. Andra beslut som fattas av Kriminalvården med stöd av den nya lagen ska inte få överklagas.

En ny reglering ska införas med innebörd att den dömde inte får överklaga Kriminalvårdens beslut att överföra verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff till en annan nordisk stat om han eller hon samtyckt till att straffet överförs till den staten. Den dömde ska också kunna lämna en förklaring om att om att han eller hon avstår från att överklaga ett sådant beslut eller fullfölja överklagandet (nöjdförklaring).

Förslaget i promemorian

Förslaget i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget.

Sveriges advokatsamfund avstyrker förslaget om överklagandeförbud i de fall den dömd samtycker till ett överförande av ett svenskt fängelsestraff. Advokatsamfundet framför att det inte kan uteslutas att ett samtycke kan lämnas utan att den dömd är fullt medveten om följderna, exempelvis till följd av omständigheter hänförliga till den dömd personligen. Det kan också uppstå situationer då den dömd efter Kriminalvårdens beslut får kännedom om nya omständigheter och att dessa kan påverka ställningstagandet. Den dömd bör därför kunna återta samtycket under hela processen. Vidare påpekas att Kriminalvårdens praxis är att endast förordna offentligt biträde om det finns särskilda skäl i de fall den dömd samtycker, vilket också talar mot att ta bort möjligheten till överklagande. Slutligen framförs att syftet att förkorta handläggnings-tiden under alla förhållanden kan uppnås genom förslaget att införa en möjlighet till nöjdförklaring.

Skälen för regeringens förslag

Rätten att överklaga Kronofogdemyndighetens och Kriminalvårdens beslut till domstol

Förvaltningslagen är tillämplig på Kriminalvårdens handläggning och vid Kronofogdemyndighetens prövning av frågan om överförande av verkställighet till eller från Sverige. Om inte annat föreskrivs i den nya lagen kommer således den lagens överklagandebestämmelser bli tillämpliga. Av dessa framgår bl.a. att en myndighets beslut får överklagas om beslutet kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt (40 och 41 §§) och det har gått honom eller henne emot (42 §). I förvaltningslagen finns vidare bestämmelser om hur beslut överklagas och om beslutsmyndighetens handläggning av ett överklagande (43–46 §§). Ett överklagande ska ha kommit in till beslutsmyndigheten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet (44 §). Om det har kommit in för sent ska myndigheten besluta att överklagandet ska avvisas (45 §). Om överklagandet inte avvisas ska beslutsmyndigheten skyndsamt överlämna överklagandet och övriga handlingar i ärendet till överinstansen (46 §).

Regeringen delar bedömningen i promemorian om att det inte är nödvändigt att i den nya lagen införa en med förvaltningslagen i princip överstämmande reglering om hur beslut överklagas och om Kronofogdemyndighetens och Kriminalvårdens handläggning av ett överklagande. I stället bör förvaltningslagens bestämmelser gälla i dessa avseenden, om inte något annat följer av den nya lagen (jfr prop. 2019/20:198 s. 93).

Överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut

När det gäller Kronofogdemyndighetens beslut anser regeringen, i likhet med vad som föreslås i promemorian, att endast beslut om att verkställa

ett nordiskt avgörande i Sverige bör få överklagas. Andra beslut som fattas av Kronofogdemyndigheten med stöd av den nya lagen, t.ex. beslut om att vägra verkställighet här eller att begära att ett svenskt avgörande ska verkställas i en annan nordisk stat, bör till skillnad från vad som gäller enligt nuvarande ordning inte kunna överklagas. En sådan reglering överensstämmer med reglerna om överklagbara beslut i lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen, lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall och lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande. Det finns inte skäl att som hitintills ha en mer vidsträckt rätt till överklagande i det nordiska regelverket. Av lagen bör det uttryckligen framgå att andra beslut, utöver att överta verkställigheten av ett nordiskt avgörande, inte kan överklagas. En annan sak är att det i 18 kap. utsköningsbalken finns regler om överklagande av Kronofogdemyndighetens verkställighetsåtgärder som beslutas enligt utsköningsbalken. Som redogjorts för i samband med införandet av lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande är en bestämmelse som upplyser om de reglerna inte nödvändig (se prop. 2019/20:198 s. 92).

Överklagande av Kriminalvårdens beslut

När det gäller rätten att överklaga Kriminalvårdens beslut delar regeringen bedömningen i promemorian om att den möjligheten bör begränsas så att enbart beslut Kriminalvården fattar i fråga om att begära verkställighet av ett svenskt avgörande i en annan nordisk stat och om att ett nordiskt avgörande ska verkställas i Sverige ska få överklagas. I övrigt bör Kriminalvårdens beslut inte få överklagas.

Liksom vad gäller överklagande av Kronofogdemyndighetens verkställighetsåtgärder är det en annan sak att det finns möjlighet att överklaga Kriminalvårdens beslut enligt brottsbalken i enlighet med de regler som gäller för den aktuella åtgärden. Följdbeslut som meddelas i Sverige bör således kunna överklagas enligt gängse regler. Det gäller oavsett om följdbeslutet meddelas med anledning av att en annan nordisk stat har överlämnat en fråga om åtgärd till Sverige vid misskötsamhet eller avser en dom meddelad i en annan nordisk stat angående fängelse, övervakning eller samhällstjänst som verkställs i Sverige med stöd av lagen.

Överklagandeförbud om den dömda samtycker till ett överförande av ett svenskt fängelsestraff

I jämförelse med samarbetet med andra stater är processen avseende överförande av fängelsestraff till och från de nordiska staterna effektivt. Som redogörs för i avsnitt 11 bör det dock inte hindra ändringar i lagstiftningen som syftar till att åstadkomma en ännu snabbare hantering. Regeringen anser, i likhet med bedömningen i promemorian, att det är viktigt att den dömda så snabbt som möjligt påbörjar verkställigheten av ett fängelsestraff i den nordiska stat där han eller hon efter villkorlig frigivning har de bästa förutsättningarna att anpassa sig till ett laglydigt liv. En annan positiv aspekt av detta är att en anstaltsplats frigörs för någon som ska verkställa sitt straff här.

I syfte att påskynda det faktiska överförandet av den dömde efter att Kriminalvården har fattat ett beslut, infördes den 1 juli 2020 regler i europeiska verkställighetslagen om att Kriminalvårdens beslut om att sända över en svensk dom på frihetsberövande påföljd till en annan EU-stat inte ska få överklagas om den dömde har samtyckt till att domen sänds över (se 4 kap. 2 § andra stycket och prop. 2019/20:89 s. 25–28). En sådan reglering finns numera även i internationella verkställighetslagen (7 kap. 5 § andra stycket).

Regeringen delar den bedömning som görs i promemorian om att det finns goda skäl för att införa en motsvarande reglering i den nya lagen. När det gäller *Sveriges advokatsamfunds* synpunkter anser regeringen att i huvudsak samma överväganden gör sig gällande som vid införandet av överklagandeförbudet i europeiska verkställighetslagen och internationella verkställighetslagen (se prop. 2019/20:89 s. 27 och prop. 2024/25:104 s. 186). Rätten till överklagande av denna typ av beslut är således inte ovillkorlig. Som jämförelse kan konstateras att ett överlämnande med stöd av en europeisk eller en nordisk arresteringsorder kan avse straffverkställighet i en annan stat och att ett samtycke till att överlämnas innebär att ett överklagande inte är möjligt (se 5 kap. 9 § europeiska arresteringsorderlagen och 4 kap. 9 § nordiska arresteringsorderlagen). I de flesta fall av samtycke kommer det också stå klart att den dömde har goda skäl att acceptera att ett fängelsestraff överförs till den andra nordiska staten. Att det då inte finns en möjlighet till överklagande ger den dömde tillfälle att aktivt påskynda verkställigheten av straffet. Regeringen anser inte, till skillnad från advokatsamfundet, att enbart regler om nöjdförklaring kan anses påskynda hanteringen i tillräcklig utsträckning (se vidare nedan).

Eftersom Kriminalvårdens beslut enligt den nordiska verkställighetsregleringen gäller omedelbart, vilket är en skillnad från ordningen i europeiska verkställighetslagen och internationella verkställighetslagen, får ett förbud mot överklagande i de fall den dömde samtycker visserligen inte samma effekt beträffande hur snabbt ett överförande kan ske. Som promemorian påpekar kan dock ett överklagandeförbud vid samtycke bidra till resurseffektivitet och kortare handläggningstider. Enligt praxis avvaktar nämligen Kriminalvården med att föra över verkställigheten till en annan nordisk stat till dess beslutet om överförande av verkställigheten fått laga kraft, om den dömde motsätter sig ett överförande. En konsekvens av att Kriminalvårdens beslut inte får överklagas om den dömde samtycker till ett överförande är alltså att en återkallelse av samtycket som görs efter att myndigheten har fattat beslut om att överföra domen i fortsättningen inte ska beaktas, vilket får till följd att överförandet kan ske omedelbart. Regeringen anser således, till skillnad från *Sveriges advokatsamfund*, att det finns tillräckliga skäl för en ordning som innebär att den dömde inte kan återkalla ett samtycke efter att Kriminalvården har fattat sitt beslut. Att så ska vara fallet behöver dock inte regleras uttryckligen i lag (jfr prop. 2019/20:89 s. 28). I motsatt fall, dvs. om en återkallelse av samtycket görs innan Kriminalvården beslutar om ett överförande, ska återkallelsen beaktas och den dömde kunna överklaga myndighetens beslut.

I avsnitt 11.2 föreslås att Kriminalvården ska inhämta den dömdes inställning till att fängelsestraffet verkställs i en annan nordisk stat. Den dömde kommer då att upplysas om att samtycket medför att Kriminal-

vårdens beslut inte kan överklagas. Bestämmelser om hur detta ska gå till, t.ex. hur det ska säkerställas att den dömda förstår innebörden av ett lämnat samtycke, kan tas in i förordning.

En möjlighet till nöjdförklaring

Som föreslås i promemorian bör det, som ett led i att skynda på det faktiska överförandet, i den nya lagen även införas en möjlighet för den dömda att förklara att han eller hon avstår från att överklaga Kriminalvårdens beslut att överföra verkställigheten av ett fängelsestraff till en annan stat (nöjdförklaring). Om den dömda lämnar en sådan förklaring kommer Kriminalvårdens beslut få laga kraft vid tidpunkten för förklaringen. I de fall förklaringen lämnas efter att domen eller beslutet överklagats av den dömda finns inte längre något överklagande att pröva och Kriminalvårdens beslut får då laga kraft (jfr prop. 2017/18:250 s. 177). Som nämns ovan avvaktar Kriminalvården med att föra över verkställigheten till en annan nordisk stat till dess beslutet om överförande av verkställigheten fått laga kraft om den dömda inte samtycker till överförandet, även om beslutet gäller omedelbart. En nöjdförklaring ger alltså den dömda en möjlighet att påverka sin situation och påskynda processen även efter Kriminalvårdens beslut (jfr prop. 2019/20:89 s. 30). Överförandet kan i sådana fall inledas omedelbart.

Regeringen anser, i likhet med förslaget i promemorian, att bestämmelserna om nöjdförklaring bör utformas på samma sätt som i 4 kap. 2 b § europeiska verkställighetslagen och 7 kap. 7 § internationella verkställighetslagen, dvs. i fråga om en sådan förklaring ska 11 § andra stycket, 12 och 13 §§ strafftidslagen (2018:1251) tillämpas. Av 11 § andra stycket strafftidslagen framgår till vem den dömda kan lämna en nöjdförklaring, vilket är beroende av om den dömda är frihetsberövad eller på fri fot vid tidpunkten för förklaringen. I 12 § föreskrivs ett flertal krav för att nöjdförklaringen ska bli gällande, t.ex. beträffande betänketid och samråd med rättsligt biträde. Av 13 § följer att en förklaring inte får återtäras och att den innebär att domen eller beslutet får laga kraft mot den dömda.

10.2 Behörig domstol och dess prövning

Regeringens förslag

Kronofogdemyndighetens och Kriminalvårdens beslut ska överklagas till allmän domstol i stället för som hitintills allmän förvaltningsdomstol. Vid handläggningen i domstol ska lagen om domstolsärenden tillämpas.

När Kronofogdemyndighetens beslut överklagas ska behörig tingsrätt vara den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utskönningsbalken prövar överklagandet av Kronofogdemyndighetens beslut. Om rätten upphäver Kronofogdemyndighetens beslut om verkställighet ska de verkställighetsåtgärder som har gjorts återgå så långt det är möjligt.

Om Kriminalvårdens beslut rör verkställighet av fängelsestraff och den dömda är berövad friheten i Sverige när myndighetens beslut

överklagas, ska behörig tingsrätt vara den tingsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt eller det häkte finns där den dömda var inskriven när det överklagade beslutet fattades. I annat fall ska myndighetens beslut överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets den dömda är folkbokförd. Saknas behörig domstol ska ett överklagande prövas av Stockholms tingsrätt.

Om Kriminalvårdens beslut rör verkställighet i en annan nordisk stat av en frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst, eller övervakning efter villkorlig frigivning, ska ett överklagande göras till den tingsrätt inom vars domkrets det frivårdskontor ligger där den dömda är inskriven. Är det fråga om beslut om verkställighet i Sverige av en frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst, eller övervakning efter villkorlig frigivning, ska ett överklagande göras till den tingsrätt inom vars område den dömda är folkbokförd. Saknas behörig domstol ska ett överklagande prövas av Stockholms tingsrätt.

Förslaget i promemorian

Förslaget i promemorian överensstämmer i sak med regeringens. Promemorians förslag har en annan språklig utformning.

Remissinstanserna

Remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Allmän domstol eller förvaltningsdomstol

Av 40 § förvaltningslagen framgår att ett myndighetsbeslut ska överklagas till allmän förvaltningsdomstol, något som stämmer överens med hur saken är reglerad i 1963 års lag. Som redogjorts för i andra lagstiftningsärenden finns det emellertid tungt vägande skäl för att myndigheternas beslut på området för internationellt straffrättsligt samarbete överklagas till allmän domstol (se prop. 2014/15:29 s. 157–158 och prop. 2024/25:104 s. 189). Ett sådant skäl är att prövningen emellanåt innefattar straffrättsliga frågor. Det finns ett värde i att straffrättsliga frågor som regelbundet kommer upp i det internationella samarbetet så långt som möjligt inte splittras upp mellan domstolsslagen, utan hanteras av allmän domstol.

Som anförs i promemorian är ovanstående överväganden giltiga även i det nu aktuella lagstiftningsärendet. Inom ramen för det nordiska samarbetet uppkommer visserligen mer sällan samma typ av komplicerade straffrättsliga frågor som kan uppkomma inom ramen för annat internationellt samarbete. I grunden handlar lagstiftningen emellertid om överförande av domar och beslut som, med något undantag, meddelas av allmänna domstolar. Frågor om tvångsmedel inom ramen för 1963 års lag hanteras också av allmän domstol. Enhetliga regler om överklagande av myndigheternas beslut inom det internationella samarbetet om verkställighet i brottmål kan därtill antas bidra till en mer effektiv och rättssäker hantering.

Sammanfattningsvis delar regeringen bedömningen i promemorian om att övervägande skäl talar för att allmän domstol ska överpröva Kronofogdemyndighetens och Kriminalvårdens beslut enligt den nya lagen.

Behörig tingsrätt

I likhet med förslaget i promemorian anser regeringen att Kronofogdemyndighetens beslut bör överklagas till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. En sådan forumregel överensstämmer med hur frågan regleras i lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen, lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall samt lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.

Om domstolen kommer fram till att förutsättningar saknas för att verkställa det utländska avgörandet bör de verkställighetsåtgärder som har gjorts återgå så långt det är möjligt. Detta bör, på motsvarande sätt som i 3 kap. 14 § tredje stycket lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen och 5 kap. 5 § fjärde stycket lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande, framgå av lagen. Ordningen motsvarar den som gäller när en exekutionstitel upphävs enligt 3 kap. 22 § utsökningsbalken.

Som redogjorts för i samband med införandet av europeiska verkställighetslagen (se prop. 2014/15:29 s. 158–159) bör överklaganden av Kriminalvårdens beslut inte destinerats till en viss tingsrätt. Regeringen delar bedömningen i promemorian om att i huvudsak samma forumregler ska gälla som vid överklagande enligt de europeiska verkställighetslagarna. Det innebär att när det gäller Kriminalvårdens beslut om överförande av verkställigheten av ett fängelsestraff bör ett överklagande göras till den tingsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt eller det häkte finns där den dömda var inskriven när det överklagade beslutet fattades. I annat fall bör myndighetens beslut överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets den dömda är folkbokförd. Saknas behörig domstol bör ett överklagande prövas av Stockholms tingsrätt.

När det gäller Kriminalvårdens beslut om överförande av verkställigheten av en frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst, eller övervakning efter villkorlig frigivning, till en annan nordisk stat bör ett överklagande göras till den tingsrätt inom vars domkrets det frivårdskontor ligger där den dömda är inskriven. Om överklagandet avser beslut om överförande av verkställigheten av en frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst, eller övervakning efter villkorlig frigivning, till Sverige bör det göras till den tingsrätt inom vars område den dömda är folkbokförd. Om behörig tingsrätt saknas för ett överklagande bör det prövas av Stockholms tingsrätt.

Ärendelagen ska gälla vid handläggningen i domstol

Som föreslås i promemorian bör lagen (1996:242) om domstolsärenden (ärendelagen) tillämpas vid domstolens handläggning. Ärendelagen är den processordning som har valts för handläggningen av överklaganden av

Kriminalvårdens respektive Kronofogdemyndighetens beslut i europeiska verkställighetslagen, internationella verkställighetslagen, lagen om verkställighet av frivårdspåföljder, lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen, lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall och lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.

Genom att ärendelagen blir tillämplig kommer Kriminalvården och Kronofogdemyndigheten att vara part i domstolen. I ärendelagen finns bestämmelser om möjligheten att hålla sammanträde och rätten till överklagande av tingsrättens beslut. Det föreligger inte skäl att frångå huvudregeln i ärendelagen om att prövningstillstånd ska krävas i hovrätten (jfr prop. 2014/15:29 s. 161).

Bestämmelser om extraordinära rättsmedel finns i 42 § ärendelagen. I paragrafen hänvisas, vad gäller beslut enligt ärendelagen eller beslut som vid överklagande skulle ha prövats enligt ärendelagen, till vissa bestämmelser i rättegångsbalken. Det kommer alltså vara allmän domstol som också prövar frågor om resning, återställande av försutten tid och domvillå oavsett om beslutet kommer från Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten eller domstol.

I enlighet med nuvarande ordning ska rättsens beslut som huvudregel gälla omedelbart utan den intresseavvägning och behovsprövning som ska göras enligt 31 § ärendelagen. Om rättsens beslut överklagas finns det en möjlighet för högre rätt att besluta om inhibition, dvs. att det överklagade beslutet tills vidare inte får verkställas (26 § ärendelagen).

10.3 Borttagna bestämmelser om myndigheternas omprövning och överklagande av övervakningsnämndens beslut

Regeringens bedömning

De nuvarande bestämmelserna om obligatorisk omprövning hos myndigheterna vid ett överklagande och om överklagande av övervakningsnämndens beslut om förverkande av villkorligt medgiven frihet bör inte överföras till den nya lagen.

Bedömningen i promemorian

Bedömningen i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Remissinstanserna godtar eller invänder inte mot bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning

Regleringen om obligatorisk omprövning bör inte överföras till den nya lagen

Som redogörs för i avsnitt 4.2.5 finns i 1963 års lag regler som innebär en obligatorisk omprövning av Kronofogdemyndighetens och Kriminalvårdens beslut vid överklagande. Regleringen tillämpas i stället för bestämmelserna om en förvaltningsmyndighets möjlighet att ändra fattade beslut enligt förvaltningslagen.

Bestämmelserna om omprövning infördes 2006 i samband med sammanslagningen av Kriminalvården till en myndighet. Samtidigt infördes motsvarande bestämmelse i 38 kap. 15 § brottsbalken. Regleringen fördes in mot bakgrund av att den överprövning som före Kriminalvårdens omorganisation gjorts av Kriminalvårdsstyrelsen lett till bättre utredda ärenden och bättre beslutsunderlag när ärendena skulle prövas av domstol. Det förutsattes att en omprövning av Kriminalvården skulle leda till en snabbare och mer effektiv handläggning och att förvaltningsdomstolarnas resurser skulle kunna koncentreras till svårare mål (se propositionen Kriminalvården – en myndighet, prop. 2004/05:176, s. 63). Sedan dess har emellertid prövningen av ärenden om överförande av straffverkställighet samlats vid en enhet vid Kriminalvårdens rättsavdelning. Vidare saknas särskilda bestämmelser om omprövning av beslut i de europeiska verkställighetslagarna, vilka reglerar ärenden som ofta kräver mer omfattande underlag och komplicerade bedömningar än vad som är fallet i ärenden om överförande till och från de nordiska staterna. Till det anförda kommer att reglerna som styr myndigheternas handläggning av ärenden om överförande av verkställighet i brottmål så långt möjligt bör vara likartade. Att slopa den obligatoriska omprövningen kan också leda till en snabbare process.

Kronofogdemyndighetens beslut i fråga om verkställighet av ett nordiskt bötesstraff eller beslut om förverkande, rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite i Sverige är som regel av mindre komplicerad natur. En obligatorisk omprövning av sådana beslut skulle alltså inte nödvändigtvis leda till bättre underlag för överinstanserna, utan framför allt riskera att fördröja förfarandet.

Sammantaget delar regeringen den bedömning som görs i promemorian om att regleringen om obligatorisk omprövning inte ska överföras till den nya lagen. I stället får regleringen i förvaltningslagen tillämpas i fråga om när ett beslut som har överklagats får ändras av Kronofogdemyndigheten eller Kriminalvården.

Regleringen om överklagande av övervakningsnämndens beslut om förverkande av villkorligt medgiven frihet bör inte överföras till den nya lagen

I 27 § 1963 års lag finns en särskild överklaganderegeln som rör beslut från övervakningsnämnden om förverkande av villkorligt medgiven frihet från ett nordiskt fängelsestraff när den dömdes övervakning anordnas i Sverige. Av regeln följer att nämndens beslut överklagas till tingsrätten i den ort där nämnden ligger, att klagotiden räknas från den dag då den dömda fick del av beslutet, att ärendelagen är tillämplig vid domstolens handläggning

och att nämnden inte ska vara part i domstolen. Det framgår även att övervakningsnämndens beslut gäller omedelbart, om inte annat beslutas.

Eftersom den särskilda överklagandebestämmelsen i dess helhet motsvarar vad som enligt 37 kap. 11 § brottsbalken gäller för överklagande av övervakningsnämndens beslut kan det ifrågasättas om den bör överföras till den nya lagen. Sedan den aktuella överklaganderegleringen infördes i 1963 års lag har saken också kommit i ett delvis annat läge, eftersom det sedan den 1 juli 2021 är Kriminalvården och inte övervakningsnämnden som begär att övervakning av en person som dömts till skyddstillsyn ska anordnas i en annan nordisk stat. Tidigare angavs i den särskilda överklaganderegleringen att övervakningsnämndens beslut att göra en sådan begäran kan överklagas, något som nu utmönstrats ur bestämmelsen (se prop. 2020/21:142 s. 18).

Sammanfattningsvis anser regeringen, i likhet med bedömningen i promemorian, att det alltså inte finns anledning att föra över den särskilda regleringen om överklagande av övervakningsnämndens beslut till den nya lagen. I stället bör brottsbalkens regler om överklagande gälla. Att övervakningsnämndens beslut att överlämna en fråga om åtgärd mot den dömda till en behörig myndighet i den andra nordiska staten inte ska få överklagas beskrivs närmare i avsnitt 12.3.

11 En snabbare och tydligare process

11.1 Skyndsam handläggning

Regeringens förslag

Ett krav på skyndsam handläggning ska gälla hos Kriminalvården och i domstolarna i ett ärende om verkställighet i en annan nordisk stat av ett svenskt fängelsestraff, en svensk frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst eller övervakning av den som villkorligt frigetts i Sverige samt i ett ärende om överförande av verkställighet till Sverige av ett motsvarande nordiskt avgörande.

Förslaget i promemorian

Förslaget i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget.

Kriminalvården påpekar att en skillnad i förhållande till europeiska verkställighetslagen är att en minoritet av de dömda i ärenden om överförande av fängelsestraff har påbörjat en verkställighet i domslandet, varför det kan ifrågasättas om samma skäl för skyndsam handläggning gör sig gällande. Myndigheten bedömer vidare att en rimlig handläggningstid för ärenden enligt lagen är längre än vad som anges i promemorian.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande reglering

1963 års lag saknar bestämmelser om skyndsamhet eller tidsfrister när det gäller beslut om överförande av verkställighet av fängelsestraff och frivårdspåföljder. Det gäller såväl beslut som fattas i domslandet som i den verkställande staten. Handläggningen av ärenden enligt 1963 års lag styrs dock av andra mer generella bestämmelser.

För Kriminalvårdens handläggning tillämpas förvaltningslagen. Enligt 9 § ska ett ärende handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. Bestämmelsen ger uttryck för allmänna utgångspunkter för handläggningen där bl.a. snabbhet ska vägas mot berättigade krav på rättssäkerhet (se propositionen En modern och rättssäker förvaltning – ny förvaltningslag, prop. 2016/17:180, s. 74).

I avsnitt 10.2 föreslås att ärendelagen ska tillämpas vid handläggning i domstol av ett överklagande av Kriminalvårdens beslut enligt den nya lagen. I 12 § ärendelagen finns en bestämmelse om materiell processledning som syftar till att materiellt riktiga beslut ska uppnås samt att processen ska vara snabb och billig (se propositionen En ny lag om domstolsärenden, prop. 1995/96:115, s. 113). I instruktionerna för överrätterna finns vidare bestämmelser om att mål och ärenden får handläggas med förtur om målet av någon särskild anledning bör avgöras skyndsamt (20 § förordningen [1996:379] med hovrättsinstruktion och 10 § förordningen [1996:377] med instruktion för Högsta domstolen). Motsvarande reglering saknas i förordningen (1996:381) om tingsrättsinstruktion. Som anförs i promemorian kommer dessa generella bestämmelser emellertid inte innebära att särskild skyndsamhet ska iakttas vid handläggningen av ärenden enligt den nya lagen, utan den ärendehantering som ställas mot alla andra typer av mål och ärenden som handläggs i de allmänna domstolarna.

Handläggningstid

Ärenden om överförande av ett svenskt fängelsestraff till en annan nordisk stat handläggs av Kriminalvården. Kriminalvårdens huvudkontor bevakar samtliga domar på fängelse där den dömda har utländskt medborgarskap eller utländsk adress och gör en bedömning av om ett ärende om överförande av verkställigheten ska initieras. Om den dömda är frihetsberövad görs bedömningen i samband med att domen börjar verkställas och i övriga fall i samband med att domen får laga kraft. Det är också möjligt för den dömda att själv initiera ett ärende genom en egen ansökan. Vidare förekommer att ärenden initieras i samband med att den dömda grips eller lokaliseras utomlands.

Ärenden om överförande av en svensk frivårdspåföljd eller ett svenskt beslut om övervakning vid villkorlig frigivning till en annan nordisk stat initieras vanligtvis av det frivårdskontor som ansvarar för verkställigheten eller genom en egen ansökan från den dömda.

Efter det att ett ärende har anmälts till Kriminalvårdens huvudkontor varierar handläggningstiden med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Några riktlinjer för hur lång handläggningstiden bör vara finns inte. Kriminalvården har inte någon samlad statistik över hur lång tid

ärenden enligt 1963 års lag tar att handlägga inom myndigheten eller i domstol.

Det bör införas ett krav på skyndsam handläggning hos Kriminalvården och i domstolarna i ärenden om överförande av fängelsestraff, frivårdspåföljder och övervakning efter villkorlig frigivning

Sedan den 1 juli 2020 finns i europeiska verkställighetslagen ett krav på skyndsam handläggning hos Kriminalvården och i domstolarna när det gäller ärenden om överförande av en svensk dom på frihetsberövande påföljd. Beträffande domstolarna omfattar skyndsamhetskravet även ärenden om överförande av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd till Sverige (2 kap. 4 § andra stycket och 4 kap. 3 § första stycket). Ett skyndsamhetskrav beträffande handläggningen av ärenden om överförande av frihetsberövande påföljder hos Kriminalvården och i domstolarna gäller också enligt internationella verkställighetslagen (7 kap. 1 och 8 §§).

Regeringen delar bedömningen i promemorian om att de allmänna utgångspunkterna som gäller för handläggningen enligt europeiska verkställighetslagen och internationella verkställighetslagen är relevanta också i fråga om ärenden om överförande av fängelsestraff mellan de nordiska staterna. När förutsättningar finns för att överföra verkställigheten av ett fängelsestraff från eller till Sverige är den givna utgångspunkten att ett överförande ska komma till stånd så fort som möjligt. Det finns inte några skäl för att den dömde, utöver den tid som krävs för att pröva frågan och fatta nödvändiga beslut för ett överförande, fortsätter att verkställa straffet i domlandet. Ju kortare tid som verkställigheten pågår i domlandet, desto bättre blir möjligheterna att uppnå syftet med samarbetet. Ett snabbt besked oavsett utgång är således av betydelse för den dömde och dennes fortsatta återanpassning (jfr t.ex. prop. 2019/20:89 s. 17 och 20).

Det finns som sagt inget lagstadgat skyndsamhetskrav i 1963 års lag för handläggningen hos Kriminalvården och i domstolarna. Ett ärende om överförande av ett fängelsestraff enligt den lagen behöver därmed inte behandlas med samma krav på skyndsam handläggning som hade varit fallet om europeiska verkställighetslagen eller internationella verkställighetslagen tillämpats, något som regeringen, i likhet med bedömningen i promemorian, inte ser som en ändamålsenlig ordning. Det gäller även om det nordiska samarbetet i frågor om överförande av verkställighet i allmänhet är effektivt, och trots *Kriminalvårdens* påpekande om att verkställigheten av fängelsestraff i färre fall har inletts i domlandet i ärenden om överförande av verkställighet inom det nordiska samarbetet.

I lagen om verkställighet av frivårdspåföljder finns ingen motsvarande reglering om skyndsam handläggning som i europeiska verkställighetslagen. Regeringen delar dock bedömningen i promemorian om att det även vid överförande av frivårdspåföljder finns starka skäl för ett snabbt överförande. En dom på skyddstillsyn är t.ex. förenad med övervakning redan från dagen för domen, om inte rätten beslutar annat (28 kap. 5 § första stycket brottsbalken). Vid införandet av den regleringen framhölls att risken för återfall är särskilt hög i början av påföljdstiden men också att den dömde är särskilt behandlingsmotiverad i omedelbar anslutning till

domstolsförhandlingen och påföljdsvalet. Den försening av övervakningen som orsakas av att den dömde måste vänta på att domen får laga kraft ansågs därför vara till nackdel för domens effektivitet (se propositionen om ändring i brottsbalken m.m. (villkorlig frigivning och kriminalvård i frihet) m.m., prop. 1982/83:85, s. 98–99). Även när en skyddstillsyn förenats med en föreskrift om samhällstjänst kan verkställigheten inledas på dagen för domen.

När det gäller villkorlig dom inleds verkställigheten av en samhällstjänst först när domen får laga kraft. Frivården kan dock inleda planeringen av samhällstjänsten (se prop. 1997/98:96 s. 102). För att samhällstjänst ska kunna dömas ut krävs att den dömde samtycker till det. Det ligger som regel i både den dömdes och samhällets intresse att verkställigheten kan påbörjas så snart som möjligt. Regeringen anser därför, i likhet med bedömningen i promemorian, att det finns goda individualpreventiva skäl för en skyndsam hantering även när det gäller villkorlig dom som förenats med en föreskrift om samhällstjänst. På samma sätt kan en villkorligt frigiven person som står under övervakning få bättre hjälp och stöd att återanpassa sig till ett liv i frihet om övervakningen i så hög utsträckning som möjligt är sammanhållen och bedrivs i anslutning till den plats där han eller hon bor eller avser att bosätta sig. Även i de fallen finns således ett behov av att handläggningen bedrivs skyndsamt. Det kan i sammanhanget också nämnas att beslut om utlämning för vård enligt lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling ska fattas utan dröjsmål (10 §).

Mot bakgrund av det anförda instämmer regeringen i slutsatsen i promemorian om att det bör införas ett krav på skyndsam handläggning hos Kriminalvården och i domstolarna i den nya lagen. När det gäller domstolarna är en sådan ordning, som redovisats i samband med införandet av motsvarande reglering i europeiska verkställighetslagen och internationella verkställighetslagen (se prop. 2019/20:89 och prop. 2024/25:104), förenlig med de principiella överväganden som görs i Målutredningens betänkande Mål och medel – särskilda åtgärder för vissa måltyper i domstol (SOU 2010:44) och som gäller som inriktning för det fortsatta arbetet med att säkerställa att mål och ärenden i domstol avgörs effektivt och med hög kvalitet (se propositionen Budgetpropositionen för år 2012, prop. 2011/12:1 utg. omr. 4.) I budgetpropositionen för 2012 framhålls vikten av dels ett aktivt återfallsförebyggande arbete och att den dömde medverkar i det arbetet, dels samverkan med andra myndigheter (se prop. 2011/12:1 utg. omr. 4 s. 28).

Som redogjorts för i tidigare lagstiftningsärenden kommer ett skyndsamhetskrav inte att urholka den dömdes möjligheter att utforma sin talan (se prop. 2019/20:89 s. 21 och prop. 2024/25:104 s. 193). Många olika måltyper har förenats med ett skyndsamhetskrav, trots att de kan innehålla komplicerade moment. När det gäller frågor om överförande av verkställighet i brottmål bör det dessutom ligga i den dömdes intresse att frågan prövas snabbt, oavsett vilken inställning han eller hon har. Den dömde måste naturligtvis, även när ett skyndsamhetskrav gäller, ges rimlig tid att lägga fram de omständigheter som han eller hon vill åberopa. Att omfattande och komplicerade ärenden kräver mer tid är således inget som ett skyndsamhetskrav begränsar. Det kan dock konstateras att ett krav på

skyndsam handläggning innebär att även frågan om ett offentligt biträde ska förordnas måste hanteras på sådant sätt att skyndsamhetskravet kan efterlevas.

Ett krav på skyndsam handläggning kan utformas på olika sätt, antingen som ett allmänt utformat krav eller i form av en särskild angiven tidsfrist. I denna del görs inga andra bedömningar än vad som gjordes när skyndsamhetskravet infördes i europeiska verkställighetslagen och internationella verkställighetslagen (se prop. 2019/20:89 s. 22 och prop. 2024/25:104 s. 193). Som då noterades är ett krav på skyndsam handläggning med närmare bestämda tidsfrister förbehållen lagstiftning där kravet korresponderar med ett särskilt starkt skyddsintresse, något som inte är aktuellt för nu aktuella ärenden. Ett generellt utformat skyndsamhetskrav får anses vara tillräckligt och i linje med den allmänna utgångspunkten för handläggningstiderna.

Skyndsamhetskravet i den nya lagen bör alltså utformas på samma sätt som i europeiska verkställighetslagen och internationella verkställighetslagen, dvs. som ett allmänt utformat krav och inte i form av en särskild angiven tidsfrist.

Rimlig handläggningstid hos Kriminalvården och i domstolarna

I samband med införandet av skyndsamhetskravet i europeiska verkställighetslagen och internationella verkställighetslagen redogjordes för ett antal omständigheter som bör beaktas för att fastställa en rimlig tid för handläggningen av ett ärende om att sända över en svensk dom på frihetsberövande påföljd till en annan stat (se prop. 2019/20:89 s. 18–19 och prop. 2024/24:104 s. 193–194). Vissa av dessa omständigheter är relevanta även när det gäller överförande till en annan nordisk stat. Det borde t.ex. inte vara svårt att fastställa den dömdes medborgarskap i ett ärende enligt den nya lagen. Detsamma bör ofta gälla den dömdes bosättning. Om den dömda är frihetsberövad borde inhämtade av hans eller hennes inställning inte heller innebära någon tidsutdräkt. Vidare uppställs inga krav på översättning av handlingar till den andra staten.

I promemorian anges att handläggningen hos Kriminalvården i ett ärende om överförande av verkställighet från Sverige i normalfallet inte ska behöva ta längre tid än drygt en månad. Tiden som avses är från det att ett ärende inleds hos Kriminalvården till dess det finns ett slutligt beslut. När det gäller handläggningen av ett ärende om överförande av verkställighet till Sverige anges i promemorian att det i normalfallet bör ta högst två månader från det att ett ärende inleds hos Kriminalvården till dess att myndigheten har fattat ett beslut.

Mot bakgrund av vad *Kriminalvården* anför om handläggningstider kan regeringen konstatera att vissa av de i promemorian uppskattade tiderna för en normal handläggning, från det att ett ärende inleds hos Kriminalvården till dess att myndigheten har fattat ett beslut, är något för korta. Endast när den dömda är frihetsberövad och samtycker till ett överförande från Sverige kan den i promemorian uppskattade handläggningstiden på en månad utgöra en rimlig utgångspunkt. I andra fall bedömer regeringen att en normal handläggningstid för ett ärende är ungefär en månad längre än vad som redogörs för i promemorian. Det innebär att handläggningstiden i ärenden om överförande av verkställighet från Sverige i normal-

fallet inte bör överstiga två till tre månader. När det gäller ärenden om överförande av verkställighet till Sverige borde handläggningen i normalfallet inte ta mer än tre månader. Vid särskilt komplicerade ärenden kan givetvis avsteg från dessa riktlinjer komma att behöva göras.

För domstolarnas del sker handläggningen enligt ärendelagen. Den processuella hanteringen är vanligtvis enkel och muntligt sammanträde är som regel inte nödvändigt. I vissa fall har den dömde ett offentligt biträde, vilket också förenklar hanteringen. Mot bakgrund av *Kriminalvårdens* synpunkter anser regeringen att den samlade handläggningstiden för ett ärende i de fall den dömde överklagar till domstol bör vara något längre än vad som anges i promemorian. I normalfallet kan en rimlig målsättning för den totala handläggningstiden vara två till fyra månader. Detta avser tiden från det att ett ärende inleds hos Kriminalvården till dess att det finns ett slutligt beslut, vilket inkluderar överprövning i domstol. Beroende på omständigheterna i det enskilda fallet kan det bli aktuellt med en längre handläggningstid.

Som anförts i promemorian är det även angeläget att korta ned tiden från det att ett svenskt fängelsestraff, en svensk frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst eller ett svenskt beslut om övervakning efter villkorlig frigivning meddelas till dess ett ärende om överförande av verkställigheten initieras hos Kriminalvården. Frågan om att, på motsvarande sätt som i 2 kap. 1 § europeiska verkställighetsförordningen och 2 kap. 1 § internationella verkställighetsförordningen, införa en skyldighet för Kriminalvården att så snart som möjligt efter att ett sådant avgörande meddelats bedöma om det kan bli aktuellt att sända över verkställigheten till en annan nordisk stat kan tas om hand vid framtagandet av förordningsändringar.

11.2 Inhämtande av den dömdes inställning

Regeringens förslag

Kriminalvården ska, innan beslut fattas, tillfråga den dömde om hans eller hennes inställning till att verkställigheten överförs till den andra nordiska staten.

Om den dömde befinner sig i en annan stat ska i stället gälla att han eller hon om möjligt ska tillfrågas.

Den dömde ska upplysas om innebörden av att ett samtycke lämnas, om det handlar om överförande av ett fängelsestraff.

Förslaget i promemorian

Förslaget i promemorian överensstämmer i sak med regeringens. Promemorians förslag har en annan språklig utformning.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget.

Kriminalvården anser att det kan övervägas att dela upp bestämmelserna om myndighetens skyldighet att inhämta den dömdes inställning och att

informera den dömden om innebörden av ett samtycke, eftersom begreppen inställning och samtycke har olika betydelse. Myndigheten anser vidare att den dömdes samtycke till ett överförande ska behöva inhämtas endast när den dömden är frihetsberövad i Sverige, och inte när denne befinner sig i den andra nordiska staten, i likhet med regleringen i europeiska verkställighetslagen.

Skälen för regeringens förslag

Den dömdes inställning till ett överförande

För handläggningen hos Kriminalvården enligt den nya lagen gäller förvaltningslagen. Det innebär bl.a. att den lagens bestämmelser om partsinsyn och kommunikation är tillämpliga vid handläggningen. I 25 § förvaltningslagen finns bestämmelser om en myndighets kommunikationsskyldighet. Bestämmelsen innebär bl.a. att den dömden ska beredas tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet innan det meddelas, om det inte är uppenbart obehövligt. Undantaget till kommunikationsskyldigheten ska tolkas snävt och är tillämpligt enbart i sådana fall där behovet av kommunikation, sett objektivt ur den enskildes perspektiv, är mindre framträdande eller helt saknas.

Enligt 4 § förvaltningslagen kan kommunikationsskyldigheten frångås genom avvikande bestämmelser i annan lag eller förordning. Skyldigheten att kommunicera relevanta handlingar med den berörda personen är en viktig förvaltningsrättslig princip och avsteg bör göras med försiktighet.

Möjligheten att föra över verkställigheten av ett fängelsestraff, en frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst eller övervakning efter villkorlig frigivning till en annan nordisk stat vilar på grundtanken att det är lättare för den dömden att återanpassa sig till samhället om han eller hon avtjänar påföljden eller verkställer övervakning efter villkorlig frigivning i hemlandet, där han eller hon förstår språket och kommer att bo efter verkställigheten och där kontakter med anhöriga och vänner underlättas. En person som självmant har rest till en annan nordisk stat och uppehåller sig där kan förmodas ha starkare band till den staten och därmed även ett starkare intresse av att verkställigheten sker där. Inom det nordiska samarbetet finns förvisso inget krav på samtycke från den dömden för att en påföljd eller övervakning efter villkorlig frigivning ska kunna överföras. En viktig del för att uppnå den positiva effekten av ett överförande är dock den dömdes egen vilja att överföra verkställigheten.

Mot denna bakgrund delar regeringen den bedömning som görs i promemorian om att det av den nya lagen ska framgå att Kriminalvården ska tillfråga den dömden om hans eller hennes inställning till att avtjäna påföljden eller verkställa övervakning efter villkorlig frigivning i den andra staten. Ett samtycke från den dömden innebär att processen att föra över verkställigheten av domen eller beslutet kan inledas direkt av Kriminalvården. När det gäller fängelsestraff föreslås också att den dömden inte ska kunna återkalla sitt samtycke efter att Kriminalvården fattat beslut om överförande av verkställigheten till en annan nordisk stat (se avsnitt 10.1). Ett samtycke från den dömden föreslås även få konsekvenser när det gäller möjligheten att överklaga Kriminalvårdens beslut om att föra över ett fängelsestraff (se avsnitt 10.1), vilket den dömden bör informeras

om. Det bör således anges i lagen att den dömde ska upplysas om innebörden av att ett samtycke lämnas.

Regeringen instämmer i vad *Kriminalvården* anför om att begreppen inställning och samtycke har olika innebörd. Inställning är ett bredare begrepp som innefattar såväl ett samtycke som en vägran. Den föreslagna bestämmelsens första stycke tar sikte på att hämta in en inställning, vilket alltså kan vara både ett samtycke och en vägran. Tredje stycket handlar i stället om att informera om vad just ett samtycke innebär för den dömde i den fortsatta hanteringen av ett ärende. Regeringen anser inte, vilket Kriminalvården tycker bör övervägas, att bestämmelserna bör delas upp, utan tvärtom att det finns goda skäl att hålla ihop regleringen. Begreppen används dessutom i samma bestämmelse i både 2 kap. 5 § europeiska verkställighetslagen och 2 kap. 5 § internationella verkställighetslagen.

Formerna för inhämtande av den dömdes inställning kan regleras i förordning.

Undantag från kommunikationsskyldigheten

Till skillnad från *Kriminalvården* anser regeringen att den dömdes inställning alltid ska inhämtas om han eller hon befinner sig i Sverige. Det framstår inte som motiverat att inskränka den skyldigheten till att endast avse personer som är frihetsberövade i Sverige, när så inte är fallet enligt bestämmelserna i europeiska verkställighetslagen och internationella verkställighetslagen.

Som anförts i promemorian är det dock ofta svårare att få tag på en person som befinner sig utomlands, även om denne befinner sig i en annan nordisk stat. I 2 kap. 5 § andra stycket europeiska verkställighetslagen och 2 kap. 5 § andra stycket internationella verkställighetslagen undantas Kriminalvården från skyldigheten att inhämta den dömdes inställning i det fall han eller hon befinner sig i den andra staten och ett samtycke inte krävs för att domen ska få sändas över. I dessa fall ska den dömde i stället, om möjligt, tillfrågas om sin inställning. Detta innebär att Kriminalvården i vart fall ska försöka komma i kontakt med den dömde på uppgiven adress eller genom andra kontaktvägar som han eller hon uppgett (se prop. 2019/20:89 s. 25).

Regeringen delar den bedömning som görs i promemorian om att i grunden samma kommunikationsregler ska gälla vid överföranden enligt den nya lagen, europeiska verkställighetslagen och internationella verkställighetslagen. Den dömdes inställning bör därför inte alltid behöva hämtas in inför ett beslut om överförande av verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff, en svensk frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst eller övervakning av den som villkorligt frigetts i Sverige, om den dömde befinner sig i en annan stat. Det kan t.ex. handla om att den dömde genom att återvända till den andra staten försöker undandra sig verkställighet av påföljden. För dessa situationer bör det alltså införas ett undantag från kommunikationsskyldigheten. Den föreslagna ordningen stämmer således överens med vad *Kriminalvården* anför om att myndigheten inte ska vara skyldig att inhämta den dömdes inställning om denne befinner sig i en annan stat. Om möjligt bör dock, på samma sätt som gäller enligt europeiska verkställighetslagen och internationella

verkställighetslagen, Kriminalvården försöka inhämta den dömdes inställning eftersom den kan vara av betydelse för prövningen av ärendet.

Som anges ovan kan ett samtycke från den dömda få konsekvenser när det gäller möjligheten att överklaga Kriminalvårdens beslut om att föra över ett fängelsestraff (se avsnitt 10.1). Regeringen anser därför, på samma sätt som föreslås i promemorian, att den dömda ska upplysas om innebörden av ett lämnat samtycke, även när han eller hon befinner sig i en annan stat när samtycket lämnas.

12 Några övriga frågor

12.1 Offentligt biträde

Regeringens förslag

Offentligt biträde ska förordnas i ett ärende om överförande av verkställighet av ett svenskt eller nordiskt fängelsestraff, om det inte kan antas att behov av biträde saknas.

Förslaget i promemorian

Förslaget i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Enligt 36 § 1963 års lag ska vid verkställighet utomlands av en frihetsberövande påföljd offentligt biträde förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas. Det finns däremot ingen rätt till offentligt biträde i samband med en begäran om verkställighet i Sverige av ett fängelsestraff som har dömts ut i en annan stat.

En fråga om överförande av verkställighet av ett fängelsestraff till och från Sverige kan vara ingripande för den dömda. Av skäl som redogjorts för i samband med införandet av europeiska verkställighetslagen delar regeringen bedömningen i promemorian om att det även i den nya lagen bör införas en generell bestämmelse om att offentligt biträde ska förordnas för den dömda (se prop. 2014/15:29 s. 153–154). Regleringen bör, till skillnad från vad som gäller enligt nuvarande ordning, också omfatta situationen när ett nordiskt fängelsestraff ska verkställas här, även om behovet ofta kan antas vara större när det är fråga om att överföra en verkställighet från Sverige. Motsvarande reglering finns också i internationella verkställighetslagen (se prop. 2024/25:104 s. 181–182). Regleringen om offentligt biträde vid överförande av fängelsestraff kommer således överensstämma med vad som gäller vid överförande till

och från EU-stater och stater utanför Norden och EU, något som framstår som befogat.

Om det kan antas att behov av biträde saknas bör dock, som också föreslås i promemorian, ett förordnande inte ske, vilket inom det nordiska samarbetet borde gälla i de flesta av ärendena (jfr prop. 2014/15:29 s. 153). Det kan exempelvis handla om att den dömda har samtyckt till ett överförande eller att det står klart att det inte finns förutsättningar att överföra en verkställighet (jfr prop. 2014/15:29 s. 206). Behov av biträde borde också saknas om den dömda exempelvis är bosatt i den stat där verkställighet ska ske och det därför står klart att det finns förutsättningar för ett överförande. Som närmare utvecklats i propositionen En effektivare hantering av ärenden om överförande av straffverkställighet gäller det sagda trots att det enligt vad som föreslås i avsnitt 10.1 inte bör vara möjligt att vid samtycke överklaga Kriminalvårdens beslut om att överföra verkställigheten av ett fängelsestraff till en annan nordisk stat (se prop. 2019/20:89 s. 25–28).

Vad gäller ärenden om överförande av frivårdspåföljder som innefattar övervakning eller samhällstjänst eller övervakning efter villkorlig frigivning delar regeringen bedömningen i promemorian om att det inte finns skäl att införa en rätt till offentligt biträde inom det nordiska samarbetet. Överförande av verkställigheten av en frivårdspåföljd eller övervakning efter villkorlig frigivning är inte lika ingripande som överförande av verkställigheten av ett fängelsestraff. Det är inte fråga om att tvångsvis förflytta den dömda, eller att överföra verkställigheten om den dömda inte redan befinner sig i den verkställande staten eller i vart fall har för avsikt att åka dit. Nästan uteslutande kommer det att vara fråga om fall där den dömda samtycker till att frivårdspåföljden eller övervakningen efter villkorlig frigivning verkställs i en annan nordisk stat. Att det undantagsvis kan uppkomma frågor om anpassning av de föreskrifter som den dömda har att följa motiverar inte heller en rätt till offentligt biträde.

Bestämmelser om offentligt biträde finns i lagen (1996:1620) om offentligt biträde och i förordningen (1997:405) om offentligt biträde. Dessa bestämmelser innebär bl.a. att det är den myndighet eller domstol som handlägger ärendet som ska fatta beslut i frågan om biträde och att beslutet överklagas i samma ordning som gäller för överklagande av beslut i det mål eller ärende i vilket biträdet förordnats. Frågan om offentligt biträde borde oftast uppkomma hos Kriminalvården, men kan även förekomma i domstol i samband med handläggningen av ett överklagande av Kriminalvårdens beslut. Rätten kan även ha att besluta i frågan när den tar ställning till användning av tvångsmedel innan en begäran om verkställighet i Sverige getts in från den andra staten.

Som påpekats i tidigare lagstiftningsärenden medför kravet på skyndsamt handläggning (se avsnitt 11.1) att frågan om offentligt biträde ska förordnas måste hanteras på ett sådant sätt att skyndsamhetskravet kan uppnås (jfr t.ex. prop. 2019/20:89 s. 21).

12.2 Specialitetsprincipen

Regeringens förslag

I likhet med ordningen i 1963 års lag ska endast dömda som överförs från Sverige omfattas av skyddet enligt specialitetsprincipen.

Det ska förtydligas att det i en begäran om verkställighet i en annan nordisk stat ska upplysas om att den dömda får åtalas eller straffas för något annat brott som begåtts före överförandet, eller vidareöverlämnas eller vidareutlämnas till en stat utanför Norden, om den dömda har samtyckt till det.

Regeringens bedömning

Det undantag som gäller från skyddet enligt specialitetsprincipen när den dömda ska utvisas till den andra nordiska staten bör inte överföras till den nya lagen.

Förslaget och bedömningen i promemorian

Förslaget och bedömningen i promemorian överensstämmer delvis med regeringens. Förslaget i promemorian är utformat så att skyddet enligt specialitetsprincipen omfattar alla dömda vars verkställighet förs över till en annan nordisk stat. Vidare är förslaget i promemorian i fråga om undantag från skyddet enligt specialitetsprincipen på grund av den dömdes samtycke formulerat så att den dömda får åtalas, straffas, vidareöverlämnas eller vidareutlämnas, om han eller hon har samtyckt till åtgärden.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget eller bedömningen.

Kriminalvården påpekar att bestämmelserna i 4 kap. 5 § den nya lagen bör omformuleras så att tillämpningsområdet för specialitetsprincipen inte utökas till att även omfatta dömda som befinner sig i den andra staten. Myndigheten efterfrågar även ett förtydligande av begreppet slutligt frigiven.

Åklagarmyndigheten anser att det bör övervägas att utforma specialitetsprincipen på samma sätt som i nordiska arresteringsorderlagen. Myndigheten anser även att det i 4 kap. 5 § andra stycket den nya lagen bör framgå tydligare att samtycket från den dömda avser möjligheten att åtalas, vidareutlämnas eller vidareöverlämnas och inte överförandet i sig.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Inom det internationella straffrättsliga samarbetet gäller i många fall den s.k. specialitetsprincipen. Principen innebär att om en person förs över till en annan stat för att där lagföras eller verkställa ett straff, får han eller hon inte utan tillstånd åtalas eller straffas för något annat brott som begåtts före överförandet, eller vidareöverlämnas eller vidareutlämnas till en annan stat för lagföring eller straffverkställighet där.

Regleringen av specialitetsprincipen i 9 § 1963 års lag bygger på motsvarande reglering i nordiska arresteringsorderlagen (5 kap. 7–8 §§). Den regleringen är i sin tur baserad på artiklarna 23 och 24 i arresteringsorderkonventionen. Som påpekas i promemorian skiljer sig dock regleringen i 1963 års lag från nordiska arresteringsorderlagen bl.a. på den punkten att skyddet enligt specialitetsprincipen inte gäller om den dömda ska utvisas från Sverige och på den grunden får överföras till den andra staten (9 § tredje stycket). Undantaget från skyddet i utvisningsfallet har i princip varit oförändrat sedan lagens tillkomst (jfr prop. 1962:203 s. 38).

Som anförs i promemorian talar övervägande skäl för att i grunden samma regler om skydd enligt specialitetsprincipen bör gälla enligt den nya lagen och nordiska arresteringsorderlagen. Att specialitetsprincipen regleras på samma sätt i alla delar av det nordiska samarbetet gör regelverket enklare att tillämpa. Regleringen av specialitetsprincipen i artikel 23 i arresteringsorderkonventionen innebär inte något undantag från skyddet enligt specialitetsprincipen i utvisningsfallen. Något sådant undantag finns inte heller i europeiska verkställighetslagen (se 2 kap. 13 §) eller internationella verkställighetslagen (se 2 kap. 11 §). Mot denna bakgrund delar regeringen den bedömning som görs i promemorian om att undantaget från skyddet enligt specialitetsprincipen i utvisningsfallen enligt 1963 års lag inte bör överföras till den nya lagen. Den andra staten kommer alltså även i sådana fall att behöva begära tillstånd till undantag från skyddet för att kunna åtala eller straffa en person som överförs från Sverige till den staten för något annat brott som begåtts före överförandet, eller vidareöverlämna eller vidareutlämna personen till en stat utanför Norden.

Regeringen vill i sammanhanget framhålla att utgångspunkten när det gäller nordisk verkställighet i brottmål är att den som ska överföras från Sverige skyddas av specialitetsprincipen, vilket är ytterligare en skillnad i förhållande till nordiska arresteringsorderlagen enligt vilken möjligheten att åtala eller straffa en överlämnad person för ett annat brott än det överlämnandet avsett är större. Skillnaden mellan lagarna i detta hänseende beror på att artikel 23 i arresteringsorderkonventionen inte är grunden för en framställning om tillstånd till åtal eller straff i ärenden om överförande av straffverkställighet när en utländsk åklagare gör en sådan framställning avseende en dömd person vars straffverkställighet har förts över till den andra staten. Vidare framgår av förarbetena till nordiska arresteringsorderlagen att regleringen i 1963 års lag anpassats till arresteringsorderkonventionen i så hög grad som är möjligt (se prop. 2010/11:158, s. 119–120). Mot denna bakgrund gör regeringen bedömningen att det, utöver ändringen i fråga om undantaget från skyddet enligt specialitetsprincipen i utvisningsfallet, inte är möjligt att, som *Aklagarmyndigheten* efterfrågar, arbeta om regleringen om specialitetsprincipen i den nya nordiska verkställighetslagen så att den i större utsträckning liknar motsvarande reglering i nordiska arresteringsorderlagen.

Förslaget i promemorian är utformat så att skyddet enligt specialitetsprincipen omfattar alla vars verkställighet förs över till en annan nordisk stat, dvs. även dömda som inte befinner sig i Sverige. Regeringen anser, i likhet med *Kriminalvården*, att regleringen av

specialitetsprincipen i fråga om överförande av dömda från Sverige bör utformas i enlighet med bestämmelserna i 1963 års lag. Detta innebär att principen endast ska vara tillämplig när den dömde överförs från Sverige, och alltså inte redan har lämnat landet.

Vidare anser regeringen, i likhet med *Åklagarmyndigheten*, att den i promemorian föreslagna regleringen bör ändras så att det tydligare framgår att den dömdes samtycke avser möjligheten att åtalas eller straffas för något annat brott som begåtts före överförandet, eller vidareöverlämnas eller vidareutlämnas till en stat utanför Norden, och inte överförandet i sig.

Vad gäller begreppet slutligt frigiven, som *Kriminalvården* önskar ett förtydligande kring, skiljer det sig från motsvarande begrepp i 3 kap. 24 § andra stycket europeiska verkställighetslagen respektive 2 kap. 11 § andra stycket internationella verkställighetslagen (jfr prop. 2014/15:29 s. 146 och prop. 2024/25:104 s. 245). Begreppet används dock i artiklarna 23 och 24 i arresteringsorderkonventionen och 9 § 1963 års lag. Det används även i 16 § förordningen (2012:565) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder. Regeringen delar därför bedömningen i promemorian om att begreppet bör användas även i den nya lagen och ha samma betydelse som i 1963 års lag.

12.3 En möjlighet för övervakningsnämnden att överlämna en fråga om åtgärd till en annan nordisk stat

Regeringens förslag

Möjligheten att överlämna en fråga om en åtgärd mot en person som efter villkorlig frigivning i en annan nordisk stat har fått sin övervakning överförd till Sverige ska utsträckas till att omfatta även övervakningsnämnden.

Ett sådant beslut om överlämnande ska inte kunna överklagas.

Förslaget i promemorian

Förslaget i promemorian överensstämmer i sak med regeringens. Promemorians förslag har en annan språklig utformning.

Remissinstanserna

Remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Övervakningsnämnden är behörig myndighet att besluta om undanröjande av villkorligt medgiven frihet när det sker till följd av att den dömde bryter mot föreskrifter eller anvisningar om vad som i övrigt ska gälla för övervakningen (26 kap. 19 § andra stycket brottsbalken). Det gäller även när övervakningen anordnas i Sverige med stöd av 1963 års lag (jfr

avsnitt 4.2.4). Regeringen delar bedömningen i promemorian om att regleringen bör gälla även fortsättningsvis.

I 20 § 1963 års lag finns en möjlighet för rätten och Kriminalvården att överlämna en fråga om en åtgärd mot den dömda till en behörig myndighet i den andra nordiska staten, om det är lämpligare att frågan prövas där (se avsnitt 4.2.4). Det kan inte uteslutas att det finns skäl även för övervakningsnämnden att överlämna en sådan fråga. Som föreslås i promemorian bör övervakningsnämnden därför få samma möjlighet som Kriminalvården och rätten i detta hänseende. Liksom för motsvarande beslut som fattas av Kriminalvården och domstolen, bör ett sådant beslut inte kunna överklagas.

12.4 Rättens möjlighet att undanröja en nordisk frivårdspåföljd eller förverka villkorligt medgiven frihet

Regeringens förslag

Bestämmelsen i den nya lagen om att rätten får undanröja en nordisk frivårdspåföljd när den bestämmer en ny påföljd för annan brottslighet ska endast tillämpas när verkställigheten av påföljden inte har förts över till Sverige.

Bestämmelsen i den nya lagen om att rätten får förverka villkorligt medgiven frihet när den bestämmer en ny påföljd för annan brottslighet för en person som villkorligt frigetts i en annan nordisk stat ska endast tillämpas när verkställighet av övervakning under den villkorliga frigivningen inte har skett i Sverige. Sådan förverkad tid ska verkställas enligt svenska regler.

Det ska framgå av lagen att relevanta bestämmelser i 34 kap. brottsbalken ska tillämpas när beslut om undanröjande eller förverkande av villkorligt medgiven frihet fattas.

Förslaget i promemorian

Förslaget i promemorian överensstämmer delvis med regeringens. Förslaget i promemorian innebär att bestämmelserna om undanröjande av en nordisk frivårdspåföljd och om förverkande av villkorligt medgiven frihet är tillämpliga såväl när den dömda har stått under övervakning eller utfört samhällstjänst i Sverige som när denne inte har gjort det. Förslaget i promemorian hänvisar inte heller till regleringen i brottsbalken. Vidare föreslås i promemorian att den förverkade tiden ska verkställas i Sverige.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget.

Haparanda tingsrätt och *Hovrätten över Skåne och Blekinge* påpekar att regleringen i 10 kap. 16 och 18 §§ i den nya lagen och bestämmelserna i 34 kap. 4 och 5 §§ brottsbalken i hög grad motsvarar varandra, men även

skiljer sig åt i flera avseenden. De anser att förtydliganden avseende tillämpningen av bestämmelserna bör övervägas.

Kriminalvården påtalar att 10 kap. 18 § i den nya lagen kan läsas som ett hinder mot att överföra verkställighet från Sverige när en person vars dom tidigare överförs till en annan nordisk stat åter döms för brott i Sverige och villkorligt medgiven frihet förverkas. Myndigheten anser att bestämmelsen bör förtydligas.

Skälen för regeringens förslag

Som anges i promemorian innefattar det nordiska samarbetet en möjlighet för svenska domstolar att i vissa fall undanröja en frivårdspåföljd som dömts ut i en annan nordisk stat (se 14 § 1963 års lag). Så får ske om den dömde under prövotiden eller före dess början döms för annan brottslighet i Sverige, även om övervakning enligt den tidigare domen inte har anordnats i här. Rätten kan även förverka villkorligt medgiven frihet, när den dömde frigetts i en annan nordisk stat och under prövotiden döms för annan brottslighet i Sverige, även om övervakning inte har anordnats här (se 21 § 1963 års lag).

Regeringen delar inledningsvis bedömningen i promemorian om att det, mot bakgrund av att det i den nya lagen föreslås att en nordisk frivårdspåföljd som innefattar samhällstjänst ska kunna verkställas i Sverige, finns skäl att ändra regleringens utformning så att det framgår att en möjlighet till undanröjande även finns i de fall samhällstjänst inte har anordnats här.

Med anledning av vad *Haparanda tingsrätt* och *Hovrätten över Skåne och Blekinge* anför om de föreslagna bestämmelsernas förhållande till 34 kap. 4 och 5 §§ brottsbalken kan regeringen konstatera följande. Regleringen i 14 § 1963 års lag omfattar enbart den situationen att den dömde inte har ställts under övervakning i Sverige med stöd av lagen (jfr prop. 1962:203 s. 47). Det innebär således att påföljden som undanröjs inte har varit föremål för ett ärende om överförande av verkställighet enligt lagen. I de fall övervakning har anordnats i Sverige med stöd av 1963 års lag följer av 12 § i den lagen att det som gäller enligt svensk lag om skyddstillsyn ska tillämpas, vilket innebär att rätten kan undanröja en sådan påföljd och bestämma en ny, gemensam påföljd enligt brottsbalkens regler. På samma sätt omfattar regleringen i 21 § 1963 års lag enbart den situationen att den dömde inte har ställts under övervakning i Sverige med anledning av en villkorlig frigivning i en annan nordisk stat. Det är alltså inte en förutsättning för förverkande av villkorligt medgiven frihet att övervakning med anledning av frigivningen har varit föremål för ett ärende om överförande av verkställighet enligt lagen.

Förslaget i promemorian innebär dock att bestämmelserna om undanröjande av en nordisk frivårdspåföljd och om förverkande av villkorligt medgiven frihet, kan tillämpas såväl när verkställigheten av övervakning eller samhällstjänst har förts över till Sverige som när det inte har skett. Detta är en ändring i förhållande till nu gällande regler som inte är motiverad. Regeringen anser att bestämmelserna, på motsvarande sätt som i 14 och 21 §§ 1963 års lag, bör tillämpas endast vid ett undanröjande av en nordisk dom eller ett förverkande av villkorligt medgiven frihet som beslutats i en annan nordisk stat, när verkställigheten av övervakning eller

samhällstjänst har förts över till Sverige. Att sådana beslut också kan fattas avseende en person som har ställts under övervakning i Sverige eller utfört samhällstjänst här efter att verkställigheten förts över till Sverige med stöd av den nya lagen, följer av att verkställigheten av en överförd påföljd eller övervakning ska ske enligt svenska regler och av att det i den nya lagen anges att en påföljd som har meddelats genom en dom i en annan nordisk stat och som verkställs i Sverige med stöd av denna lag, ska jämföras med en dom meddelad i Sverige vid ny påföljdsbestämning efter tidigare dom enligt 34 kap. brottsbalken.

Vidare anser regeringen att det är lämpligt att rätten, när den fattar ett beslut om undanröjande av en nordisk frivårdspåföljd i syfte att bestämma en ny, gemensam påföljd eller ett beslut om förverkande av villkorligt medgiven frihet när den dömde frigetts i en annan nordisk stat, i de situationerna när verkställighet av frivårdspåföljden inte har förts över till Sverige eller när den dömde inte har stått under övervakning här efter att villkorligt frigetts i en annan nordisk stat, tillämpar bestämmelserna i brottsbalken. Detta utgör en mindre begränsning i förhållande till regleringen i 1963 års lag, som inte bedöms minska effektiviteten i samarbetet. Då det är ändamålsenligt att samma regler tillämpas oavsett situation får begränsningen anses vara motiverad. Till skillnad från vad som föreslås i promemorian bör det alltså framgå av bestämmelserna att 34 kap. 4 och 5 §§ brottsbalken ska tillämpas vid rättens prövning.

Enligt förslaget i promemorian ska den förverkade tiden verkställas i Sverige. Regeringen anser, i likhet med *Kriminalvården*, att förslaget kan tolkas som att verkställighet av villkorligt medgiven frihet som förverkats med stöd av aktuell bestämmelse i den nya lagen inte kan föras över till en annan stat. Mot den bakgrunden finns det enligt regeringen skäl att i bestämmelsen förtydliga att villkorligt medgiven frihet som förverkas med stöd av bestämmelsen ska verkställas enligt svenska regler. Den förverkade tiden kommer då som utgångspunkt att verkställas i Sverige. Det kommer dock, på samma sätt som gäller för andra fängelsestraff som verkställs i Sverige, vara möjligt att överföra verkställigheten till en annan nordisk stat.

12.5 Statens talan i ärenden om verkställighet i Sverige av ett nordiskt bötesstraff eller beslut om förverkande, rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite

Regeringens bedömning

I den nya lagen behövs inte någon särreglering av behörigheten att föra statens talan i domstol när beslut om verkställighet i Sverige av ett nordiskt bötesstraff eller beslut om förverkande, rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite överklagats till domstol.

Bedömningen i promemorian

Bedömningen i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Remissinstanserna godtar eller invänder inte mot bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning

Enligt 33 § andra stycket 1963 års lag ska, om verkställighet enligt 1 § leder till talan inför domstol, i fråga om behörighet att ta emot stämning samt tala och svara, samma regler gälla som om det är fråga om svenska statens fordran. I den nya lagen motsvaras detta av en talan i ett ärende om verkställighet i Sverige av ett nordiskt bötesstraff eller beslut om förverkande, rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite. I korthet innebär regleringen att Skatteverket för statens talan om ärendet prövas i domstol.

Liksom enligt 1963 års lag ska enligt den nya lagen verkställighet i Sverige ske enligt svenska regler. Det innebär att verkställighet här av nordiska avgöranden som rör bötesstraff eller beslut om förverkande, ersättning för rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite ska ske enligt svensk lagstiftning på området.

Som redogörs för i promemorian följer det av 1 kap. 1 och 6 §§ och 2 kap. 30 § utsökningsbalken samt 1 kap. 2 § utsökningsförordningen (1981:981) att Skatteverket för statens talan i domstol när Kronofogdemyndighetens beslut om verkställighet i Sverige överklagas. Att verkställigheten enligt den nya lagen ska ske enligt svenska regler innebär alltså att samma ordning kommer att gälla vid verkställighet i Sverige av ett nordiskt avgörande. Regeringen delar således bedömningen i promemorian om att en regel motsvarande 33 § andra stycket 1963 års lag inte behöver föras över till den nya lagen.

12.6 Fördelning av egendom

Regeringens förslag

Egendom eller dess värde som influtit vid verkställighet av ett nordiskt bötesstraff eller beslut om förverkande, ersättning för rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite ska tillfalla den andra nordiska staten, med avdrag för kostnaderna för verkställigheten.

Förslaget i promemorian

Förslaget i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Det framgår inte uttryckligen av 1963 års lag eller dess förarbeten hur egendom som flyter in i Sverige vid verkställighet av ett nordiskt bötesstraff eller beslut om förverkande, ersättning för rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite ska fördelas mellan staterna. Den ordning som tillämpats är dock att egendom eller dess värde som influtit vid verkställighet av ett sådant nordiskt avgörande tillfaller den andra nordiska staten efter avdrag för kostnader för verkställigheten (se avsnitt 4.2.1). Regeringen delar bedömningen i promemorian om att den ordningen bör gälla fortsatt och komma till tydligt uttryck i den nya lagen.

12.7 Dataskydd

Regeringens bedömning

Den befintliga reglering som finns på personuppgiftsområdet är tillräcklig för den personuppgiftsbehandling som kommer att ske vid tillämpningen av den nya lagen.

Bedömningen i promemorian

Bedömningen i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Remissinstanserna godtar eller invänder inte mot bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning

Enligt 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen är var och en – utöver vad som anges i första stycket i paragrafen – skyddad gentemot det allmänna mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Inskränkningar i detta skydd får endast göras genom lag och bara för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle (2 kap. 20 och 21 §§ regeringsformen).

I ärenden om överförande av verkställighet i brottmål enligt den nya lagen kommer personuppgifter, liksom tidigare, att behandlas, bl.a. genom överföring mellan Sverige och stater inom EU och EES. För svenska myndigheters behandling av personuppgifter finns ett omfattande regelverk.

Personuppgifter som avser den dömda eller den som ett beslut om förverkande, ersättning om rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite gäller kommer att behandlas av de behöriga myndigheterna. Det handlar då framför allt om uppgifter om straffrättsliga domar och beslut, den dömdes medborgarskap och bosättning samt andra uppgifter som kan vara relevanta för att bedöma den dömdes anknytning till de inblandade staterna.

När en myndighet behandlar personuppgifter gäller antingen EU:s dataskyddsförordning¹ med den tillhörande lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (dataskyddslagen) eller brottsdatalagen (2018:1177).

Brottsdatalagen är tillämplig vid behandling av personuppgifter som utförs av behöriga myndigheter i syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, utreda eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder (1 kap. 2 §). Lagen är också tillämplig vid behöriga myndigheters internationella samarbete för dessa angivna syften, exempelvis vid överförande av verkställighet i brottmål (jfr propositionen Brottsdatalag, prop. 2017/18:232, s. 431). Ligger syftet med behandlingen utanför detta är i stället dataskyddsförordningen och dataskyddslagen tillämpliga (jfr artikel 2.2 d dataskyddsförordningen).

Som anförs i promemorian är det alltså brottsdatalagen som i huvudsak kommer att tillämpas vid Kriminalvårdens behandling av personuppgifter för att utföra sina åligganden enligt den föreslagna nya lagen. När det gäller Kronofogdemyndighetens behandling av personuppgifter i ärenden om överförande av verkställighet av bötesstraff, beslut om förverkande, ersättning för rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite borde personuppgiftsbehandlingen emellertid falla utanför brottsdatalagens tillämpningsområde (jfr samma prop. s. 109–112 och 431 samt betänkandet Brottsdatalag, SOU 2017:29, s. 223–224) och i stället omfattas av regleringen i EU:s dataskyddsförordning och dataskyddslagen samt lagen (2001:184) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet.

Den 6 november 2025 beslutade regeringen om lagrådsremissen Framtidens dataskydd vid Skatteverket, Tullverket och Kronofogdemyndigheten. I lagrådsremissen föreslås bl.a. att lagen om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet ska upphävas och ersättas av en ny lag, kronofogdedatalagen, som ska träda i kraft den 2 april 2026. Om förslagen genomförs kommer den lagen att gälla vid Kronofogdemyndighetens handläggning enligt den nya nordiska verkställighetslagen.

I 2 kap. 1 § brottsdatalagen anges de tillåtna rättsliga grunderna för myndigheternas personuppgiftsbehandling enligt lagen. Av regleringen framgår att myndigheterna får behandla personuppgifter om det är nödvändigt för att de bl.a. ska kunna verkställa straffrättsliga påföljder. I lagen finns också bestämmelser om grundläggande krav på behandlingen när det gäller exempelvis behandlingens ändamål, författningsenlig och korrekt behandling, åtskillnad mellan olika slag av uppgifter och längsta tid för behandlingen (2 kap. 3–10, 17 och 18 §§). Känsliga personuppgifter, dvs. uppgifter som avslöjar ras, etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening eller som rör hälsa, sexualliv eller sexuell läggning får som huvudregel inte behandlas. Om andra uppgifter om en person behandlas får de dock kompletteras med känsliga uppgifter när det är absolut

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

nödvändigt för ändamålet med behandlingen (2 kap. 11 §). Känsliga personuppgifter får också alltid behandlas om uppgifterna har lämnats till en behörig myndighet i en ansökan eller liknande och behandlingen är nödvändig för myndighetens handläggning (2 kap. 2 och 13 §§). Bestämmelser om enskildas rättigheter, t.ex. i fråga om rätten till information och rättelse, finns i 4 kap. Kompletterande bestämmelser till brottsdatalogens bestämmelser finns bl.a. i lagen (2018:1699) om kriminalvårdens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område. Av den lagen framgår att Kriminalvården får behandla personuppgifter bl.a. om det är nödvändigt för att kunna verkställa påföljder och fullgöra förpliktelser som följer av internationella åtaganden (2 kap. 1 §).

När det gäller dataskyddsförordningen innehåller den en mängd bestämmelser till skydd för den vars personuppgifter behandlas med stöd av förordningen. Av de allmänna principerna för behandling av personuppgifter i artikel 5 följer bl.a. att personuppgifter ska samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare får behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål (ändamålsbegränsning), vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas (uppgiftsminimering) och inte får förvaras i en form som möjliggör identifiering av den registrerade under en längre tid än vad som är nödvändigt för de ändamål för vilka personuppgifterna behandlas (lagringsminimering). För att behandling av personuppgifter ska vara laglig måste vidare minst ett av de villkor som anges i artikel 6.1 a–f vara uppfyllt. Dessa villkor utgör den rättsliga grunden för behandlingen. Av särskilt intresse för myndigheters verksamhet är artikel 6.1 c som stadgar att behandlingen ska vara nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige och artikel 6.1 e som handlar om att behandlingen ska vara nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. De rättsliga grunderna i artikel 6.1 c och e ska vara fastställda i enlighet med unionsrätten eller den nationella rätten för att kunna läggas till grund för personuppgiftsbehandling (artikel 6.3 första stycket). Enligt artikel 9.1 är behandling av känsliga personuppgifter, t.ex. uppgifter som avslöjar etniskt ursprung eller politiska åsikter eller uppgifter om en fysisk persons hälsa eller sexuella läggning, som utgångspunkt förbjuden. Enligt artikel 9.2 g är dock sådan behandling tillåten om den är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse eller på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträfvade syftet. För sådan behandling uppställs även krav på lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen. Detsamma gäller enligt artikel 10 vid behandling av personuppgifter som rör bl.a. fällande domar i brottmål.

I lagen om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet finns bestämmelser som kompletterar dataskyddsförordningen bl.a. när det gäller indrivning och utsökning. Av lagen framgår att Kronofogdemyndigheten får behandla personuppgifter som behövs bl.a. för verkställighet eller annan åtgärd som särskilt åligger myndigheten, indrivning av statliga fordringar och fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande (1 kap. 4 § och

2 kap. 2 §). Känsliga personuppgifter som avses i artikel 9.1 dataskyddsförordningen och uppgifter om t.ex. lagöverträdelse som innefattar brott eller domar i brottmål, får behandlas endast om uppgifterna har lämnats i ett ärende eller är nödvändiga för handläggningen av det (1 kap. 6 §). Bestämmelser om rättelse av personuppgifter finns i 3 kap. 3 a och 4 §§ samma lag.

Som nämns ovan har regeringen den 6 november 2025 beslutat om en lagrådsremiss som bl.a. innehåller ett förslag till en ny lag, benämnd kronofogdederalagen, som ska ersätta lagen om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet. Den föreslagna lagen innehåller bestämmelser som delvis motsvarar den nu gällande lagstiftningen i relevanta delar, men även bestämmelser som inte har motsvarigheter i gällande rätt. Enligt förslaget ska Kronofogdemyndigheten få behandla personuppgifter bl.a. om det är nödvändigt för att utföra myndighetens verksamhet med utsökning och indrivning samt fullgöra förpliktelser som följer av internationella åtaganden eller någon annan liknande uppgift som Kronofogdemyndigheten ska utföra (se 7 § första stycket 1 och 2 § första stycket 1, 9 och 10 i förslaget till kronofogdederalagen). Känsliga personuppgifter som avses i artikel 9.1 i dataskyddsförordningen får behandlas om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med behandlingen (10 § i förslaget till kronofogdederalag), något som ger Kronofogdemyndigheten utökade möjligheter att hantera sådana uppgifter. Vidare föreslås att behandling av personuppgifter om lagöverträdelse inte längre ska begränsas eller på annat sätt särregleras, något som alltså innebär en utökning av Kronofogdemyndighetens möjligheter att hantera sådana uppgifter (se lagrådsremissen Framtidens dataskydd vid Skatteverket, Tullverket och Kronofogdemyndigheten s. 142–143). Bestämmelser om rättelse av personuppgifter återfinns i 18 och 19 §§ i lagförslaget.

Som anförts i promemorian innebär det ovan anförda att den behandling av personuppgifter som krävs vid tillämpningen av den föreslagna lagen om nordisk verkställighet i brottmål kommer att ha rättslig grund i den befintliga dataskyddsregleringen. Regeringen bedömer att detta gäller även om den föreslagna kronofogdederalagen införs. Detta eftersom personuppgiftsbehandlingen kommer att vara nödvändig för att berörda myndigheter ska kunna utföra de uppgifter som åligger dem. Genom den befintliga dataskyddsregleringen kommer det också, som beskrivs ovan, finnas ett starkt skydd för den enskildes grundläggande rättigheter och friheter i samband med personuppgiftsbehandlingen. Sammanfattningsvis delar regeringen bedömningen i promemorian om att den personuppgiftsbehandling som den nya lagen ger upphov till inte kommer att medföra några större risker ur ett dataskyddsperspektiv och att förslagen är proportionerliga ur integritetshänsyn. I betraktande av personuppgifternas karaktär, ändamålet med behandlingen och den begränsade mängden uppgifter som kommer att behandlas är det inte fråga om ett sådant betydande intrång i den personliga integriteten som avses i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen. Den befintliga reglering som finns på personuppgiftsområdet får också anses vara tillräcklig för den personuppgiftsbehandling som kommer att ske vid tillämpningen av den nya lagen. Någon ytterligare reglering för denna behandling behövs således inte.

13 Följdändringar

Regeringens förslag

Följdändringar ska göras i följande lagar som hänvisar till 1963 års lag:

- lagen om allmänna förvaltningsdomstolar,
- lagen om nordisk vittnesplikt m.m.,
- lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet,
- lagen om belastningsregister,
- lagen om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall,
- lagen om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,
- lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen,
- lagen om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen,
- lagen om internationellt polisiärt samarbete, och
- lagen om internationell verkställighet i brottmål.

Förslaget i promemorian

Förslaget i promemorian överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås ändringar i den numera upphävda lagen om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.

Remissinstanserna

Remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Förslaget om en ny lag medför behov av följdändringar i andra lagar

Hänvisningar till 1963 års lag finns i flera olika lagar. Det är fråga om hänvisningar till såväl lagen som helhet som enskilda paragrafer. Då den nya lagen föreslås få såväl ett annat namn som ett nytt upplägg jämfört med 1963 års lag behöver ändringar göras i de lagar som innehåller hänvisningar till den lagen. För det fall hänvisningar görs till enskilda paragrafer, bör dessa ersättas av hänvisningar till motsvarande paragrafer i den nya lagen.

Lagen om allmänna förvaltningsdomstolar

Av 18 § tredje stycket 3 lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar följer att en förvaltningsrätt är domför med en lagfaren domare i mål enligt 1963 års lag. Eftersom överklagande enligt den nya lagen föreslås ske till allmän domstol behöver det, i enlighet med vad som anges i promemorian, inte längre finnas en sådan hänvisning i lagen om allmänna förvaltningsdomstolar.

Lagen om nordisk vittnesplikt m.m.

Böter och vite som dömts ut för utevaro eller annan försummelse av domstol i någon av de nordiska staterna ska enligt 10 § lagen (1974:752) om nordisk vittnesplikt verkställas enligt 1963 års lag. Denna hänvisning bör, som föreslås i promemorian, ersättas av en hänvisning till den nya lagen.

Lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

I 30 § lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet anges att lagen är subsidiär till bl.a. 1963 års lag. Lagen bör vara subsidiär även till den nya lagen. Upplysningen om detta i lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet bör därför, i enlighet med vad som föreslås i promemorian, ändras.

Lagen om belastningsregister

Enligt 14 och 21 §§ 1963 års lag kan en svensk domstol undanröja en frivårdspåföljd som dömts ut i en annan nordisk stat respektive förverka villkorligt medgiven frihet efter ett avtjänat fängelsestraff i en annan nordisk stat, även om verkställighet av övervakningen eller den villkorliga frigivningen inte skett i Sverige. En anteckning om detta i belastningsregistret ska enligt 14 § lagen (1998:620) om belastningsregister lämnas till den stat från eller till vilken överflyttning har skett. Som föreslås i promemorian bör hänvisningen i den bestämmelsen till 14 och 21 §§ 1963 års lag ersättas med en hänvisning till motsvarande bestämmelser i den nya lagen.

Lagen om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall

I 2 kap. 5 § lagen om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall finns en hänvisning till 1963 års lag såvitt avser förfarandet vid verkställighet utomlands av vissa förverkandebeslut. Som föreslås i promemorian bör den hänvisningen ersättas med en hänvisning till den nya lagen.

Därutöver finns i 3 kap. 19 § en hänvisning till 1963 års lag vad gäller handläggningsregler rörande verkställighet av beslut om förverkande av egendom i vissa fall. I enlighet med förslaget i promemorian bör även den hänvisningen ersättas med en hänvisning till den nya lagen.

Nordiska arresteringsorderlagen

I 2 kap. 5 § nordiska arresteringsorderlagen finns bestämmelser om att rätten får besluta att den frihetsberövande påföljd som avses med den nordiska arresteringsordern ska verkställas i Sverige. Enligt 6 kap. 1 § ska Kriminalvården efter ett sådant beslut från rätten besluta att verkställigheten av påföljden ska överföras hit. Enligt 6 kap. 2 § ska då de bestämmelser som rör verkställighet av ett fängelsestraff enligt 1963 års lag (5 a–5 c, 6, 7, 22, 23, 27, 29, 31, 34 och 35 §§) tillämpas. Vidare framgår att det inte krävs någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för tillämpning av tvångsmedelsbestämmelsen i 5 a § 1963 års lag. Utformningen av tvångsmedelsregleringen ändras i några avseenden i den nya lagen (se avsnitt 9.1.2). Det innebär dock inte att det

finns skäl att frångå den nuvarande ordningen. Som föreslås i promemorian bör hänvisningarna i nordiska arresteringsorderlagen till 1963 års lag således ersättas med hänvisningar till motsvarande bestämmelser i den nya lagen. Några av de hänvisade bestämmelserna kommer dock att utmönstras genom införandet av den nya lagen. Det gäller regleringen om omvandling av nordiska fängelsestraff i 6 §, se avsnitt 6.1, och om överklagande av övervakningsnämndens beslut i 27 §, se avsnitt 10.3.

I 6 kap. 3 § nordiska arresteringsorderlagen regleras fall då påföljden som den nordiska arresteringsordern avser inte omfattas av tillämpningsområdet för 1963 års lag. I enlighet med förslaget i promemorian bör hänvisningen i den bestämmelsen till 5 § 1963 års lag ersättas med en hänvisning till motsvarande bestämmelse i den nya lagen.

Europeiska verkställighetslagen

Europeiska verkställighetslagen är enligt 1 kap. 2 § subsidiär till 1963 års lag. Lagen bör vara subsidiär även till den nya lagen. I enlighet med förslaget i promemorian bör upplysningen om detta i europeiska verkställighetslagen därför ändras.

I 2 kap. 14 § europeiska verkställighetslagen, som reglerar vilka bestämmelser som ska tillämpas när en i Sverige utdömd frihetsberövande påföljd ska verkställas i en annan medlemsstat med anledning av en europeisk arresteringsorder, finns i tredje stycket en hänvisning till 1963 års lag. Som föreslås i promemorian bör hänvisningen ersättas med en hänvisning till den nya lagen.

Lagen om verkställighet av frivårdspåföljder

Av 1 kap. 2 § lagen om verkställighet av frivårdspåföljder framgår att även den lagen är subsidiär till 1963 års lag. Lagen bör vara subsidiär även till den nya lagen. I enlighet med förslaget i promemorian bör upplysningen om detta i lagen om verkställighet av frivårdspåföljder därför ändras.

Lagen om internationellt polisiärt samarbete

Enligt 2 kap. 10 § lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete får en person som omhändertagits enligt 8 § tas i förvar av Polismyndigheten under högst sex timmar, tiden mellan klockan 24 och 9 oräknad. Därefter ska personen omedelbart frigges om inte en begäran om någon i första stycket 1–9 uppräknad åtgärd inkommit. Av p. 4 framgår att en sådan begäran kan avse en åtgärd enligt 5 a eller 5 b § 1963 års lag. Som anförs i promemorian bör hänvisningen ersättas med en hänvisning till motsvarande bestämmelser i den nya lagen.

Internationella verkställighetslagen

Av 1 kap. 2 § internationella verkställighetslagen framgår att lagen är subsidiär till bl.a. 1963 års lag. Lagen bör vara subsidiär även till den nya lagen. I enlighet med förslaget i promemorian bör upplysningen om detta i internationella verkställighetslagen därför ändras.

14 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag

Lagändringarna, med undantag för ändringen i lagen om allmänna förvaltningsdomstolar, ska träda i kraft den 1 juli 2026. Ändringen i lagen om allmänna förvaltningsdomstolar ska träda i kraft den 2 juli 2026. Genom den nya nordiska verkställighetslagen ska 1963 års lag upphävas.

Den upphävda lagen, med undantag för bestämmelserna om tvångsmedel, ska tillämpas på ärenden som har inletts innan den nya nordiska verkställighetslagen trätt i kraft. Bestämmelserna om tvångsmedel i den nya lagen ska dock tillämpas även på ärenden som har inletts före ikraftträdandet.

Äldre bestämmelser i lagen om allmänna förvaltningsdomstolar ska tillämpas på ärenden som har inletts hos Kronofogdemyndigheten respektive Kriminalvården före ikraftträdandet av den nya nordiska verkställighetslagen.

Förslaget i promemorian

Förslaget i promemorian överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås att ändringen i lagen om allmänna förvaltningsdomstolar ska träda i kraft den 1 juli 2026.

Remissinstanserna

Remissinstanserna godtar eller invänder inte mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Regeringen instämmer i förslaget i promemorian i fråga om ikraftträdande- och övergångsbestämmelser. Den nya lagstiftningen bör således träda i kraft så snart som möjligt. Lagstiftningen innebär att Kriminalvården delvis får nya arbetsuppgifter. Någon längre omställningstid bör dock inte krävas då myndigheten handlägger ärenden om överförande av verkställighet enligt nuvarande lagstiftning. Förändringarna för Kronofogdemyndigheten är inte heller sådana att det bör krävas någon längre omställningstid. Det föreslås att den nya lagstiftningen ska träda i kraft den 1 juli 2026.

Förslagen innebär i förhållande till gällande rätt att även frivårds- påföljder som innefattar samhällstjänst ska kunna föras över med stöd av den nya lagen, något som ska hanteras av Kriminalvården. Vidare föreslås att Kriminalvården och domstolarna ska åläggas ett skyndsamhetskrav. De förändringarna kräver dock inga särskilda övergångsregler. Utöver vad som nedan sägs om regleringen om tvångsmedel, bör det inte heller i övrigt uppkomma några olägenheter eller svårlösta konflikter mellan gammal och ny lag. 1963 års lag, med undantag för bestämmelserna om tvångsmedel, bör alltså tillämpas på ärenden som har inletts före

ikraftträdandet av den nya lagen. Detsamma bör gälla för lagen om allmänna förvaltningsdomstolar. Eftersom andra ändringar i samma bestämmelse i den lagen föreslås i lagrådsremissen Frihetsberövande påföljder för barn och unga bör den föreslagna ändringen träda i kraft först den 2 juli 2026. Äldre bestämmelser i lagen om allmänna förvaltningsdomstolar bör dock enbart tillämpas på ärenden som inlets före den 1 juli 2026. Ärenden som inlets från och med den 1 juli 2026 kommer att handläggas enligt den nya lagen och beslut som fattas enligt den lagen överklagas till allmän domstol.

När det gäller den föreslagna regleringen om tvångsmedel är utgångspunkten att sådana nya processrättsliga regler ska tillämpas genast efter ikraftträdandet. Det innebär att reglerna ska tillämpas på varje processuell företeelse som inträffar efter det att regleringen trätt i kraft. Detta får till följd att myndigheterna och domstolarna ska tillämpa de nya bestämmelserna om tvångsmedel även i ärenden som inlets innan bestämmelserna trätt i kraft (jfr propositionen Hemliga tvångsmedel mot allvarliga brott, prop. 2013/14:237, s. 172). Detta bör tydliggöras genom en upplysning om vilka tvångsmedelsbestämmelser i den nya lagen som ska tillämpas på äldre ärenden.

15 Konsekvenser av förslagen

Regeringens bedömning

Förslagen bedöms leda till vissa kostnadsökningar för delar av rättsväsendet och Kriminalvården. Samtidigt bedöms förslagen leda till kostnadsminskningar för andra delar av rättsväsendet och för Kriminalvården i fråga om verkställighet av fängelsestraff och frivårdspåföljder i Sverige. Kostnadsökningarna rymms inom befintliga ekonomiska ramar.

Förslagen bedöms leda till positiva effekter för den enskilde.

Förslagen bedöms inte få några konsekvenser för jämställdheten eller för möjligheten att nå de integrationspolitiska målen.

Bedömningen i promemorian

Bedömningen i promemorian överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian görs ingen bedömning om konsekvenser för jämställdheten eller de integrationspolitiska målen.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna godtar eller invänder inte mot bedömningen.

Kriminalvården påtalar att det inom det nordiska samarbetet sker ungefär lika många faktiska överföranden från som till Sverige. Myndigheten ifrågasätter därför om antalet överförda verkställigheter från Sverige kommer öka och leda till kostnadsminskningar för myndigheten i

stort. Vidare anför myndigheten att utökningen av lagens tillämpningsområde till att omfatta frivårdspåföljder som innefattar samhällstjänst endast kommer att få effekt i förhållande till Island och Norge. Förlaget innebär att hanteringen av sådana ärenden kommer att förenklas, men bedöms få små effekter på antalet faktiska överföranden.

Svea hovrätt delar inte bedömningen att kostnaderna som förslagen kan tänkas innebära rymms inom befintliga ekonomiska ramar och inte medför några nämnvärt ökade kostnader för Sveriges domstolar. Enligt hovrätten behöver ytterligare resurser tillföras domstolarna.

Domstolsverket bedömer att förslagen inte i någon större mån kommer att påverka Sveriges domstolar på ett ekonomiskt, organisatoriskt eller utbildningsmässigt sätt.

Skälen för regeringens bedömning

Den nya lagen syftar till att tillskapa en ändamålsenlig, effektiv och överskådlig reglering som kan ge förutsättningar för en snabbare handläggning och ett ökat antal överförda verkställigheter till de andra nordiska staterna. Som påpekas i promemorian innebär förslaget att utöka vilka påföljder som kan föras över med stöd av lagen att Kriminalvården kommer handlägga fler ärenden än tidigare. Myndigheten hanterar emellertid redan enligt nuvarande ordning ärenden om överförande av verkställighet till de nordiska staterna, vilket betyder att den har en väl fungerande organisation och den kompetens som krävs för att ta sig an de nya uppgifterna. Några större utbildningsinsatser eller organisatoriska åtgärder borde därför inte krävas. Antalet ärenden bedöms inte heller öka i så stor utsträckning att Kriminalvården behöver tillföras ytterligare resurser. Detta ska också vägas mot att en snabbare och enklare process samt fler överförda verkställigheter kan förväntas minska kostnaderna för verkställighet av påföljder i Sverige. Med hänsyn till *Kriminalvårdens* synpunkter kan regeringen konstatera att tillgänglig statistik visar att fler överföranden skett från än till Sverige de senaste åren, särskilt i fråga om frivårdspåföljder (se avsnitt 4.5.2). Vidare bedömer regeringen att något fler personer kan komma att dömas till frivårdspåföljder med samhällstjänst i stället för fängelse i och med det utökade tillämpningsområdet för lagen (se avsnitt 6.1). I de fall sådana påföljder annars hade behövt verkställas i Sverige innebär det en kostnadsminskning för Kriminalvården. Som Kriminalvården framhåller är det förvisso inte fråga om några större kostnadsminskningar. Regeringen vill dock framhålla att det inte handlar om mer än marginella kostnadsökningar för Kriminalvården i andra avseenden. Sammantaget bedöms kostnadsökningarna rymmas inom befintliga ekonomiska ramar.

Som framgår av avsnitt 10.2 föreslås att överklaganden av ärenden om överförande av verkställighet till och från de andra nordiska staterna ska handläggas av allmän domstol i stället för som tidigare allmän förvaltningsdomstol. Ärendena föreslås spridas ut på samtliga domstolar, med Stockholms tingsrätt som reservforum för överklaganden av Kriminalvårdens beslut. Härigenom får de allmänna domstolarna nya uppgifter vilket kan medföra ett visst behov av utbildningsinsatser. Enligt regeringens bedömning kan, i linje med vad *Domstolsverket* anger, några nämnvärt ökade kostnader med anledning av förslagen inte förutses för

Sveriges domstolar då antalet överklagade ärenden kommer att vara begränsat (jfr prop. 2014/15:29 s. 168 och prop. 2024/25:104 s. 208). Därutöver är det fråga om arbetsuppgifter som till stor del redan ligger på domstolarna, dels inom ramen för 1963 års lag, dels, i fråga om överförande av frivårdspåföljder som innefattar samhällstjänst till och från Danmark och Finland, enligt europeiska verkställighetslagen. Regeringen håller därför inte med *Svea hovrätt* om att ytterligare resurser behöver tillföras domstolarna, utan eventuella kostnadsökningar ryms inom befintliga ekonomiska ramar.

Regeringen delar vidare bedömningen i promemorian om att förslagen inte kan antas leda till några ekonomiska konsekvenser för Polismyndigheten och inte mer än marginella kostnadsökningar för åklagarväsendet. Även dessa kostnader ryms inom myndigheternas befintliga ekonomiska ramar.

Anslaget för rättsliga biträden kan eventuellt komma att påverkas av förslagen, bl.a. eftersom ett offentligt biträde ska kunna förordnas även i ett ärende om verkställighet i Sverige av ett nordiskt fängelsestraff och när den dömda befinner sig i den andra staten. Förordnanden i sådana fall bedöms dock endast vara aktuellt i ytterst få fall och det är inte säkert att förslagen innebär att kostnaderna för rättsliga biträden kommer att öka. Regeringen delar bedömningen i promemorian om att eventuella kostnader för rättsliga biträden inte ska vara större än att de ryms inom befintliga ekonomiska ramar.

Eftersom förslagen förväntas skapa förutsättningar för en snabbare hantering och ett ökat antal överförda verkställigheter till de dömdas hemländer, borde de leda till positiva effekter för den enskilde. Bestämmelserna som föreslås är neutralt utformade. Förslagen bedöms inte påverka jämställdheten mellan kvinnor och män eller ha några konsekvenser för möjligheten att nå de integrationspolitiska målen.

16 Författningskommentar

16.1 Förslaget till lag om nordisk verkställighet i brottmål

Den nya lagen om nordisk verkställighet i brottmål ersätter lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (1963 års lag). I lagen regleras verkställighet i en annan nordisk stat av bl.a. svenska bötesstraff, beslut om förverkande, fängelsestraff, frivårdspåföljder som innefattar övervakning eller samhällstjänst och beslut om övervakning efter villkorlig frigivning samt verkställighet i Sverige av motsvarande nordiska avgöranden. Regleringen innehåller också bestämmelser om bl.a. specialitetsprincipen, åtalsförbud och tillstånd till transport genom Sverige.

Den nya lagen har en annan struktur och ett modernare språk. Lagen är t.ex. indelad i kapitel och de flesta bestämmelserna ändras både språkligt och redaktionellt i förhållande till 1963 års lag. Ett stort antal av bestämmelserna överensstämmer i sak med bestämmelserna i 1963 års lag. I dessa fall är författningskommentaren utformad så att det anges vilken eller vilka bestämmelser i 1963 års lag som den aktuella bestämmelsen motsvarar. Vad gäller vissa bestämmelser anges att de delvis motsvarar en bestämmelse i 1963 års lag. Det kan då vara fråga om att den nya bestämmelsen omfattar mer – t.ex. innehåller ändringar i sak – eller att någon del av den hittillsvarande bestämmelsen placerats på ett annat ställe. Det kan också vara fråga om att någon del av bestämmelsen inte förts över till den nya lagen. I de fall den nya bestämmelsen innehåller ändringar i sak, kommenteras detta särskilt. Detsamma gäller när en bestämmelse saknar motsvarighet i 1963 års lag. Någon bestämmelse som hittills funnits i förordningen (1963:194) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (1963 års förordning) flyttas nu till den nya lagen.

Många bestämmelser i lagen har alltså sin motsvarighet i 1963 års lag. För de bestämmelserna är förarbetena till 1963 års lag och de ändringar som har gjorts i lagen sedan dess tillkomst – liksom den praxis som kan ha utvecklats i anledning av bestämmelserna – alltså vägläddande. Hänvisningar görs till dessa förarbeten.

De ursprungliga förarbetena till 1963 års lag finns i propositionen med förslag till lag om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m., prop. 1962:203. När det gäller förarbeten till senare ändringar i lagen hänvisas främst till propositionen med förslag till lag om personundersökning i brottmål, m. m., prop. 1964:90, propositionen med förslag till lag om viten m.m., prop. 1984/85:96, propositionen om beslag och kvarstad i internationella förhållanden, m. m., prop. 1989/90:82, propositionen Överförande av straffverkställighet utan den dömdes samtycke, prop. 1999/2000:45, propositionen Överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder, prop. 2010/11:158, propositionen Internationellt samarbete om verkställighet av straff anpassas till nya regler i brottsbalken, prop. 2019/20:119 och propositionen Regler om inter-

nationellt samarbete anpassas till nya regler om skyddstillsyn och tillträdesförbud till butik, prop. 2020/21:142.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens innehåll och tillämplighet

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge om verkställighet av

- bötesstraff,
- beslut om förverkande, rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite,
- fängelsestraff, och
- frivårdspåföljder som innefattar övervakning eller samhällstjänst.

Bestämmelserna avser följande:

- verkställighet i en annan nordisk stat av ett svenskt bötesstraff eller av ett svenskt beslut om förverkande, rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite (2 kap.),
- verkställighet i Sverige av ett nordiskt bötesstraff eller av ett nordiskt beslut om förverkande, rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite (3 kap.),
- verkställighet i en annan nordisk stat av ett svenskt fängelsestraff (4 kap.),
- verkställighet i Sverige av ett nordiskt fängelsestraff (5 kap.),
- verkställighet i en annan nordisk stat av en svensk frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst (6 kap.),
- verkställighet i Sverige av en nordisk frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst (7 kap.),
- verkställighet i en annan nordisk stat av ett svenskt beslut om övervakning av den som villkorligt frigetts i Sverige (8 kap.),
- verkställighet i Sverige av ett nordiskt beslut om övervakning av den som villkorligt frigetts i en annan nordisk stat (9 kap.), och
- övriga frågor (10 kap.).

Paragrafen innehåller en beskrivning av lagens tillämpningsområde och innehåll. Den saknar motsvarighet i 1963 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 6.1.

2 § Det som i denna lag sägs om en dom gäller även ett beslut eller föreläggande, som enligt lagstiftningen i den stat där beslutet eller föreläggandet meddelats har samma verkan som en dom.

I paragrafen anges att vad som i lagen sägs om en dom i vissa fall också gäller ett beslut eller föreläggande. Den motsvarar i sak 34 § 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 71–72). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

3 § Med fängelse avses i denna lag faengsel i Danmark, fängelse i Finland, fängelsi i Island och fengsel i Norge.

Paragrafen innehåller en definition av vad som i lagen avses med fängelse i de andra nordiska staterna. Den motsvarar delvis 5 § 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 26–32). Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

Av paragrafen följer att tillämpningsområdet för lagen när det gäller överförande av frihetsberövande påföljder till Sverige omfattar faengsel i Danmark, fängelse i Finland, fängelsi i Island och fengsel i Norge. Till skillnad från hittillsvarande bestämmelse omfattas inte de numera

borttagna påföljderna haeft i Danmark, tukthus i Finland, vardhald i Island och hefte i Norge.

Särskilda bestämmelser i andra lagar

4 § I lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål finns bestämmelser om användning av kvarstad på begäran av myndigheter i en annan nordisk stat.

I paragrafen finns en upplysning om att bestämmelser om användning av kvarstad på begäran av myndigheter i en annan nordisk stat finns i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål. Paragrafen motsvarar delvis 4 a § 1963 års lag (se prop. 1989/90:82 s. 36, propositionen Internationell rättslig hjälp i brottmål, prop. 1999/2000:61, s. 207, och propositionen En ny förverkandelagstiftning, prop. 2023/24:144, s. 311–312). Övervägandena finns i avsnitt 6.1–2.

Skillnaden i förhållande till regleringen i 1963 års lag är att beslag och penningbeslag inte längre nämns eftersom sådana tvångsmedel inte omfattas av den nya lagens tillämpningsområde.

5 § I lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av bötesstraff i vissa fall.

Bestämmelser om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall finns i:

- lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall,
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1805 av den 14 november 2018 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande, och
- lagen (2020:968) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.

Paragrafen innehåller upplysningar om lagens förhållande till annan lagstiftning. Den motsvarar i sak 1 § tredje och fjärde styckena 1963 års lag (se propositionen Lag om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen, prop. 2008/09:218, s. 88, propositionen Erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen, prop. 2010/11:43, s. 147, och propositionen Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande, prop. 2019/20:198, s. 120–121). Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

6 § I lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av rättspsykiatrisk vård i vissa fall.

I lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av villkorlig dom i vissa fall.

I lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål finns bestämmelser om verkställighet av rättspsykiatrisk vård i vissa fall.

Paragrafen innehåller upplysningar om lagens förhållande till annan lagstiftning. Den saknar motsvarighet i 1963 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

Rätt att meddela föreskrifter

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för kommuner att lämna uppgifter till Kriminalvården som behövs i ärenden om överförande av verkställighet av en i Sverige eller i en annan nordisk stat meddelad dom på fängelse enligt denna lag.

I paragrafen finns en bestämmelse som bemyndigar regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter som innebär en skyldighet för kommuner att lämna uppgifter till Kriminalvården i ärenden om överförande av fängelsestraff enligt den nya lagen. Bestämmelsen saknar motsvarighet i 1963 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om tillämpningen av denna lag.

I paragrafen lämnas en upplysning om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela verkställighetsföreskrifter. Det kan exempelvis röra sig om bestämmelser avseende formkrav, samråd och underrättelser. Bestämmelsen saknar motsvarighet i 1963 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

2 kap. Verktällighet i en annan nordisk stat av ett svenskt bötesstraff eller av ett svenskt beslut om förverkande, rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite

Överförande av verkställigheten till en annan nordisk stat

1 § Kronofogdemyndigheten prövar om verkställighet ska begäras i en annan nordisk stat av en i Sverige meddelad dom som avser

1. böter,
2. förverkande av egendom,
3. ersättning för rättegångskostnad i brottmål,
4. kvarstad av egendom som tillhör någon som är misstänkt för brott eller som en utredning om förverkande rör och som meddelats för att säkra anspråk på det som anges i 1–3,
5. vite som har förelagts en part eller någon annan till fullgörande av en skyldighet i en rättegång, eller
6. vite som i Sverige har förelagts av Konsumentombudsmannen, Konkurrensverket eller en domstol i ett mål eller ärende som avses i 1 kap. 4 § 3 lagen (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar.

En begäran om verkställighet enligt första stycket ska lämnas till en behörig myndighet i den andra nordiska staten.

Paragrafen anger att Kronofogdemyndigheten får begära svenska avgöranden som avser bl.a. böter eller förverkande verkställda i en annan nordisk stat. Den motsvarar delvis 1 § första och andra styckena, 3 och 4 §§ och 25 § andra stycket 1963 års lag samt 1 och 4 a §§ 1963 års förordning (se prop. 1962:203 s. 24–26 och 57–60, prop. 1984/85:96

s. 110, propositionen Vissa ändringar i marknadsföringslagen (1995:450) m.m., prop. 1997/98:188, s. 22–23, propositionen Kriminalvården – en myndighet, prop. 2004/05:176, s. 9, propositionen Ny marknadsföringslag, prop. 2007/08:115, s. 169, prop. 2008/09:218 s. 88, propositionen Patent- och marknadsdomstol, prop. 2015/16:57, s. 317, prop. 2019/20:198 s. 46–47 och 120–121, prop. 2020/21:142, s. 30, och prop. 2023/24:144 s. 311–312 och 460–461). Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 6.1.

Bestämmelsen skiljer sig i sak från regleringen i 1963 års lag endast på så sätt att möjligheterna att begära verkställighet av beslut om beslag eller penningbeslag i en annan nordisk stat med stöd av lagen tas bort. Beslut om beslag eller penningbeslag för att säkra egendom som kan antas vara förverkad får i stället hanteras enligt lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (i förhållande till Island och Norge), lagen om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall (i förhållande till Danmark) eller Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1805 av den 14 november 2018 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande, med den tillhörande lagen (2020:968) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande (i förhållande till Finland).

3 kap. Verkställighet i Sverige av ett nordiskt bötesstraff eller av ett nordiskt beslut om förverkande, rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite

Överförande av verkställigheten till Sverige

1 § På begäran av en behörig myndighet i en annan nordisk stat får en i den staten meddelad och verkställbar dom verkställas i Sverige om domen avser

1. böter,
2. förverkande av egendom,
3. ersättning för rättegångskostnad i brottmål, eller
4. kvarstad av egendom som tillhör någon som är misstänkt för brott eller som en utredning om förverkande rör och som meddelats för att säkra anspråk på det som anges i 1–3,
5. vite som har förelagts en part eller någon annan till fullgörande av en skyldighet i en rättegång, eller
6. tvangsmulkt som i Norge har förelagts av Forbrukertilsynet.

En begäran om verkställighet enligt första stycket ska lämnas till Kronofogdemyndigheten som prövar om domen ska verkställas i Sverige.

Paragrafen anger att Kronofogdemyndigheten får besluta att ett nordiskt avgörande som avser bl.a. böter eller förverkande ska verkställas i Sverige. Paragrafen motsvarar delvis 1 § första och andra styckena, 4 och 24 §§, och delvis 25 § första stycket 1963 års lag samt 4 a § 1963 års förordning (se prop. 1962:203 s. 24–26 och 53–60, prop. 1964:90 s. 88, propositionen med förslag till lag om allmänna förvaltningsdomstolar, m.m., prop. 1971:30, s. 45, prop. 1984/85:96 s. 110, prop. 1997/98:188 s. 22–23, prop. 2004/05:176, s. 9, prop. 2008/09:218 s. 88, prop. 2019/20:198 s. 46–47 och 120–121 samt prop. 2023/24:144 s. 311–312 och 460–461). Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 6.1.

Bestämmelsen skiljer sig i sak från regleringen i 1963 års lag på tre sätt. För det första tas möjligheterna för en annan nordisk stat att begära verkställighet av beslut om beslag eller penningbeslag i Sverige med stöd av lagen bort. Beslut om beslag eller penningbeslag för att säkra egendom som kan antas vara förverkad får i stället hanteras enligt lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (i förhållande till Island och Norge), lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall (i förhållande till Danmark) eller EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande med tillhörande kompletteringslag (i förhållande till Finland).

För det andra tas möjligheten att här verkställa ett beslut om vite som dömts ut av finska Marknadsdomstolen bort, eftersom verkställighet av sådana vitesbeslut inte kan överföras till Sverige med stöd av den finska motsvarigheten till nordiska verkställighetslagen.

För det tredje anges att den norska vitesformen tvangsmulkt som har förelagts av Forbrukertilsynet ska kunna verkställas i Sverige. Detta eftersom den tidigare norska lagstiftningen om tvangsgebyr ersatts av lagstiftning om tvangsmulkt och myndigheten Forbrukerombudet bytt namn till Forbrukertilsynet.

Verkställigheten i Sverige

2 § Om inte något annat följer av denna lag ska verkställighet i Sverige ske enligt svenska regler. Frågor om hinder mot verkställighet på grund av preskription prövas enligt lagen i den andra nordiska staten.

Ett bötesstraff som verkställs enligt denna lag får inte förvandlas till fängelse.

Paragrafen anger bl.a. att verkställighet i Sverige ska ske enligt svenska regler om inte något annat följer av lagen. Paragrafen motsvarar i sak 2 § och 31 § första stycket 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 24–25 och 68–70). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Fördelning av egendom

3 § Efter avdrag för kostnaderna för verkställigheten tillfaller egendom eller dess värde som influtit vid verkställighet enligt 1 § den andra nordiska staten.

Paragrafen reglerar fördelningen av influtna medel vid verkställighet. Den saknar motsvarighet i 1963 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 12.6.

Av bestämmelsen framgår att egendom eller dess värde som influtit vid verkställigheten av exempelvis ett nordiskt bötesstraff eller förverkandebeslut ska tillfalla den andra nordiska staten efter att kostnaderna för verkställigheten dragits av. Det innebär inte något nytt i sak i förhållande till vad som tidigare gällt enligt praxis. Regleringen kompletteras av bestämmelserna i 10 kap. 4 §.

4 kap. Verkställighet i en annan nordisk stat av ett svenskt fängelsestraff

Överförande av verkställigheten till en annan nordisk stat

1 § En i Sverige meddelad dom på fängelse får verkställas i en annan nordisk stat, om den dömden när verkställigheten ska ske

1. är medborgare eller bosatt i den staten, eller

2. uppehåller sig i den staten och det är lämpligast att domen verkställs där.

Kriminalvården prövar om verkställighet ska begäras i en annan nordisk stat enligt första stycket. En begäran om verkställighet ska lämnas till en behörig myndighet i den andra nordiska staten.

Paragrafen anger när Kriminalvården får begära att ett svenskt fängelsestraff ska verkställas i en annan nordisk stat. Den motsvarar i sak 8 § första stycket och delvis 25 § andra stycket 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 34–36 och 57–60, prop. 1964:90 s. 84 och 88, prop. 2004/05:176 s. 9, propositionen En ny organisation för polisen, prop. 2013/14:110, s. 555, prop. 2019/20:119 s. 32, och prop. 2020/21:142 s. 30). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

I förhållande till 1963 års lag görs i *första stycket* en ändring genom att begreppet hemvist ersätts av begreppet bosatt. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Tvångsmedel

2 § Om den dömden befinner sig i den andra nordiska staten får Kriminalvården, i avvaktan på den statens beslut om att den svenska domen på fängelse får verkställas där, begära att den staten anhåller den dömden eller vidtar någon annan åtgärd för att säkerställa att han eller hon stannar kvar på dess territorium.

Paragrafen ger Kriminalvården möjlighet att begära att en annan nordisk stat vidtar tvångsåtgärder mot den dömden. Paragrafen saknar motsvarighet i 1963 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 9.1.1.

Med stöd av paragrafen kan Kriminalvården, förutsatt att den dömden befinner sig i den andra nordiska staten, begära att den staten anhåller den dömden eller vidtar någon annan typ av åtgärd för att säkerställa att han eller hon inte lämnar den statens territorium.

Tvångsåtgärderna syftar till att den dömden stannar kvar i den andra staten fram till dess att frågan om överförande prövats. Kriminalvården ska därför endast begära ett anhållande eller någon annan åtgärd om det finns risk för att den dömden avviker från den andra nordiska staten innan beslut fattas. En begäran ska således inte göras enbart på den grunden att den dömden befinner sig i den andra staten. Exempel på omständigheter som bör beaktas vid prövningen av om det finns anledning att begära att tvångsmedel vidtas är i vilken utsträckning den dömden har anknytning även till tredje land och om han eller hon kan anses ha lämnat Sverige i syfte att undandra sig verkställighet.

Tvångsmedel får endast begäras om skälen för att vidta åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den dömden eller något annat motstående intresse, dvs. en proportionalitetsprövning ska göras. Ett frihetsberövande i form av tvångsmedel i en annan nordisk stat får aldrig förlänga den utdömda påföljden.

Kriminalvården har möjlighet att begära tvångsmedel före, i samband med eller efter en begäran om verkställighet, fram till dess beslut i fråga om överförande fattats av den andra staten. En begäran om tvångsmedel före en begäran om verkställighet bör endast ske om Kriminalvården bedömer att det finns förutsättningar att inom kort göra en sådan begäran.

Överförande och transport av den dömd

3 § Om en svensk dom på fängelse ska verkställas i en annan nordisk stat ska Kriminalvården vid behov se till att den dömd överförs till den staten.

Vid en sådan transport tillämpas följande bestämmelser i häkteslagen (2010:611):

- 4 kap. 4 § om kroppsvisitation,
- 4 kap. 10 § första stycket om användning av fängsel, och
- 8 kap. 2 a § om möjligheten att i vissa fall begära hjälp av Polismyndigheten.

Om det är nödvändigt för att en transport ska kunna genomföras, får den dömd hållas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 96 timmar.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överförande och transport av den dömd till den andra nordiska staten. Den motsvarar delvis 8 § andra och fjärde styckena 1963 års lag (se propositionen om ändringar i utlämningslagstiftningen och den nordiska verkställighetslagstiftningen, prop. 1982/83:91, s. 8–11, prop. 2004/05:176 s. 9, prop. 2013/14:110 s. 555 och propositionen Transporter av frihetsberövade, prop. 2016/17:57, s. 49–52). Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 9.3.

I förhållande till regleringen i 1963 års lag ändras bestämmelsen i sak endast på så sätt att fristen för Polismyndighetens förvarstagande i *tredje stycket* förlängs från 48 till 96 timmar.

4 § Om den som ska verkställa en svensk dom på fängelse i en annan nordisk stat påträffas i Sverige, får Polismyndigheten på begäran av en myndighet i den staten eller med anledning av en där utfärdad efterlysning, föra över honom eller henne till den staten för verkställighet av straffet.

Om det är nödvändigt för att en transport ska kunna genomföras, får den dömd hållas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 96 timmar.

Paragrafen reglerar möjligheterna för Polismyndigheten att föra över en dömd person som ska verkställa ett svenskt fängelsestraff i en annan nordisk stat, när denne påträffas i Sverige. Paragrafen motsvarar delvis 8 § tredje och fjärde styckena 1963 års lag (se prop. 1982/83:91 s. 8–11, prop. 2004/05:176 s. 9, prop. 2013/14:110 s. 555 och prop. 2016/17:57 s. 49–52). Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 9.3.

I förhållande till regleringen i 1963 års lag ändras bestämmelsen i sak endast på så sätt att fristen för Polismyndighetens förvarstagande i *andra stycket* förlängs från 48 till 96 timmar.

Specialitetsprincipen

5 § Om en dömd person ska överföras från Sverige, ska det ställas upp villkor om att den dömd i den andra nordiska staten inte utan tillstånd enligt 6 § får

1. åtalas eller straffas för något annat brott som begåtts före överförandet, eller
2. vidareöverlämnas eller vidareutlämnas till en stat utanför Norden.

I begäran ska det upplysas om att den dömda får åtalas, straffas, vidareöverlämnas eller vidareutlämnas trots villkoren enligt första stycket, om den dömda

1. har samtyckt till det,
2. efter det att han eller hon blivit slutligt frigiven haft möjlighet att lämna den andra nordiska staten, men inte gjort det inom 45 dagar, eller
3. har återvänt till den andra nordiska staten efter att ha lämnat den.

Paragrafen reglerar den s.k. specialitetsprincipen. Den motsvarar delvis 9 § första stycket 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 37–38, prop. 1964:90 s. 84, prop. 1982/83:91 s. 2–3 och prop. 2010/11:158 s. 119–120). Övervägandena finns i avsnitt 5.2. och 12.2.

I förhållande till regleringen i 1963 års lag ändras bestämmelsen om skyddet enligt specialitetsprincipen i sak endast på så sätt att undantaget från skyddet om den dömda ska utvisas från Sverige till den andra nordiska staten i 9 § tredje stycket 1963 års lag tas bort.

6 § På begäran av en behörig myndighet i den andra nordiska staten får tillstånd lämnas till undantag från villkoren enligt 5 § första stycket.

Om begäran avser åtal eller straff för något annat brott som begåtts före överförandet, ska frågan prövas enligt 5 kap. 7 § lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder. Prövningen ska även omfatta om ett överlämnande för gärningen hade kunnat beviljas enligt 2 kap. 5 § 1–3 samma lag.

Om begäran gäller vidareöverlämnande eller vidareutlämning till en stat utanför Norden, ska frågan prövas enligt 6 kap. 8 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder eller 24 § lagen (1957:668) om utlämning för brott. Stockholms tingsrätt är behörig tingsrätt vid prövning enligt lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Paragrafen anger förutsättningarna för tillstånd till undantag från specialitetsprincipen och ordningen för tillståndsprövningen. Den motsvarar i sak 9 § andra stycket 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 37–38, prop. 1964:90 s. 84, prop. 1982/83:91 s. 2–3 och prop. 2010/11:158 s. 119–120). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

5 kap. Verkställighet i Sverige av ett nordiskt fängelsestraff

Överförande av verkställigheten till Sverige

1 § På begäran av en behörig myndighet i en annan nordisk stat får en i den staten meddelad och verkställbar dom på fängelse verkställas i Sverige om den dömda när verkställigheten ska ske

1. är svensk medborgare eller bosatt i Sverige, eller
2. uppehåller sig i Sverige och det är lämpligast att domen verkställs här.

En begäran om verkställighet enligt första stycket ska lämnas till Kriminalvården som prövar om domen ska verkställas i Sverige.

Paragrafen anger när Kriminalvården får besluta att ett nordiskt fängelsestraff ska verkställas i Sverige. Den motsvarar delvis 5 §, 24 § och 25 § första stycket 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 26–32 och 53–60, prop. 1964:90 s. 84 och 88, prop. 1971:30, s. 45 och prop. 2004/05:176 s. 9). Övervägandena finns i avsnitt 5.2, 6.1 och 7.

I förhållande till regleringen i 1963 års lag görs i *första stycket* en ändring genom att begreppet hemvist ersätts av begreppet bosatt. Någon ändring i sak är inte avsedd. Till skillnad från motsvarande bestämmelse i 1963 års lag omnämns inte överförande av den danska påföljden hæfte, den finska påföljden tukthus, den isländska påföljden vardhald eller den norska påföljden hefte, som numera är utmönstrade i respektive stat.

Tvångsmedel

2 § En dömd person som befinner sig i Sverige får på begäran av en behörig myndighet i en annan nordisk stat häktas om det finns risk för att han eller hon avviker eller på något annat sätt undandrar sig verkställighet i Sverige av en dom på fängelse enligt denna lag.

Den som enligt 1 kap. 6 § brottsbalken inte hade kunnat dömas till påföljd för den aktuella gärningen får inte häktas. Den som inte har fyllt arton år får häktas endast om det finns synnerliga skäl.

Om det finns skäl för att häkta någon enligt första stycket får han eller hon anhållas i avvaktan på rättens prövning av häktningsfrågan. Om det är tillräckligt att den dömda meddelas reseförbud eller föreläggs anmälningsskyldighet, ska en sådan åtgärd beslutas i stället för anhållande eller häktning. I fall som avses i 24 kap. 4 § rättegångsbalken ska övervakning ersätta ett anhållande.

Paragrafen reglerar möjligheterna att häkta någon som kan komma att avtjäna ett nordiskt fängelsestraff i Sverige. Den motsvarar delvis 5 a och 5 b §§ 1963 års lag (se prop. 1999/2000:45, s. 33–34, propositionen Utvidgad rätt till biträde vid förhör under förundersökning, m.m., prop. 2007/08:47, s. 24–25, och propositionen Effektivare hantering av häktningar och minskad isolering, prop. 2019/20:129, s. 21–22 och 27–28). Övervägandena finns i avsnitt 9.1.2.

I *första stycket* anges de grundläggande förutsättningarna för att besluta om häktning. Till skillnad från hittillsvarande bestämmelser i 1963 års lag krävs inte att den dömda flytt till Sverige för att undandra sig verkställighet av fängelsestraffet i den andra staten för att häktning ska kunna beslutas.

Till skillnad från regleringen i 1963 års lag anges i *andra stycket* att den som inte har fyllt arton år får häktas endast om det finns synnerliga skäl. Rekvisitet synnerliga skäl har samma innebörd som i 23 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare. Det anges också att den som enligt 1 kap. 6 § brottsbalken inte hade kunnat dömas till påföljd för den aktuella gärningen inte heller får häktas.

Det ska alltid göras en proportionalitetsbedömning vid prövningen av om ett frihetsberövande är påkallat (jfr propositionen Erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, prop. 2014/15:29, s. 199). Det betyder att den tilltänkta åtgärden inte får vara mer ingripande, omfattande eller varaktig än att den står i rimlig proportion till vad som kan vinnas med åtgärden. Skälen för ett frihetsberövande ska ställas i relation till de olägenheter som frihetsberövandet skulle medföra för den dömda. Sådana hänsyn är särskilt viktiga när det är fråga om tvångsmedel mot en ung person. Denna princip ska iaktas inte bara vid prövningen av om tvångsmedel överhuvudtaget ska vidtas utan även vid bedömning av vilket tvångsmedel som ska tillgripas.

3 § När den dömden har gripits, anhållits, häktats, meddelats reseförbud eller förelagts anmälningsskyldighet tillämpas de regler som gäller vid motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken, om inte något annat följer av denna lag. Det som sägs om offentlig försvarare i rättegångsbalken ska tillämpas i fråga om offentligt biträde, om inte något annat följer av 10 kap. 5 §. Det som sägs om tid för väckande av åtal i rättegångsbalken ska inte tillämpas.

Paragrafen anger förfaranderegler för tvångsmedelsanvändningen. Den motsvarar delvis 5 a och 5 b §§ 1963 års lag (se prop. 1999/2000:45 s. 33–34, prop. 2007/08:47 s. 24–25 och prop. 2019/20:129 s. 21–22 och 27–28). Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 9.1.2.

Av paragrafen följer att reglerna i rättegångsbalken blir generellt tillämpliga på ärenden enligt den nya lagen. Det innebär bl.a. att bestämmelsen i 24 kap. 18 § tredje stycket samma balk om att en omhåkningsförhandling som huvudregel ska hållas var fjortonde dag ska tillämpas i stället för den nuvarande särregleringen i 1963 års lag. Vidare framgår uttryckligen att reglerna om tid för åtals väckande i rättegångsbalken inte ska tillämpas, något som i hittillsvarande lagstiftning gällt genom att 24 kap. 18 § rättegångsbalken inte varit tillämplig i ärenden enligt 1963 års lag.

4 § Ett beslut om tvångsmedel enligt 2 § får meddelas såväl före som efter det att en begäran enligt 1 § första stycket har lämnats eller efter Kriminalvårdens beslut enligt 1 § andra stycket.

Ett beslut om tvångsmedel enligt 2 § gäller till dess domen på fängelse har börjat verkställas i Sverige, om inte beslutet upphävs dessförinnan.

Paragrafen anger när ett beslut om tvångsmedel enligt 2 § får meddelas och hur länge beslutet gäller. Den motsvarar delvis 5 a § första stycket och 5 c § första stycket 1963 års lag (se prop. 1999/2000:45 s. 33–35 och prop. 2007/08:47 s. 7). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

5 § En åklagare eller rätten ska upphäva ett beslut om tvångsmedel enligt 2 § om

1. en begäran enligt 1 § inte lämnas inom 40 dagar från det att den dömden med stöd av 2 § frihetsberövades, meddelades reseförbud eller förelades anmälningsskyldighet, eller

2. det finns skäl att anta att den sammanlagda tid som den dömden har varit berövad friheten i Sverige med stöd av 2 § och i den andra nordiska staten uppgår till den tid som den dömden skulle ha varit berövad friheten om verkställighet av påföljden hade skett enbart i den andra staten.

Paragrafen reglerar vissa situationer när en åklagare eller rätten ska häva ett beslut om tvångsmedel enligt 2 §. Den motsvarar 5 c § andra och tredje styckena 1963 års lag (se prop. 1999/2000:45 s. 33–34 och propositionen En ny strafftidslag, prop. 2017/18:250, s. 203). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Transport av den dömden

6 § Kriminalvården ska ansvara för transport av den dömden i Sverige. Vid en sådan transport tillämpas följande bestämmelser i häkteslagen (2010:611):

- 4 kap. 4 § om kroppsvisitation,
- 4 kap. 10 § första stycket om användning av fängsel, och

– 8 kap. 2 a § om möjligheten att i vissa fall begära hjälp av Polismyndigheten.

Paragrafen reglerar transport av den dömd i Sverige. Den motsvarar 8 a § 1963 års lag (se prop. 2016/17:57 s. 51–52). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Verkställigheten i Sverige

7 § Om inte något annat följer av denna lag ska verkställighet i Sverige ske enligt svenska regler. Frågor om hinder mot verkställighet på grund av preskription prövas enligt lagen i den andra nordiska staten.

Fängelse som förvandlingsstraff för böter får inte verkställas om böterna betalas. Om böterna delvis betalas ska förvandlingsstraffet sättas ned med så många hela dagar som motsvarar betalningens andel av bötesbeloppet.

Paragrafen anger att verkställighet i Sverige av ett nordiskt fängelsestraff ska ske enligt svenska regler om inte något annat följer av lagen, och reglerar dels vilken stats lag som gäller för en fråga om hinder mot verkställighet på grund av preskription, dels verkställighet av fängelse som förvandlingsstraff för böter. Den motsvarar delvis 7 § första och tredje styckena samt 31 § första stycket 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 32–34 och 68–70 samt prop. 1964:90 s. 84). Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 9.2.

Nytt i förhållande till regleringen i 1963 års lag är att 7 § andra stycket i den lagen, som reglerar från vilken tidpunkt strafftiden ska räknas i de fall verkställigheten inletts i den andra nordiska staten, har tagits bort. I stället ska reglerna i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräkning av tid för frihetsberövande tillämpas.

Specialitetsprincipen

8 § Om den andra nordiska staten har ställt upp villkor för den dömdes överförande ska de gälla i Sverige.

Paragrafen reglerar skyddet enligt den s.k. specialitetsprincipen för en person som överförs till Sverige. Den motsvarar 28 § 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 62 och prop. 2010/11:158 s. 157). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

6 kap. Verkställighet i en annan nordisk stat av en svensk frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst

Överförande av verkställigheten till en annan nordisk stat

1 § En i Sverige utdömd frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst får verkställas i en annan nordisk stat om den dömd när verkställigheten ska ske

1. är bosatt i den staten,
2. avser att bosätta sig i den staten, eller
3. uppehåller sig i den staten och det är lämpligast att domen verkställs där.

Kriminalvården prövar om verkställighet ska begäras i en annan nordisk stat enligt första stycket. En begäran om verkställighet ska lämnas till en behörig myndighet i den andra nordiska staten.

Paragrafen anger när Kriminalvården får begära att en svensk frivårdspåföljd ska verkställas i en annan nordisk stat. Paragrafen motsvarar delvis 15 § första stycket och 25 § andra stycket 1963 års lag samt 1 § 1963 års förordning (se prop. 1962:203 s. 40, 48–49 och 57–60, prop. 1964:90 s. 86 och 88, propositionen Om ändring i brottsbalken m.m. (villkorlig frigivning och kriminalvård i frihet m.m.), prop. 1982/83:85, s. 157, prop. 2004/05:176 s. 9 och prop. 2020/21:142 s. 17). Övervägandena finns i avsnitt 5.2, 6.1, 8.1.1 och 8.2.

I *första stycket* framgår att en i Sverige utdömd frivårdspåföljd som innefattar övervakning på samma sätt som i 1963 års lag får överföras till en annan nordisk stat. Nytt i förhållande till hittillsvarande reglering är att även verkställighet av en frivårdspåföljd som innefattar samhällstjänst kan föras över. Till skillnad från 1963 års lag regleras i *punkterna 1–3* också förutsättningarna för när verkställigheten av en frivårdspåföljd får överföras. Någon ändring i sak i förhållande till vad som gäller enligt hittillsvarande ordning (se prop. 1962:203 s. 40) är inte avsedd.

Ändringar i verkställigheten

2 § Ett beslut i den andra nordiska staten gäller i Sverige, om beslutet

1. ändrar verkställigheten av den överförda påföljden, eller
2. innebär undanröjande av påföljden.

Paragrafen anger att beslut i den andra nordiska staten som ändrar verkställigheten av den överförda påföljden, eller som innebär undanröjande av påföljden, även gäller i Sverige. Den motsvarar delvis 15 § andra stycket 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 48–49, prop. 1964:90 s. 86 och prop. 2020/21:142 s. 30). Övervägandena finns i avsnitt 5.2, 6.1 och 8.3.

Skillnaden i förhållande till regleringen i 1963 års lag är att bestämmelsen numera även omfattar frivårdspåföljder som innefattar samhällstjänst till följd av ändringarna i 1 §.

3 § En åtgärd som avser den överförda påföljden får beslutas i Sverige, om den dömde här döms för ett annat brott eller om en behörig myndighet i den andra nordiska staten överlämnar ett ärende om en sådan åtgärd till Kriminalvården.

Ett sådant överlämnat ärende tas upp av Kriminalvården och handläggs enligt de svenska regler som gäller för åtgärden.

Paragrafen anger när svenska myndigheter får fatta beslut om en åtgärd som avser en person vars påföljd förts över till en annan nordisk stat med stöd av lagen. Paragrafen motsvarar delvis 15 § tredje stycket 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 48–49, prop. 1964:90 s. 86, prop. 1982/83:85 s. 23 och prop. 2020/21:142 s. 17). Övervägandena finns i avsnitt 5.2, 6.1 och 8.3.

I förhållande till regleringen i 1963 års lag omfattar bestämmelsen numera även frivårdspåföljder som innefattar samhällstjänst till följd av ändringarna i 1 §. Till skillnad från tidigare reglering anges också att

Kriminalvården ska handlägga ett överlämnat ärende enligt svenska regler. Det innebär bl.a. att om Kriminalvården i ett sådant ärende anser att en överförd frivårdspåföljd som innefattar samhällstjänst bör undanröjas ska det anmälas till åklagare (se 27 kap. 6 § och 28 kap. 8 § brottsbalken samt 1 kap. 3 § förordningen om verkställighet av frivårdspåföljder).

7 kap. Verkställighet i Sverige av en nordisk frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst

Överförande av verkställigheten till Sverige

1 § På begäran av en behörig myndighet i en annan nordisk stat får en i den staten meddelad och verkställbar dom på frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst verkställas i Sverige om den dömden när verkställigheten ska ske är

1. bosatt i Sverige,
2. avser att bosätta sig i Sverige, eller
3. uppehåller sig i Sverige och det är lämpligast att domen verkställs här.

En begäran om verkställighet enligt första stycket ska lämnas till Kriminalvården som prövar om domen ska verkställas i Sverige.

Paragrafen anger när Kriminalvården får besluta att en nordisk frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst ska verkställas i Sverige. Den motsvarar delvis 10 §, 24 § andra stycket och 25 § första stycket 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 39–40 och 53–60, prop. 1964:90 s. 84 och 88, prop. 1971:30, s. 45 och prop. 2004/05:176 s. 9). Övervägandena finns i avsnitt 5.2, 6.1, 8.1.1 och 8.2.

I *första stycket* anges i enlighet med hittillsvarande reglering att en i en annan nordisk stat utdömd och verkställbar dom på frivårdspåföljd som innefattar övervakning får verkställas i Sverige på begäran av en behörig myndighet i den staten. Nytt i förhållande till 1963 års lag är att även verkställighet av en frivårdspåföljd som innefattar samhällstjänst som dömts ut i en annan nordisk stat kan föras över till Sverige. Det spelar ingen roll om samhällstjänsten har dömts ut som en tilläggsstraff till en annan påföljd eller som en egen påföljd. I Island kan beslutas att ett fängelsestraff som bestämts till följd av bötesförvandling i stället ska verkställas som samhällstjänst (se avsnitt 4.4.4). Även verkställigheten av en sådan påföljd kan föras över med stöd av bestämmelsen. Till skillnad från regleringen i 1963 års lag anges i *punkterna 1–3* förutsättningarna för när verkställigheten får överföras till Sverige. Någon ändring i sak i förhållande till vad som gäller enligt hittillsvarande ordning (se prop. 1962:203 s. 40) är inte avsedd.

Verkställigheten i Sverige

2 § Kriminalvården ska ha hand om övervakningen, förordna övervakare för den dömden och anordna samhällstjänsten.

Paragrafen anger att Kriminalvården är ansvarig myndighet för att anordna verkställigheten. Den motsvarar delvis 11 § 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 40, prop. 1964:90 s. 85, prop. 1982/83:85 s. 157, propositionen Om ändringar i kriminalvårdslagstiftningen, prop.

1989/90:154, s. 37, och prop. 2004/05:176 s. 9–10). Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 8.4.

I förhållande till regleringen i 1963 års lag görs ett tillägg om att Kriminalvården ska anordna samhällstjänsten.

3 § Om inte något annat följer av denna lag ska verkställighet i Sverige ske enligt svenska regler. Det som i den andra nordiska staten bestämts om provotid, övervakningstid och samhällstjänstens omfattning ska gälla vid verkställigheten. Detsamma gäller andra villkor eller föreskrifter om den dömdes skyldigheter.

Kriminalvården får ändra eller anpassa villkor och föreskrifter som den dömden är skyldig att följa. Villkoren och föreskrifterna får dock inte ändras så att skyldigheten blir strängare än den ursprungliga skyldigheten.

Paragrafen anger vad som gäller i fråga om verkställigheten i Sverige. Den motsvarar delvis 12 § första stycket 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 40–46, prop. 1964:90 s. 85–86, propositionen om ändring i brottsbalken, m.m., prop. 1978/79:212, s. 22–23, 69 och 75–76, och prop. 2020/21:142 s. 16–19). Övervägandena finns i avsnitt 5.2, 8.1.2 och 8.4.

Första stycket, som anger att verkställigheten ska ske enligt svenska regler, innehåller ändringar i förhållande till 1963 års lag, som en konsekvens av att även samhällstjänst kan överföras enligt den nya lagen. Nytt är att verkställighet i Sverige av den nordiska påföljden kan ske enligt svenska regler om villkorlig dom i 27 kap. brottsbalken, något som kan aktualiseras om en överförd samhällstjänst endast omfattar oavlönat arbete. Det bör gälla även i de fall den dömden har att iakttä ett allmänt skötsamhetskrav eller motsvarande (jfr 27 kap. 4 § första stycket brottsbalken). Om den överförda påföljden även innefattar övervakning får i stället svenska regler om skyddstillsyn i 28 kap. brottsbalken tillämpas.

Att påföljden ska verkställas enligt svenska regler innebär även att bestämmelserna i 27 och 28 kap. brottsbalken om ändring av påföljden och om åtgärder vid misskötsamhet ska tillämpas, liksom reglerna om verkställighet i förordningen (1998:642) om verkställighet av frivårdspåföljder och Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd om verkställighet av frivårdspåföljder (KVFS 2011:5).

Vad som i den andra nordiska staten har bestämts om provotid, övervakningstid och omfattningen av samhällstjänsten ska gälla vid verkställigheten i Sverige, även om exempelvis antalet timmar över- eller underskrider vad som är möjligt att döma ut här enligt 27 kap. 2 a § eller 28 kap. 2 a § brottsbalken. Detsamma gäller andra villkor eller föreskrifter om den dömdes skyldigheter.

Av *andra stycket* följer att Kriminalvården får ändra eller anpassa villkor och föreskrifter som åligger den dömden. Nytt i förhållande till regleringen i 1963 års lag är att det framgår att villkoren och föreskrifterna inte får ändras så att skyldigheten blir strängare än den ursprungliga skyldigheten. I de fall det är svårt att anpassa en skyldighet till ett åliggande eller en föreskrift med motsvarande innehåll bör det t.ex. vara möjligt att anpassa skyldigheten till en övervakning. Om en samhällstjänst utöver oavlönat arbete består av deltagande i t.ex. återfallsförebyggande programverksamhet, som är möjligt enligt finsk och isländsk rätt (se avsnitt 4.4.3 och 4.4.4), bör Kriminalvården kunna besluta om en anpassning av påföljden och låta den delen verkställas enligt reglerna om särskilda

föreskrifter i 28 kap. 6 § jämförd med 26 kap. 16 § brottsbalken i tillämpliga delar. Om den del av samhällstjänsten som utgörs av annan verksamhet än oavlönat arbete inte kan verkställas enligt svenska regler får i stället föreskriften om samhällstjänst anpassas till att enbart avse oavlönat arbete. Detsamma bör gälla om deltagandet i annan verksamhet utgör en mycket liten del av samhällstjänstens totala omfattning.

Ändringar i verkställigheten

4 § Ett beslut i en annan nordisk stat gäller i Sverige, om beslutet

1. ändrar verkställigheten av den överförda påföljden, eller
2. innebär undanröjande av påföljden.

Paragrafen anger att beslut som fattas i en annan nordisk stat som ändrar verkställigheten eller som innebär undanröjande av påföljden, gäller i Sverige. Den motsvarar 12 § andra stycket 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 40–46, prop. 1964:90 s. 85–86 och prop. 2020/21:142 s. 16–17). Övervägandena finns i avsnitt 5.2. och 8.4.

Skillnaden i förhållande till regleringen i 1963 års lag är att bestämmelsen numera även omfattar frivårdspåföljder som innefattar samhällstjänst till följd av ändringarna i 1 §.

5 § Om det finns anledning att vidta en åtgärd mot den dömd, får rätten eller Kriminalvården överlämna frågan till en behörig myndighet i den andra nordiska staten, om det är lämpligare att frågan prövas där.

Paragrafen anger att rätten eller Kriminalvården har möjlighet att överlämna en fråga om åtgärd mot en dömd person till den andra nordiska staten. Den motsvarar delvis 13 § 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 46, prop. 1964:90 s. 86 och prop. 2020/21:142 s. 17). Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 8.4.

Skillnaden i förhållande till regleringen i 1963 års lag är att bestämmelsen numera även omfattar frivårdspåföljder som innefattar samhällstjänst till följd av ändringarna i 1 §.

8 kap. Verkställighet i en annan nordisk stat av ett svenskt beslut om övervakning av den som villkorligt frigetts i Sverige

Överförande av verkställigheten till en annan nordisk stat

1 § Övervakning av den som villkorligt frigetts från ett fängelsestraff i Sverige får verkställas i en annan nordisk stat om någon av förutsättningarna i 6 kap. 1 § första stycket 1–3 är uppfylld.

Kriminalvården prövar om verkställighet ska begäras i en annan nordisk stat enligt första stycket. En begäran om verkställighet ska lämnas till en behörig myndighet i den andra nordiska staten.

Paragrafen anger när Kriminalvården får begära att övervakningen av den som villkorligt frigetts i Sverige ska verkställas i en annan nordisk stat. Den motsvarar 22 § första stycket och delvis 25 § andra stycket 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 40, 52 och 57–60, prop. 1964:90 s. 87–88, prop.

2004/05:176 s. 9, prop. 2019/20:119 s. 21 och prop. 2020/21:142 s. 30). Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 8.1.1.

Till skillnad från regleringen i 1963 års lag anges i *första stycket* genom en hänvisning till 6 kap. 1 § förutsättningarna för när verkställigheten av en övervakning av en person som villkorligt frigetts får föras över till en annan nordisk stat. Någon ändring i sak i förhållande till vad som gäller enligt hittillsvarande ordning är inte avsedd (se kommentaren till 6 kap. 1 §).

Ändringar i verkställigheten

2 § Ett beslut i den andra nordiska staten gäller i Sverige, om beslutet

1. ändrar verkställigheten av den överförda övervakningen, eller
2. innebär förverkande av den villkorligt medgivna friheten.

Paragrafen anger att beslut i den andra nordiska staten som ändrar verkställigheten, eller som innebär förverkande av den villkorligt medgivna friheten, även gäller här. Den motsvarar 22 § andra stycket 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 52 och prop. 2019/20:119 s. 31–32). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

3 § En åtgärd som avser den överförda övervakningen får beslutas i Sverige, om den dömda här döms för ett annat brott eller om en behörig myndighet i den andra nordiska staten överlämnar ett ärende om en sådan åtgärd till en svensk myndighet.

Ett sådant överlämnat ärende tas upp av Kriminalvården och handläggs enligt de svenska regler som gäller för åtgärden. Kriminalvården ska överlämna ett ärende som myndigheten inte är behörig att besluta i till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde övervakningen bedrevs eller kunde ha bedrivits vid tiden för beslutet om verkställighet.

Paragrafen anger när svenska myndigheter får fatta ett beslut om åtgärd mot en person vars övervakning förts över från Sverige med stöd av lagen. Den motsvarar i sak 22 § tredje stycket 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 52, prop. 1964:90 s. 87 och prop. 2019/20:119 s. 21). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

9 kap. Verkställighet i Sverige av ett nordiskt beslut om övervakning av den som villkorligt frigetts i en annan nordisk stat

Överförande av verkställigheten till Sverige

1 § På begäran av en behörig myndighet i en annan nordisk stat får övervakning av den som villkorligt frigetts från ett fängelsestraff i den staten verkställas i Sverige om någon av förutsättningarna i 7 kap. 1 § första stycket 1–3 är uppfylld.

En begäran om verkställighet enligt första stycket ska lämnas till Kriminalvården som prövar om övervakning ska verkställas i Sverige.

Paragrafen anger när Kriminalvården får besluta att övervakningen av den som villkorligt frigetts från ett fängelsestraff i en annan nordisk stat ska verkställas i Sverige. Paragrafen motsvarar delvis 17 § och 25 § första stycket 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 40, 51 och 57–60, prop. 1964:90

s. 87–88 och prop. 2004/05:176 s. 9). Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 8.1.1.

Till skillnad från regleringen i 1963 års lag anges i *första stycket* genom en hänvisning till 7 kap. 1 § förutsättningarna för när verkställigheten av en övervakning av en person som villkorligt frigetts får föras över till en annan nordisk stat. Någon ändring i sak i förhållande till vad som gäller enligt hittillsvarande ordning är inte avsedd (se kommentaren till 7 kap. 1 §).

Verkställigheten i Sverige

2 § Om inte något annat följer av denna lag ska verkställighet i Sverige ske enligt svenska regler. Det som i den andra nordiska staten bestämts om prøvotid och övervakningstid ska gälla vid verkställigheten. Detsamma gäller andra villkor eller föreskrifter om den dömdes skyldigheter.

Kriminalvården får ändra eller anpassa villkor och föreskrifter som den dömda är skyldig att följa. Villkoren och föreskrifterna får dock inte ändras så att skyldigheten blir strängare än den ursprungliga skyldigheten.

Paragrafen anger vad som gäller i fråga om verkställigheten i Sverige. Den motsvarar delvis 19 § första stycket 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 51, prop. 1964:90 s. 87, propositionen Förslag till lagändringar för att möjliggöra domstolsprövning av vissa frihetsberövanden, prop. 1974:155, s. 13–14 och prop. 2019/20:119 s. 21). Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 8.1.2.

Av *andra stycket* följer att Kriminalvården får ändra eller anpassa villkor och föreskrifter som åligger den dömda. Nytt i förhållande till regleringen i 1963 års lag är att det framgår att villkoren och föreskrifterna inte får ändras så att skyldigheten blir strängare än den ursprungliga skyldigheten. Beträffande tillämpningen av bestämmelsen hänvisas till kommentaren till 7 kap. 3 § andra stycket.

Ändringar i verkställigheten

3 § Om den villkorligt medgivna friheten helt eller delvis förklaras förverkad i Sverige ska den förverkade tiden verkställas enligt svenska regler.

Paragrafen anger att villkorligt medgiven frihet som förverkas här ska verkställas enligt svenska regler. Den motsvarar delvis 19 § andra stycket 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 51, prop. 1964:90 s. 87, prop. 1978/79:212 s. 23, 69 och 81 samt prop. 2019/20:119 s. 21). Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 6.1.

I förhållande till hittillsvarande bestämmelse i 1963 års lag anges inte längre att det ska göras en omvandling av vad som förverkats till fängelse på lika lång tid.

- 4 §** Ett beslut i en annan nordisk stat gäller i Sverige, om beslutet
1. ändrar verkställigheten av den överförda övervakningen, eller
 2. innebär förverkande av den villkorligt medgivna friheten.

Paragrafen anger att beslut som fattas i en annan nordisk stat som ändrar verkställigheten, eller som innebär förverkande av den villkorligt medgivna friheten, även gäller i Sverige. Den motsvarar i sak 19 § tredje

stycket 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 51, prop. 1964:90 s. 87 och prop. 2019/20:119 s. 21). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

5 § Om det finns anledning att vidta en åtgärd mot den dömden för Kriminalvården, övervakningsnämnden eller, när den dömden döms för ett annat brott, rätten överlämna frågan till en behörig myndighet i den andra nordiska staten, om det är lämpligare att frågan prövas där.

Paragrafen reglerar möjligheten att överlämna en fråga om åtgärd mot den dömden till den andra nordiska staten. Den motsvarar delvis 20 § 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 51–52, prop. 1964:90 s. 25 och prop. 2019/20:119 s. 21). Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 12.3.

Nytt i förhållande till regleringen i 1963 års lag är att även övervakningsnämnden ges en möjlighet att överlämna en fråga om åtgärd till den andra nordiska staten. Det kan aktualiseras när fråga uppkommer om att förverka villkorligt medgiven frihet avseende en person som står under övervakning i Sverige efter att ha blivit villkorligt frigiven i en annan nordisk stat.

10 kap. Övriga frågor

Beslut

1 § Ett beslut enligt denna lag gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

Paragrafen anger att beslut som fattas med stöd av lagen gäller omedelbart om inte något annat anges i beslutet. Den motsvarar i sak 26 § första stycket och 27 § andra stycket 1963 års lag samt 4 a § 1963 års förordning (se prop. 1962:203 s. 60–62, prop. 1964:90 s. 88, prop. 1971:30 s. 45, propositionen En modernare rättegång – reformering av processen i allmän domstol, prop. 2004/05:131, s. 281–282, prop. 2004/05:176 s. 9 och prop. 2019/20:119 s. 32–33). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Den dömdes inställning

2 § Innan beslut fattas enligt 4 kap. 1 §, 6 kap. 1 § eller 8 kap. 1 § ska Kriminalvården tillfråga den dömden om hans eller hennes inställning till att verkställigheten överförs till den andra nordiska staten.

Om den dömden befinner sig i en annan stat gäller i stället att han eller hon om möjligt ska tillfrågas om sin inställning till att verkställigheten överförs.

Den dömden ska upplysas om innebörden av ett samtycke till ett överförande enligt 4 kap. 1 §.

I paragrafen behandlas frågan om inhämtande av den dömdes inställning till att verkställigheten överförs till den andra nordiska staten. Den saknar motsvarighet i 1963 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 11.2.

I *första stycket* åläggs Kriminalvården att fråga den dömden om hans eller hennes inställning till att verkställigheten överförs.

Om den dömden befinner sig i en annan stat gäller enligt *andra stycket* att han eller hon inte behöver tillfrågas om inställningen till ett överförande. Undantaget kommer huvudsakligen träffa fall då personen är på fri fot och har återvänt till en annan nordisk stat. Kriminalvården ska dock, om möjligt, försöka att inhämta inställningen även i en sådan

situation. Det innebär att Kriminalvården i vart fall ska försöka komma i kontakt med den dömden på uppgiven adress eller genom andra kontaktvägar som han eller hon uppgett.

Eftersom ett samtycke innebär att Kriminalvårdens beslut om att överföra ett fängelsestraff inte kan överklagas (se 10 kap. 7 § andra stycket) ska den dömden upplysas om detta förhållande, vilket framgår av *tredje stycket*. Om det behövs ska Kriminalvården anlita en tolk (jfr 13 § förvaltningslagen).

Skyndsam handläggning

3 § Ett ärende enligt denna lag ska handläggas skyndsamt hos Kriminalvården.

Paragrafen anger att Kriminalvården ska handlägga ärenden enligt lagen skyndsamt. Den saknar motsvarighet i 1963 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 11.1.

Bestämmelsen innebär att ärenden om överförande av verkställighet ska hanteras med förtur hos Kriminalvården. När den dömden är frihetsberövad och samtycker till ett överförande till en annan nordisk stat är en rimlig målsättning för handläggningstiden från det att ett ärende initieras hos Kriminalvården till dess det finns ett beslut i fråga om överförande till den andra nordiska staten en månad. I andra fall är en rimlig målsättning för handläggningstiden två till tre månader. När det gäller handläggningen av ärenden om överförande till Sverige borde det i normalfallet ta högst tre månader från det att ett ärende initieras till dess Kriminalvården har fattat ett beslut.

Av flera orsaker kan handläggningstiden av ett ärende komma att variera. Exempelvis kan omfattande eller komplicerade ärenden behöva ta längre tid. Den andra nordiska statens agerande kan också medföra att hanteringen tar längre tid.

Kostnader för verkställigheten

4 § Kostnader för verkställighet och åtgärder i övrigt enligt denna lag betalas av staten, om inte något annat följer av 3 kap. 3 §.

Paragrafen anger att kostnader för verkställighet och andra åtgärder enligt lagen som huvudregel betalas av svenska staten. Den motsvarar i sak 35 § 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 72). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Offentligt biträde

5 § Offentligt biträde ska i ett ärende enligt 4 eller 5 kap. förordnas för den dömden, om det inte kan antas att behov av biträde saknas.

Bestämmelser om överklagande av beslut om offentligt biträde finns i lagen (1996:1620) om offentligt biträde.

Paragrafen reglerar rätten till offentligt biträde. Den motsvarar delvis 36 § 1963 års lag (se propositionen Ny rättshjälpslag, prop. 1996/97:9, s. 237 samt prop. 1999/2000:45 s. 32–33 och 35). Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 12.1.

Nytt i förhållande till regleringen i 1963 års lag är att ett offentligt biträde som huvudregel ska förordnas också i ett ärende om överförande av ett nordiskt fängelsestraff till Sverige enligt 5 kap, vilket följer av *första stycket*. Ett offentligt biträde ska förordnas om det inte kan antas att behov av biträde saknas. Så kan vara fallet om den dömde samtycker till ett överförande och det för Kriminalvården eller rätten framstår som klart att ett överförande kan ske samt att det inte heller i övrigt finns något behov av ett offentligt biträde. Omständigheter som t.ex. är kopplade till den dömdes person kan dock medföra att ett offentligt biträde ändå ska förordnas i en sådan situation. Ytterligare exempel på när behov av ett offentligt biträde kan antas saknas är när det står klart att det inte finns förutsättningar att överföra en verkställighet. Behov kan vidare saknas om den andra staten har förordnat ett biträde för den dömde vid prövningen där eller om den dömde uttryckligen avstår från att ett biträde förordnas för honom eller henne.

Av *andra stycket* framgår att bestämmelser om överklagande av beslut om offentligt biträde finns i lagen (1996:1620) om offentligt biträde.

Överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut

6 § Kronofogdemyndighetens beslut om att verkställighet ska ske i Sverige enligt 3 kap. 1 § får överklagas till tingsrätten. Andra beslut som fattas av Kronofogdemyndigheten med stöd av denna lag får inte överklagas.

Behörig tingsrätt är den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningbalken ska pröva ett överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Vid handläggningen i domstol tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte något annat följer av denna lag.

Om rätten upphäver ett beslut om verkställighet, ska de verkställighetsåtgärder som har gjorts återgå så långt det är möjligt.

Paragrafen innehåller nya bestämmelser om möjligheterna att överklaga Kronofogdemyndighetens beslut och om handläggningen i domstol. Den motsvarar delvis 26–26 d §§ 1963 års lag och 4 a § 1963 års förordning (se prop. 1962:203 s. 60–61, prop. 1964:90 s. 88, propositionen Instansordningen i de allmänna förvaltningsdomstolarna, prop. 1993/94:133, s. 41, prop. 2004/05:176 s. 59–70, propositionen En långsiktigt hållbar organisation för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans, prop. 2008/09:165, s. 25, prop. 2019/20:119 s. 22–23 och prop. 2020/21:142 s. 17). Övervägandena finns i avsnitt 10.1 och 10.2.

Av *första stycket* följer att Kronofogdemyndighetens beslut om att ett nordiskt bötesstraff eller beslut om förverkande, rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite ska verkställas i Sverige får överklagas till tingsrätten, i stället för som hitintills förvaltningsrätten. Andra beslut som Kronofogdemyndigheten fattar med stöd av lagen får inte överklagas, vilket utgör en inskränkning i förhållande till 1963 års lag. Beslut som Kronofogdemyndigheten fattar under verkställigheten med stöd av utsökningbalken kan dock överklagas enligt 18 kap. i den balken. I förvaltningslagen finns närmare bestämmelser om hur ett överklagande ska ske och om handläggningen av ett överklagande hos Kronofogdemyndigheten.

Enligt *andra stycket* ska ett överklagande ske till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningbalken prövar ett överklagande av Kronofogde-

myndighetens beslut. Vilken domstol som är behörig i det enskilda fallet framgår av 17 kap. 1 § utsökningsförfordningen (1981:981). Vid domstolens handläggning av ett överklagande gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden (ärendelagen). Det innebär bl.a. att Kronofogdemyndigheten blir motpart i domstolen (11 §) och att tingsrättens beslut kan överklagas till hovrätten (39 §).

I *tredje stycket* anges att verkställighetsåtgärder som har gjorts ska återgå så långt det är möjligt, om rätten upphäver Kronofogdemyndighetens beslut om verkställighet. I detta avseende gäller samma förfarande som när en svensk exekutionstitel upphävs, se 3 kap. 22 § utsökningsbalken. Om ett beslut om verkställighet upphävs endast till viss del, får verkställighetens återgång anpassas därefter.

Överklagande av Kriminalvårdens beslut

7 § Kriminalvårdens beslut får överklagas om myndigheten

1. prövat om verkställighet av ett svenskt avgörande ska begäras i en annan nordisk stat enligt 4 kap. 1 §, 6 kap. 1 § eller 8 kap. 1 §, om inte något annat framgår av andra stycket, eller

2. prövat om ett nordiskt avgörande ska verkställas i Sverige enligt 5 kap. 1 §, 7 kap. 1 § eller 9 kap. 1 §.

Kriminalvårdens beslut enligt 4 kap. 1 § om att begära verkställighet i en annan nordisk stat får inte överklagas om den dömde har samtyckt till att avgörandet verkställs i den andra nordiska staten.

Andra beslut som fattas av Kriminalvården med stöd av denna lag får inte överklagas.

Paragrafen behandlar nya bestämmelser om möjligheten att överklaga Kriminalvårdens beslut. Den motsvarar delvis 26–26 c §§ 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 60–61, prop. 1964:90 s. 88, prop. 1993/94:133 s. 41, prop. 2004/05:176 s. 59–70, prop. 2019/20:119 s. 22–23 och prop. 2020/21:142 s. 17). Övervägandena finns i avsnitt 10.1.

Av *första stycket* följer att vissa av Kriminalvårdens beslut får överklagas till tingsrätt, i stället för som hitintills förvaltningsrätt. Beslut i fråga om överförande till en annan nordisk stat av ett svenskt fängelsestraff, en svensk frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst eller övervakning av den som villkorligt frigetts i Sverige (punkt 1) får som huvudregel överklagas. Vidare får Kriminalvårdens beslut om verkställighet här av motsvarande nordiska avgöranden överklagas (punkt 2). I förvaltningslagen finns närmare bestämmelser om hur ett överklagande ska ske och om handläggningen av ett överklagande hos Kriminalvården.

Enligt *andra stycket* får den dömde inte överklaga Kriminalvårdens beslut om överförande av verkställigheten av ett svenskt fängelsestraff till en annan nordisk stat, om han eller hon har lämnat sitt samtycke till överförandet. Det innebär att Kriminalvårdens beslut får laga kraft direkt när beslutet fattats. Om den dömde inledningsvis lämnat sitt samtycke, men återkallat det innan Kriminalvården fattat beslut, får den dömde överklaga beslutet. Detsamma gäller om Kriminalvården beslutar att inte begära att verkställigheten förs över, trots att den dömde har samtyckt till ett överförande.

Av *tredje stycket* följer att andra beslut som fattas av Kriminalvården med stöd av lagen inte får överklagas. Beslut som Kriminalvården fattar under verkställigheten till följd av att svenska regler gäller för verkställigheten kan dock överklagas på samma sätt som om det hade gällt en i Sverige utdömd påföljd.

8 § Ett beslut enligt 4 kap. 1 § eller 5 kap. 1 § ska överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt eller det häkte finns där den dömde var inskriven när det överklagade beslutet fattades.

Om det inte finns någon behörig domstol enligt första stycket, ska ett överklagande göras till den tingsrätt inom vars domkrets den dömde är folkbokförd.

Om det inte finns någon behörig domstol enligt första eller andra stycket, ska ett överklagande göras till Stockholms tingsrätt.

Paragrafen innehåller nya forumregler vid överklagande av ett beslut om överförande av verkställigheten av ett fängelsestraff. Den motsvarar delvis 26 d § 1963 års lag (se prop. 2004/05:176 s. 65–70 och prop. 2008/09:165 s. 25). Övervägandena finns i avsnitt 10.2.

Av *första stycket* följer att ett överklagande ska göras till den tingsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt eller det häkte finns där den dömde var inskriven när det överklagade beslutet fattades. Forumregeln kan exempelvis komma att tillämpas när den dömde befinner sig i Sverige och är frihetsberövad, vilket ofta kommer vara fallet när ett svenskt fängelsestraff ska verkställas i en annan nordisk stat, men kan också bli aktuell när den dömde är föremål för tvångsmedel enligt 5 kap. 2 §.

Om det inte finns någon behörig tingsrätt enligt första stycket ska ett överklagande göras till den tingsrätt inom vars domkrets den dömde är folkbokförd, vilket följer av *andra stycket*. Det kan exempelvis bli aktuellt om den dömde befinner sig i den andra staten och verkställighet ska ske i Sverige.

I *tredje stycket* finns en bestämmelse om reservforum, vilket är Stockholms tingsrätt.

9 § Ett beslut enligt 6 kap. 1 § eller 8 kap. 1 § ska överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets det frivårdskontor ligger där den dömde är inskriven.

Ett beslut enligt 7 kap. 1 § eller 9 kap. 1 § ska överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets den dömde är folkbokförd.

Om det inte finns någon behörig domstol enligt första eller andra stycket, ska ett överklagande göras till Stockholms tingsrätt.

Paragrafen innehåller nya forumregler vid överklagande av ett beslut om överförande av verkställigheten av en frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst eller övervakning efter villkorlig frigivning. Den motsvarar delvis 26 d § 1963 års lag (se prop. 2004/05:176 s. 65–70 och prop. 2008/09:165 s. 25). Övervägandena finns i avsnitt 10.2.

Av *första stycket* följer att ett överklagande av ett beslut om verkställighet av en svensk frivårdspåföljd eller anordnande av övervakning efter villkorlig frigivning i en annan nordisk stat ska göras till den tingsrätt inom vars domkrets det frivårdskontor ligger där den dömde är inskriven. Forumregeln kan exempelvis komma att tillämpas när den dömde befinner sig i Sverige.

Enligt *andra stycket* ska ett beslut om verkställighet av en nordisk frivårdspåföljd eller om anordnande av övervakning efter villkorlig frigivning i Sverige överklagas till den tingsrätt inom vars område den dömde är folkbokförd. Det kan exempelvis bli aktuellt om den dömde är bosatt i Sverige men har dömts till en frivårdspåföljd i en annan nordisk stat.

I *tredje stycket* finns en bestämmelse om reservforum, vilket är Stockholms tingsrätt.

10 § Den dömde får förklara att han eller hon avstår från att överklaga Kriminalvårdens beslut enligt 4 kap. 1 § eller fullfölja ett överklagande av ett sådant beslut. I fråga om en sådan förklaring tillämpas 11 § andra stycket och 12 och 13 §§ strafftidslagen (2018:1251).

Paragrafen innehåller bestämmelser om nöjdförklaring. Den saknar motsvarighet i 1963 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 10.1.

Bestämmelsen innebär att den dömde kan påskynda verkställigheten av Kriminalvårdens beslut om att ett svenskt fängelsestraff ska verkställas i en annan nordisk stat genom att lämna en förklaring om att han eller hon avstår från att överklaga beslutet eller fullfölja ett sådant överklagande. När det gäller de närmare formerna för förklaringen hänvisas till vissa bestämmelser i strafftidslagen (2018:1251). Av 11 § andra stycket den lagen följer till vem en förklaring ska lämnas, dvs. till Kriminalvården eller Polismyndigheten, och i 12 § anges vissa formkrav för att en förklaring ska vara giltig. Av hänvisningen till 13 § följer att en förklaring inte får återkallas och att den innebär att Kriminalvårdens beslut om att ett svenskt fängelsestraff ska verkställas i en annan nordisk stat får laga kraft mot den dömde i och med förklaringen.

11 § Vid handläggningen i domstol tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte något annat följer av denna lag. Ärenden enligt 4–9 kap. ska handläggas skyndsamt.

Paragrafen innehåller bestämmelser om handläggningen i domstol efter det att Kriminalvårdens beslut har överklagats. Den saknar motsvarighet i 1963 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 10.2 och 11.1.

Av paragrafen följer att ärendelagen gäller för rättens prövning av ett överklagande, om inte något annat följer av den nya lagen. Det innebär bl.a. att Kriminalvården blir motpart i domstolen (11 §) och att tingsrättens beslut kan överklagas till hovrätten (39 §). Rättens handläggning vid överprövning av Kriminalvårdens beslut ska ske skyndsamt. I normalfallet kan en rimlig målsättning för den totala handläggningstiden vara två till fyra månader. Detta avser tiden från det att ett ärende inleds hos Kriminalvården till dess att det finns ett slutligt beslut, vilket inkluderar överprövning i domstol. Beroende på omständigheterna i det enskilda fallet kan det bli aktuellt med en längre handläggningstid.

Överklagande av övervakningsnämndens beslut

12 § Övervakningsnämndens beslut enligt 9 kap. 5 § får inte överklagas.

Paragrafen anger att övervakningsnämndens beslut om att överlämna en fråga om åtgärd mot en villkorligt frigiven person till en annan nordisk stat inte får överklagas. Den saknar motsvarighet i 1963 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 10.3.

Ny påföljdsbestämning

13 § Vid ny påföljdsbestämning efter tidigare dom enligt 34 kap. brottsbalken ska en påföljd som har meddelats genom en dom i en annan nordisk stat och som verkställs i Sverige med stöd av denna lag jämföras med en dom meddelad i Sverige.

Om någon i en annan nordisk stat har ålagts ett förvandlingsstraff för böter och det i Sverige uppkommer en fråga om förvandling av andra böter som personen ålagts, ska bestämmelserna i 19 § bötesverkställighetslagen (1979:189) inte tillämpas.

Paragrafen reglerar bl.a. att nordiska avgöranden som verkställs i Sverige ska jämföras med svenska avgöranden vid ny påföljdsbestämning efter tidigare dom. Den motsvarar delvis 29 § 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 62–68, prop. 1964:90 s. 88 och propositionen om ändring i brottsbalken m.m. (förvandling av böter), prop. 1982/83:93, s. 39. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

I förhållande till hittillsvarande bestämmelse i 1963 års lag förtydligas i *första stycket* att regleringen hänförs till bestämmelserna om ny påföljdsbestämning efter tidigare dom i 34 kap. brottsbalken. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Nåd

14 § När verkställighet av en nordisk dom sker i Sverige med stöd av denna lag får svenska regler om nåd tillämpas. Om den andra nordiska staten meddelar den dömda eller den som beslutet gäller nåd, ska det gälla i Sverige.

Paragrafen innehåller bestämmelser om nåd. Den motsvarar i sak 31 § andra och tredje styckena 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 68–70). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Undanröjande av en svensk frivårdspåföljd i en annan nordisk stat

15 § Ett beslut i en annan nordisk stat om undanröjande av en svensk frivårdspåföljd ska gälla i Sverige.

Paragrafen reglerar verkan av ett beslut som meddelats i en annan nordisk stat om undanröjande av en svensk frivårdspåföljd i de fall verkställigheten inte har förts över. När verkställigheten av frivårdspåföljden har förts över med stöd av lagen tillämpas i stället 6 kap. 2 §. Bestämmelsen motsvarar i sak 16 § 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 49–51 och prop. 1964:90 s. 87). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Undanröjande av en nordisk frivårdspåföljd i Sverige

16 § Om någon som dömts till en frivårdspåföljd i en annan nordisk stat ska dömas för annan brottslighet i Sverige, och verkställigheten av frivårdspåföljden inte har förts över till Sverige, får rätten undanröja den tidigare påföljden och döma

till gemensam påföljd för den samlade brottsligheten. Vid rättens prövning ska 34 kap. 4 § brottsbalken tillämpas.

Vid tillämpning av första stycket ska den nordiska domen anses vara en dom på skyddstillsyn.

Paragrafen reglerar möjligheten för rätten att undanröja en nordisk frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst som inte verkställs i Sverige med stöd av denna lag och bestämma en ny, gemensam påföljd, om den dömde döms för annan brottslighet i Sverige. Den motsvarar delvis 14 § 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 46–48 och prop. 1964:90 s. 86). Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 12.4.

Av *första stycket* framgår att rätten får undanröja en nordisk frivårdspåföljd i de fall frivårdspåföljden inte har verkställts i Sverige. Nytt i förhållande till 1963 års lag är att det anges att ett undanröjande får ske även om en samhällstjänst inte överförs till Sverige. Nytt är även att rätten ska tillämpa 34 kap. 4 § brottsbalken när den undanröjer påföljden och dömer till en gemensam påföljd. När verkställigheten av frivårdspåföljden har förts över till Sverige med stöd av denna lag tillämpas i stället 7 kap. 3 § och 10 kap. 13 §.

Nordiska beslut om förverkande av villkorligt medgiven frihet efter villkorlig frigivning som skett i Sverige

17 § Ett beslut i en annan nordisk stat om förverkande av villkorligt medgiven frihet som avser en person som villkorligt frigetts i Sverige ska gälla här.

Paragrafen reglerar verkan av ett beslut som meddelats i en annan nordisk stat om förverkande av villkorligt medgiven frihet som avser en person som villkorligt frigetts i Sverige i de fall verkställigheten inte har förts över. När verkställigheten av övervakning under den villkorliga frigivningen har förts över med stöd av lagen tillämpas i stället 8 kap. 2 §. Bestämmelsen motsvarar i sak 23 § 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 52–53). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Svenska beslut om förverkande av villkorligt medgiven frihet efter villkorlig frigivning som skett i en annan nordisk stat

18 § Om någon som villkorligt frigetts från ett fängelsestraff i en annan nordisk stat ska dömas för annan brottslighet i Sverige, och verkställigheten av övervakning under den villkorliga frigivningen inte har förts över till Sverige, får rätten förklara villkorligt medgiven frihet förverkad. Vid rättens prövning ska 34 kap. 5 § brottsbalken tillämpas.

Den förverkade tiden ska verkställas enligt svenska regler.

Paragrafen reglerar möjligheten för rätten att förverka villkorligt medgiven frihet från ett fängelsestraff i de fall villkorlig frigivning har skett i en annan nordisk stat och den dömde döms för annan brottslighet i Sverige utan att verkställigheten av övervakning under den villkorliga frigivningen har förts över hit. Den motsvarar i sak 21 § och delvis 19 § andra stycket 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 51–52, prop. 1964:90 s. 25–26, prop. 1978/79:212 s. 23, 69 och 81 samt prop. 2019/20:119 s. 30–31). Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 12.4.

I förhållande till hittillsvarande bestämmelse i 1963 års lag omnämns inte längre den finska påföljden tukthus, som är utmönstrad i finsk rätt. Det anges inte heller att det ska göras en omvandling av vad som förverkats till fängelse på lika lång tid. Någon ändring i sak är inte avsedd (jfr avsnitt 6.1).

I *första stycket* framgår uttryckligen att rätten ska tillämpa reglerna om förverkande av villkorligt medgiven frihet i 34 kap. 5 § brottsbalken när den förverkar villkorligt medgiven frihet i den aktuella situationen. Någon ändring i sak i förhållande till regleringen i 1963 års lag är inte avsedd.

I *andra stycket* anges att verkställigheten ska ske enligt svenska regler. Därigenom förtydligas att den förverkade tiden ska verkställas i Sverige. Förverkad tid kan dock, på samma sätt som gäller för andra fängelsestraff som verkställs i Sverige, föras över till en annan nordisk stat. Någon ändring i sak i förhållande till regleringen i 1963 års lag är inte avsedd.

Åtalsförbud

19 § Om en påföljd som meddelats i en annan nordisk stat ska verkställas i Sverige enligt denna lag, eller om det här har beslutats om undanröjande av en frivårdspåföljd enligt 16 § eller förverkande av villkorligt medgiven frihet enligt 18 §, får åtal för den gärning som påföljden avser inte väckas här.

Paragrafen behandlar frågan om åtalsförbud. Den motsvarar delvis 29 § 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 62–68, prop. 1964:90 s. 88 och prop. 1982/83:93 s. 39). Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 6.1.

Med anledning av att frivårdspåföljder som innefattar samhällstjänst kan föras över med stöd av 7 kap. 1 § den nya lagen utökas tillämpningsområdet för bestämmelsen om åtalsförbud till att omfatta även sådana påföljder.

Transport genom Sverige

20 § Den som i en nordisk stat dömts till ett fängelsestraff får utan tillstånd transporteras genom Sverige till en annan nordisk stat för verkställighet av straffet.

Om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, får Polismyndigheten hålla den som överförs i förvar, dock längst under 48 timmar.

Paragrafen behandlar frågan om transport genom Sverige av en person som ska överföras från en nordisk stat till en annan för verkställighet av ett fängelsestraff, s.k. transitering. Den motsvarar i sak 32 § 1963 års lag (se prop. 1962:203 s. 70–71 och prop. 2016/17:57 s. 49–52). Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
2. Genom lagen upphävs lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.
3. Den upphävda lagen, med undantag för 5 a–5 c §§, gäller fortfarande för ärenden om överförande av verkställighet som har inletts före ikraftträdandet.
4. Bestämmelserna i 5 kap. 2–5 §§ tillämpas dock även på ärenden som inletts före ikraftträdandet.

Enligt *första punkten* träder den nya lagen i kraft den 1 juli 2026.

Andra punkten innebär att 1963 års lag upphävs genom den nya lagen.

I *trede punkten* regleras att 1963 års lag, med undantag för bestämmelserna om tvångsmedel i Sverige, ska tillämpas på ärenden som inlett före den 1 juli 2026. Ett ärende får anses ha inlett när en begäran om överförande av verkställigheten av ett utländskt avgörande har lämnats in till Sverige, eller när Kriminalvården eller Kronofogdemyndigheten, på eget initiativ eller efter begäran från t.ex. den dömde, har registrerat och börjat handlägga ett ärende om överförande av verkställigheten från Sverige.

Av *fjärde punkten* framgår att bestämmelserna om tvångsmedel i Sverige i den nya lagen ska tillämpas även på ärenden som inlett före den 1 juli 2026.

Övervägandena finns i avsnitt 14.

16.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

18 § En förvaltningsrätt är domför med en lagfaren domare ensam

1. vid åtgärder som endast avser måls beredande,

2. vid förhör med vittne eller sakkunnig som begärts av en annan förvaltningsrätt,

3. vid beslut som endast avser rättelse av felräkning, felskrivning eller annat uppenbart förbiseende, och

4. vid annat beslut som inte innefattar slutligt avgörande av mål.

Om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsuttet rätt, är en förvaltningsrätt domför med en lagfaren domare ensam vid beslut som inte innefattar prövning av målet i sak.

Åtgärder som endast avser beredandet av ett mål och som inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna domare, får utföras av någon annan som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid en allmän förvaltningsdomstol, en allmän domstol eller en hyresnämnd. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om detta.

Vad som sägs i andra stycket gäller även vid avgörande i sak av

1. mål av enkel beskaffenhet,

2. mål om bevissäkring och betalningssäkring enligt skatteförfarandelagen (2011:1244), om besiktning enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152), om en uppgifts eller handlings undantagande från kontroll enligt skatteförfarandelagen eller någon annan skatteförfattning,

3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 och 6 a §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, mål om vård vid en läsbar enhet enligt 15 b § samma lag, mål om avskildhet enligt 15 c § samma lag, mål om vård i enskildhet enligt 15 d § samma lag, mål om tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § samma lag, mål om tillfälligt utreseförbud enligt 31 d § samma lag, mål om omedelbar insats enligt 4 kap. 1 § lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende, mål om omedelbart omhändertagande enligt 13 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, mål om vård i enskildhet enligt 34 a § samma lag, mål om avskildhet enligt 34 b § samma lag, mål om tillfällig isolering enligt 5 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168), mål enligt 12 § första stycket och 33 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, mål enligt 18 § första stycket 3 –5 och 9 när det gäller de fall då vården inte har förenats med särskild utskrivningsprövning eller 6 lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, mål om förvar och uppsikt

enligt utlänningslagen (2005:716), mål enligt strafftidslagen (2018:1251) och mål enligt fängelselagen (2010:610),

4. mål enligt folkbokföringsförfattningarna, mål om preliminär skatt eller om anstånd med att betala skatt eller avgifter enligt skatteförfattningarna,

5. mål enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner, lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet eller lagen (2022:760) om upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg,

6. mål som avser en fråga av betydelse för inkomstbeskattningen, dock endast om värdet av vad som yrkas i målet uppenbart inte överstiger hälften av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken,

7. mål enligt lagen (2004:629) om trängselskatt,

8. mål enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem och lagen (2023:704) om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post,

9. mål enligt lagen (2024:954) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om digitala tjänster som avser en

a) inspektion,

b) prövning av om en handling skyddas av advokatsekretess enligt 3 kap. 14 § samma lag, eller

c) tillfällig begränsning av mottagarnas tillgång till en tjänst eller ett onlinegränssnitt, och

10. mål om betalningssäkring enligt socialförsäkringsbalken eller lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd.

Paragrafen reglerar i vilka mål och ärenden som förvaltningsrätten är domför med en lagfaren domare ensam. Övervägandena finns i avsnitt 10.2 och 13.

I *fjärde stycket 3* tas hänvisningen till 1963 års lag bort eftersom överklagande enligt den nya nordiska verkställighetslagen ska göras till allmän domstol.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 2 juli 2026.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för ärenden som har inletts hos Kronofogdemyndigheten och Kriminalvården före den 1 juli 2026.

Enligt *första punkten* träder lagen i kraft den 2 juli 2026.

Av *andra punkten* framgår att äldre bestämmelser ska tillämpas på ärenden som har inletts hos Kronofogdemyndigheten respektive Kriminalvården före den 1 juli 2026.

Övervägandena finns i avsnitt 14.

16.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1974:752) om nordisk vittnesplikt m.m.

10 § Beslut från en domstol i Danmark, Finland, Island eller Norge ska på begäran verkställas här i landet, om beslutet gäller en person som avses i 9 § och som för utevaro eller annan försummelse har dömts till böter, dömts att betala förelagt vite eller ålagts att ersätta rättegångskostnad.

Böter och vite verkställs enligt lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål.

Lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område är tillämplig vid verkställighet av beslut att ersätta rättegångskostnad.

Paragrafen reglerar verkställighet i Sverige av böter, vite eller ersättning för rättegångskostnad som dömts ut för utevaro eller annan försummelse. Övervägandena finns i avsnitt 13.

I andra stycket ändras en hänvisning. Ändringen görs till följd av att 1963 års lag upphävs och ersätts av den nya nordiska verkställighetslagen och innebär ingen ändring i sak.

Övriga ändringar är språkliga.

16.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

30 § Denna lag gäller inte i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen eller lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål.

Paragrafen anger att lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet är subsidiär till lagen om verkställighet av frivårdspåföljder och nordiska verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 13.

I paragrafen ändras en hänvisning. Ändringen görs till följd av att 1963 års lag upphävs och ersätts av den nya nordiska verkställighetslagen. Övriga ändringar är språkliga och redaktionella.

16.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister

14 § Uppgifter om den som ett beslut om överflyttning gäller ska lämnas till den stat som överflyttning har skett från eller till

1. om verkställighet av en annan påföljd än böter har överförts från Danmark, Finland, Island eller Norge eller till någon av dessa stater från Sverige,

2. om en anteckning har gjorts som avser tillämpningen av 10 kap. 16 eller 18 § lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål, och

3. om verkställighet av en påföljd har överförts till Sverige från en annan stat eller till en annan stat härifrån enligt lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet eller lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål.

Paragrafen innehåller bestämmelser om utlämnande av uppgifter från belastningsregistret i vissa fall. Övervägandena finns i avsnitt 13.

I *andra punkten* ändras en hänvisning. Ändringen görs till följd av att 1963 års lag upphävs och ersätts av den nya nordiska verkställighetslagen och innebär ingen ändring i sak.

Övriga ändringar är språkliga.

16.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall

2 kap.

5 § I lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall, lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål och *lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål* finns bestämmelser om förfarandet vid verkställighet utomlands av förverkandebeslut, som avser egendom som omfattas av ett frysningsbeslut som har översänts enligt 2 §.

Paragrafen innehåller en upplysningsbestämmelse. Övervägandena finns i avsnitt 13.

I paragrafen ändras en hänvisning. Ändringen görs till följd av att 1963 års lag upphävs och ersätts av den nya nordiska verkställighetslagen och innebär ingen ändring i sak. Övriga ändringar är redaktionella.

3 kap.

19 § En verkställighet i Sverige av ett beslut om förverkande av egendom som är föremål för verkställighet enligt denna lag handläggs och prövas enligt lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall, lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål eller *lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål*. Något beslut om beslag eller kvarstad ska inte meddelas i ett sådant ärende.

En ansökan eller ett beslut om förverkande enligt första stycket får skickas till den åklagare som har handlagt ärendet enligt denna lag. Åklagaren ska vidarebefordra ansökan eller beslutet om förverkande till Kronofogdemyndigheten.

Om rätten i ett ärende enligt lagen om internationell verkställighet i brottmål enligt *första* stycket beslutar att verkställighet av beslutet om förverkande ska ske i Sverige, ska rätten samtidigt pröva om verkställigheten av frysningsbeslutet ska bestå till dess att beslutet om förverkande får laga kraft.

Paragrafen reglerar handläggningen av ett ärende om verkställighet i Sverige av förverkandebeslut som rör egendom som är föremål för verkställighet enligt lagen. Övervägandena finns i avsnitt 13.

I *första stycket* ändras en hänvisning. Ändringen görs till följd av att 1963 års lag upphävs och ersätts av den nya nordiska verkställighetslagen och innebär ingen ändring i sak.

I *trede stycket* justeras en hänvisning som rätteligen ska vara till första stycket.

Övriga ändringar är redaktionella.

16.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder

6 kap.

2 § Om den påföljd som ska verkställas i Sverige omfattas av *5 kap. 1 § lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål* tillämpas *1 kap. 3 §, 5 kap. 2–5 och 7 §§, 8 kap. 1–3 §§ och 10 kap. 13, 14 och 19 §§* den lagen. Vid tillämpning av *5 kap. 2 §* den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.

Paragrafen reglerar verkställighet i Sverige av en påföljd som omfattas av en nordisk arresteringsorder. Övervägandena finns i avsnitt 13.

I paragrafen ändras ett antal hänvisningar till följd av att 1963 års lag upphävs och ersätts av den nya nordiska verkställighetslagen. Bestämmelserna om omvandling av nordiska fängelsestraff (6 § 1963 års lag) och om överklagande av övervakningsnämndens beslut (27 § 1963 års lag) överförs inte till den nya lagen (se avsnitt 6.1 och 10.3). Hänvisningarna till de bestämmelserna tas därför bort. Eftersom det sker mindre förändringar av tvångsmedelsregleringen i 1963 års lag innebär det att tillämpningen av aktuell bestämmelse ändras i motsvarande mån (se avsnitt 9.1.2).

3 § Om den påföljd som ska verkställas i Sverige inte omfattas av *5 kap. 1 § lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål* tillämpas 3 och 4 kap. lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag för 3 kap. 1–11 och 23 §§ samt 4 kap. 6 §. Vid tillämpning av 3 kap. 15 § den lagen krävs inte någon begäran från en behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.

En fråga om häktning enligt 3 kap. 15 och 16 §§ lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen får tas upp på yrkande av åklagaren utan ett föregående beslut om anhållande.

Paragrafen reglerar verkställighet i Sverige av en påföljd som inte omfattas av nordiska verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 13.

I *första stycket* ändras en hänvisning. Ändringen görs till följd av att 1963 års lag upphävs och ersätts av den nya nordiska verkställighetslagen och innebär ingen ändring i sak. Övriga ändringar är språkliga.

16.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

1 kap.

2 § Denna lag gäller inte i förhållande till Danmark och Finland om *lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål* är tillämplig.

Paragrafen anger att europeiska verkställighetslagen är subsidiär till nordiska verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 13.

I paragrafen ändras en hänvisning. Ändringen görs till följd av att 1963 års lag upphävs och ersätts av den nya nordiska verkställighetslagen och innebär ingen ändring i sak.

2 kap.

14 § Bestämmelserna i 6 och 9–12 §§ ska tillämpas om en person har överlämnats till Sverige för lagföring enligt rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, och överlämnandet har ägt rum på villkor att den som överlämnas återförs till den andra medlemsstaten för att där verkställa en frihetsberövande påföljd som har dömts ut i Sverige med anledning av överlämnandet.

Om en ansökan om överlämnande till Sverige för verkställighet av en frihetsberövande påföljd enligt rådets rambeslut 2002/584/RIF har avslagits på den grunden att den andra medlemsstaten övertar verkställigheten av påföljden, tillämpas 6 och 9 §§ samt 10 § tredje stycket.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller även i förhållande till Danmark, Finland, Island och Norge när konventionen av den 15 december 2005 om överlämnande mellan de nordiska staterna på grund av brott ska tillämpas och om

- överlämnandet har ägt rum på villkor att den som överlämnas återförs till den andra staten för att där verkställa en frihetsberövande påföljd som har dömts ut i Sverige med anledning av överlämnandet, eller om överlämnandet har avslagits på den grunden att den andra staten övertar verkställigheten av påföljden, och

- den påföljd som avses inte omfattas av *lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål*.

Paragrafen reglerar vilka bestämmelser som ska tillämpas när en i Sverige utdömd frihetsberövande påföljd ska verkställas i en annan medlemsstat med anledning av en europeisk arresteringsorder. Övervägandena finns i avsnitt 13.

I tredje stycket andra strecksatsen ändras en hänvisning. Ändringen görs till följd av att 1963 års lag upphävs och ersätts av den nya nordiska verkställighetslagen och innebär ingen ändring i sak.

16.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen

1 kap.

2 § Denna lag gäller inte i förhållande till Danmark och Finland om *lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål* är tillämplig.

Paragrafen anger att lagen om verkställighet av frivårdspåföljder är subsidiär till nordiska verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 13.

I paragrafen ändras en hänvisning. Ändringen görs till följd av att 1963 års lag upphävs och ersätts av den nya nordiska verkställighetslagen och innebär ingen ändring i sak.

16.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete

2 kap.

10 § En person som har omhändertagits enligt 8 § får tas i förvar av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen under högst sex timmar, tiden mellan klockan 24 och 9 oräknad. Därefter ska personen omedelbart frigges, om det inte har kommit in en begäran om en åtgärd som avses i

1. 23 § lagen (1957:668) om utlämning för brott,
2. 1 kap. 2 § lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,
3. 3 kap. 14 § lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål,
4. 5 kap. 2 § lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål,
5. 8 § lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling, om framställningen kommer från en dansk myndighet,
6. 6 § lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,
7. 6 § lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,
8. 1 kap. 3 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, eller
9. 3 kap. 15 § lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

En svensk polisman får, i avvaktan på en framställning om en sådan åtgärd som avses i 4 kap. 19 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, ta i beslag föremål som har omhändertagits enligt 9 § första stycket 2, enligt de förutsättningar som gäller för en motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken eller annan lag eller författning.

Paragrafen reglerar vissa situationer då Polismyndigheten får ta en person som har omhändertagits med stöd av lagen i förvar. Övervägandena finns i avsnitt 13.

I *första stycket 4* ändras en hänvisning. Ändringen görs till följd av att 1963 års lag upphävs och ersätts av den nya nordiska verkställighetslagen. Eftersom det sker mindre förändringar av tvångsmedelsregleringen i 1963 års lag innebär det att tillämpningen av aktuell bestämmelse ändras i motsvarande mån (se avsnitt 9.1.2).

16.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål

1 kap.

2 § Denna lag gäller inte om någon av följande lagar är tillämplig:

1. *lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, eller*

2. *lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål.*

I lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av bötesstraff i vissa fall.

Bestämmelser om verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall finns i

1. lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall, och

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1805 av den 14 november 2018 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande och den tillhörande lagen (2020:968) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.

Paragrafen anger att internationella verkställighetslagen är subsidiär till europeiska verkställighetslagen och nordiska verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 13.

I paragrafen ändras en hänvisning. Ändringen görs till följd av att 1963 års lag upphävs och ersätts av den nya nordiska verkställighetslagen och innebär ingen ändring i sak. Övriga ändringar är redaktionella.

Sammanfattning av promemorian Nordisk verkställighet i brottmål (Ds 2025:12)

I promemorian lämnas förslag till en ny lagstiftning om nordisk verkställighet i brottmål som ska ersätta lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. Förslaget innebär bl.a. följande:

- Regelverket om överförande av straffverkställighet till och från de nordiska länderna ses över språkligt och redaktionellt.
- Regleringens tillämpningsområde utökas till att omfatta frivårds-påföljder som innefattar samhällstjänst.
- Flera ändringar görs för att effektivisera tillämpningen av regelverket och öka antalet överföranden, bl.a. att ett skyndsamhetskrav ska gälla vid Kriminalvårdens och domstolars handläggning av ärenden om överförande av verkställigheten av fängelsestraff enligt lagen, att ett beslut om överförande av verkställigheten av ett fängelsestraff ska få laga kraft direkt om den dömde samtyckt till att verkställigheten överförs och att den dömde ska kunna lämna en förklaring om att han eller hon avstår från att överklaga ett sådant beslut eller fullfölja överklagandet (nöjdförklaring).
- Överklaganden ska prövas i allmän domstol.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Förslag till lag (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål

Härigenom föreskrivs följande

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens innehåll och tillämplighet

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge om verkställighet av

- bötesstraff,
- beslut om förverkande, rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite,

- fängelsestraff, och

- frivårdspåföljder som innefattar övervakning eller samhällstjänst.

Bestämmelserna avser följande:

- Verkställighet i en annan nordisk stat av ett svenskt bötesstraff eller av ett svenskt beslut om förverkande, rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite (2 kap.),

- Verkställighet i Sverige av ett nordiskt bötesstraff eller av ett nordiskt beslut om förverkande, rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite (3 kap.),

- Verkställighet i en annan nordisk stat av ett svenskt fängelsestraff (4 kap.),

- Verkställighet i Sverige av ett nordiskt fängelsestraff (5 kap.),

- Verkställighet i en annan nordisk stat av en svensk frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst (6 kap.),

- Verkställighet i Sverige av en nordisk frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst (7 kap.),

- Verkställighet i en annan nordisk stat av ett svenskt beslut om övervakning av den som villkorligt frigetts i Sverige (8 kap.),

- Verkställighet i Sverige av ett nordiskt beslut om övervakning av den som villkorligt frigetts i en annan nordisk stat (9 kap.), och

- Övriga frågor (10 kap.).

2 § Det som i denna lag sägs om en dom gäller även ett beslut eller föreläggande, som enligt lagstiftningen i den stat där beslutet eller föreläggandet meddelats har samma verkan som en dom.

Uttryck i lagen

3 § Med dom på fängelse avses i denna lag fängelse i Danmark, fängelse i Finland, fängelse i Island och fängelse i Norge.

Särskilda bestämmelser i andra lagar

4 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål finns bestämmelser om användning av kvarstad på begäran av myndigheter i en annan nordisk stat.

5 § I lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av bötesstraff i vissa fall.

Bestämmelser om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall finns i

- lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall,

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1805 av den 14 november 2018 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande, och

- lagen (2020:968) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.

6 § I lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom finns bestämmelser om verkställighet av rättspsykiatrisk vård i vissa fall.

I lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av slutna ungdomsvård och rättspsykiatrisk vård i vissa fall.

I lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av villkorlig dom i vissa fall.

Rätt att meddela föreskrifter

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för kommuner att lämna uppgifter till Kriminalvården som behövs i ärenden om överförande av verkställighet av en i Sverige eller i en annan nordisk stat meddelad dom på fängelse enligt denna lag.

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om tillämpningen av denna lag.

2 kap. Verkställighet i en annan nordisk stat av ett svenskt bötesstraff eller av ett svenskt beslut om förverkande, rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite

Överförande av verkställigheten till en annan nordisk stat

1 § Kronofogdemyndigheten prövar om verkställighet ska begäras i en annan nordisk stat av en i Sverige meddelad dom som avser

1. böter,

2. förverkande av egendom,
 3. ersättning för rättegångskostnad i brottmål,
 4. kvarstad av egendom som tillhör någon som är misstänkt för brott eller som en utredning om förverkande rör och som meddelats för att säkra anspråk på det som anges i 1–3,
 5. vite som har förelagts en part eller någon annan till fullgörande av en skyldighet i en rättegång, eller
 6. vite som i Sverige har förelagts av Konsumentombudsmannen, Konkurrensverket eller en domstol i ett mål eller ärende som avses i 1 kap. 4 § 3 lagen (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar.
- En begäran om verkställighet enligt första stycket ska lämnas till en behörig myndighet i den andra nordiska staten.

3 kap. Verktällighet i Sverige av ett nordiskt bötesstraff eller av ett nordiskt beslut om förverkande, rättegångskostnad i brottmål, kvarstad eller vite

Överförande av verkställigheten till Sverige

1 § På begäran av en behörig myndighet i en annan nordisk stat får en i den staten meddelad och verkställbar dom verkställas i Sverige om domen avser

1. böter,
2. förverkande av egendom,
3. ersättning för rättegångskostnad i brottmål, eller
4. kvarstad av egendom som tillhör någon som är misstänkt för brott eller som en utredning om förverkande rör och som meddelats för att säkra anspråk på det som anges i 1–3,
5. vite som har förelagts en part eller någon annan till fullgörande av en skyldighet i en rättegång, eller
6. tvangsmulkt som i Norge har förelagts av Forbrukertilsynet.

En begäran om verkställighet enligt första stycket ska lämnas till Kronofogdemyndigheten som prövar om domen ska verkställas i Sverige.

Verktälligheten i Sverige

2 § Om inte något annat följer av denna lag ska verkställighet i Sverige ske enligt svenska regler. Frågor om hinder mot verkställighet på grund av preskription prövas enligt lagen i den andra nordiska staten.

Ett bötesstraff som verkställs enligt denna lag får inte förvandlas till fängelse.

Fördelning av egendom

3 § Efter avdrag för kostnaderna för verkställigheten tillfaller egendom eller dess värde som influtit vid verkställighet enligt 1 § den andra nordiska staten.

4 kap. Verkställighet i en annan nordisk stat av ett svenskt fängelsestraff

Överförande av verkställigheten till en annan nordisk stat

1 § En i Sverige meddelad dom på fängelse får verkställas i en annan nordisk stat, om den dömden när verkställigheten ska ske

1. är medborgare eller bosatt i den staten, eller
2. uppehåller sig i den staten och det är lämpligast att domen verkställs där.

Kriminalvården prövar om verkställighet ska begäras i en annan nordisk stat enligt första stycket. En begäran om verkställighet ska lämnas till en behörig myndighet i den andra nordiska staten.

Tvångsmedel

2 § Om den dömden befinner sig i den andra nordiska staten får Kriminalvården, i avvaktan på den statens beslut om att den svenska domen på fängelse får verkställas där, begära att den staten anhåller den dömden eller vidtar någon annan åtgärd för att säkerställa att han eller hon stannar kvar på dess territorium.

Överförande och transport av den dömden

3 § Om en svensk dom på fängelse ska verkställas i en annan nordisk stat ska Kriminalvården vid behov se till att den dömden överförs till den staten.

Vid en sådan transport tillämpas följande bestämmelser i häkteslagen (2010:611):

- 4 kap. 4 § om kroppsvisitation,
- 4 kap. 10 § första stycket om användning av fängsel, och
- 8 kap. 2 a § om möjligheten att i vissa fall begära hjälp av Polismyndigheten.

Om det är nödvändigt för att en transport ska kunna genomföras, får den dömden hållas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 96 timmar.

4 § Om den dömden ska verkställa en svensk dom på fängelse i en annan nordisk stat påträffas i Sverige, får Polismyndigheten på begäran av en myndighet i den staten eller med anledning av en där utfärdad efterlysning, föra över honom eller henne till den staten för verkställighet av straffet.

Om det är nödvändigt för att en transport ska kunna genomföras, får den dömden hållas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 96 timmar.

Specialitetsprincipen

5 § I en begäran om verkställighet enligt 1 § ska det ställas upp villkor om att den dömden i den andra nordiska staten inte utan tillstånd enligt 6 § får

1. åtalas eller straffas för något annat brott som begåtts före överförandet, eller
2. vidareöverlämnas eller vidareutlämnas till en stat utanför Norden.

I begäran ska det upplysas om att den dömde får åtalas, straffas, vidareöverlämnas eller vidareutlämnas trots villkoren enligt första stycket, om den dömde

1. har samtyckt till åtgärden,
2. efter det att han eller hon blivit slutligt frigiven haft möjlighet att lämna den andra nordiska staten, men inte gjort det inom 45 dagar, eller
3. har återvänt till den andra nordiska staten efter att ha lämnat den.

6 § På begäran av en behörig myndighet i den andra nordiska staten kan tillstånd lämnas till undantag från villkoren enligt 5 § första stycket.

Om begäran avser åtal eller straff för något annat brott som begåtts före överförandet, ska frågan prövas enligt 5 kap. 7 § lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder. Prövningen ska även omfatta om ett överlämnande för gärningen hade kunnat beviljas enligt 2 kap. 5 § 1–3 samma lag.

Om begäran gäller vidareöverlämnande eller vidareutlämning till en stat utanför Norden, ska frågan prövas enligt 6 kap. 8 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder eller 24 § lagen (1957:668) om utlämning för brott. Stockholms tingsrätt är behörig tingsrätt vid prövning enligt lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

5 kap. Verkställighet i Sverige av ett nordiskt fängelsestraff

Överförande av verkställigheten till Sverige

1 § På begäran av en behörig myndighet i en annan nordisk stat får en i den staten meddelad och verkställbar dom på fängelse verkställas i Sverige om den dömde när verkställigheten ska ske

1. är svensk medborgare eller bosatt i Sverige,
2. avser bosätta sig i Sverige, eller
3. uppehåller sig i Sverige och det är lämpligast att domen verkställs här.

En begäran om verkställighet enligt första stycket ska lämnas till Kriminalvården som prövar om domen ska verkställas i Sverige.

Tvångsmedel

2 § En dömd person som befinner sig i Sverige får på begäran av en behörig myndighet i en annan nordisk stat häktas om det finns risk för att han eller hon avviker eller på något annat sätt undandrar sig verkställighet i Sverige av en dom på fängelse enligt denna lag.

Den som inte har fyllt femton år får inte häktas. Den som inte har fyllt arton år får häktas endast om det finns synnerliga skäl.

Om det finns skäl för att häkta någon enligt första stycket får han eller hon anhållas i avvaktan på rättens prövning av häktningsfrågan. Om det är tillräckligt att den dömde meddelas reseförbud eller föreläggs anmälningsskyldighet, ska en sådan åtgärd beslutas i stället för anhållande eller häktning. I fall som avses i 24 kap. 4 § rättegångsbalken ska övervakning ersätta ett anhållande.

3 § När den dömde har gripits, anhållits, häktats, meddelats reseförbud eller förelagts anmälningsskyldighet tillämpas de regler som gäller vid motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken, om inte något annat följer av denna lag. Det som sägs om offentlig försvarare i rättegångsbalken ska tillämpas i fråga om offentligt biträde, om inte något annat följer av 10 kap. 5 §. Det som sägs om tid för väckande av åtal i rättegångsbalken ska inte tillämpas.

4 § Ett beslut om tvångsmedel enligt 2 § får meddelas såväl före som efter det att en begäran enligt 1 § första stycket har lämnats eller efter Kriminalvårdens beslut enligt 1 § andra stycket.

Ett beslut om tvångsmedel enligt 2 § gäller till dess domen på fängelse har börjat verkställas i Sverige, om inte beslutet upphävs dessförinnan.

5 § En åklagare eller rätten ska upphäva ett beslut om tvångsmedel enligt 2 § om

1. en begäran enligt 1 § inte lämnas inom 40 dagar från det att den dömde med stöd av 2 § frihetsberövades, meddelades reseförbud eller förelades anmälningsskyldighet, eller

2. det finns skäl att anta att den sammanlagda tid som den dömde har varit berövad friheten i Sverige med stöd av 2 § och i den andra nordiska staten uppgår till den tid som den dömde skulle ha varit berövad friheten om verkställighet av påföljden hade skett enbart i den andra staten.

Transport av den dömde

6 § Kriminalvården ska ansvara för transport av den dömde i Sverige. Vid en sådan transport tillämpas följande bestämmelser i häkteslagen (2010:611):

- 4 kap. 4 § om kroppsvisitation,
- 4 kap. 10 § första stycket om användning av fängsel, och
- 8 kap. 2 a § om möjligheten att i vissa fall begära hjälp av Polismyndigheten.

Verkställigheten i Sverige

7 § Om inte något annat följer av denna lag ska verkställighet i Sverige ske enligt svenska regler. Frågor om hinder mot verkställighet på grund av preskription prövas enligt lagen i den andra nordiska staten.

Fängelse som förvandlingsstraff för böter får inte verkställas om böterna betalas. Om böterna delvis betalas ska förvandlingsstraffet sättas ned med så många hela dagar som motsvarar betalningens andel av bötesbeloppet.

Specialitetsprincipen

8 § Om den andra nordiska staten har ställt upp villkor för den dömdes överförande ska de gälla i Sverige.

6 kap. Verkställighet i en annan nordisk stat av en svensk frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst

Bilaga 2

Överförande av verkställigheten till en annan nordisk stat

1 § En i Sverige utdömd frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst får verkställas i en annan nordisk stat om den dömde när verkställigheten ska ske

1. är bosatt i den staten,
2. avser bosätta sig i den staten, eller
3. uppehåller sig i den staten och det är lämpligast att domen verkställs där.

Kriminalvården prövar om verkställighet ska begäras i en annan nordisk stat enligt första stycket. En begäran om verkställighet ska lämnas till en behörig myndighet i den andra nordiska staten.

Ändringar i verkställigheten

2 § Ett beslut i den andra nordiska staten gäller i Sverige, om beslutet

1. ändrar verkställigheten av den överförda påföljden, eller
2. innebär undanröjande av påföljden.

3 § En åtgärd som avser den överförda påföljden får beslutas i Sverige, om den dömde här döms för ett annat brott eller om en behörig myndighet i den andra nordiska staten överlämnar ett ärende om en sådan åtgärd till Kriminalvården.

Ett sådant överlämnat ärende tas upp av Kriminalvården och handläggs enligt de svenska regler som gäller för åtgärden.

7 kap. Verkställighet i Sverige av en nordisk frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst

Överförande av verkställigheten till Sverige

1 § På begäran av en behörig myndighet i en annan nordisk stat får en i den staten utdömd frivårdspåföljd som innefattar övervakning eller samhällstjänst verkställas i Sverige.

En begäran om verkställighet enligt första stycket ska lämnas till Kriminalvården som prövar om domen ska verkställas i Sverige.

2 § Verkställighet enligt 1 § får ske om domen är verkställbar i den andra nordiska staten och den dömde när verkställigheten ska ske är

1. bosatt i Sverige,
2. avser bosätta sig i Sverige, eller
3. uppehåller sig i Sverige och det är lämpligast att domen verkställs här.

Verkställigheten i Sverige

3 § Kriminalvården ska ha hand om övervakningen, förordna övervakare för den dömda och anordna samhällstjänsten.

4 § Om inte något annat följer av denna lag ska verkställighet i Sverige ske enligt svenska regler. Det som i den andra nordiska staten bestämts om prøvotid, övervakningstid och samhällstjänstens omfattning ska gälla vid verkställigheten. Detsamma gäller andra villkor eller föreskrifter om den dömdes skyldigheter.

Kriminalvården får ändra eller anpassa villkor och föreskrifter som den dömda är skyldig att följa. Villkoren och föreskrifterna får dock inte ändras så att skyldigheten blir strängare än den ursprungliga skyldigheten.

Ändringar i verkställigheten

5 § Ett beslut i en annan nordisk stat gäller i Sverige, om beslutet

1. ändrar verkställigheten av den överförda påföljden, eller
2. innebär undanröjande av påföljden.

6 § Om det finns anledning att vidta en åtgärd mot den dömda, får rätten eller Kriminalvården överlämna frågan till en behörig myndighet i den andra nordiska staten, om det är lämpligare att frågan prövas där.

8 kap. Verkställighet i en annan nordisk stat av ett svenskt beslut om övervakning av den som villkorligt frigetts i Sverige

Överförande av verkställigheten till en annan nordisk stat

1 § Övervakning av den som villkorligt frigetts från ett fängelsestraff i Sverige får verkställas i en annan nordisk stat om någon av förutsättningarna i 6 kap. 1 § första stycket är uppfyllda.

Kriminalvården prövar om verkställighet ska begäras i en annan nordisk stat enligt första stycket. En begäran om verkställighet ska lämnas till en behörig myndighet i den andra nordiska staten.

Ändringar i verkställigheten

2 § Ett beslut i den andra nordiska staten gäller i Sverige, om beslutet

1. ändrar verkställigheten av den överförda övervakningen, eller
2. innebär förverkande av den villkorligt medgivna friheten.

3 § En åtgärd som avser den överförda övervakningen får beslutas i Sverige, om den frigivne här döms för ett annat brott eller om en behörig myndighet i den andra nordiska staten överlämnar ett ärende om en sådan åtgärd till en svensk myndighet.

Ett sådant överlämnat ärende tas upp av Kriminalvården och handläggs enligt de svenska regler som gäller för åtgärden. Kriminalvården ska överlämna ett ärende som myndigheten inte är behörig att besluta i till den

9 kap. Verkställighet i Sverige av ett nordiskt beslut om övervakning av den som villkorligt frigetts i en annan nordisk stat

Överförande av verkställigheten till Sverige

1 § På begäran av en behörig myndighet i en annan nordisk stat får övervakning av den som villkorligt frigetts från ett fängelsestraff i den staten verkställas i Sverige om någon av förutsättningarna i 7 kap. 2 § är uppfyllda.

En begäran om verkställighet enligt första stycket ska lämnas till Kriminalvården som prövar om övervakning ska verkställas i Sverige.

Verkställigheten i Sverige

2 § Om inte något annat följer av denna lag ska verkställighet i Sverige ske enligt svenska regler. Det som i den andra nordiska staten bestämts om prøvotid och övervakningstid ska gälla vid verkställigheten. Detsamma gäller andra villkor eller föreskrifter om den frigivnes skyldigheter.

Kriminalvården får ändra eller anpassa villkor och föreskrifter som den frigivne är skyldig att följa. Villkoren och föreskrifterna får dock inte ändras så att skyldigheten blir strängare än den ursprungliga skyldigheten.

Ändringar i verkställigheten

3 § Om den villkorligt medgivna friheten helt eller delvis förklaras förverkad i Sverige ska den förverkade tiden verkställas här.

4 § Ett beslut i en annan nordisk stat gäller i Sverige, om beslutet

1. ändrar verkställigheten av den överförda övervakningen, eller
2. innebär förverkande av den villkorligt medgivna friheten.

5 § Om det finns anledning att vidta en åtgärd mot den frigivne, får Kriminalvården, övervakningsnämnden eller, när den frigivne döms för ett annat brott, rätten, överlämna frågan till en behörig myndighet i den andra nordiska staten, om det är lämpligare att frågan prövas där.

10 kap. Övriga frågor

Beslut

1 § Ett beslut enligt denna lag gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

Den dömdes eller frigivnes inställning

2 § Innan beslut fattas enligt 4 kap. 1 §, 6 kap. 1 § eller 8 kap. 1 § ska Kriminalvården tillfråga den dömda eller frigivna om hans eller hennes inställning till att verkställigheten överförs till den andra nordiska staten.

Om den dömda eller frigivna befinner sig i en annan stat gäller i stället att han eller hon om möjligt ska tillfrågas om sin inställning till att verkställigheten överförs.

Den dömda ska upplysas om innebörden av ett samtycke till ett överförande enligt 4 kap. 1 §.

Skyndsam handläggning

3 § Ett ärende enligt denna lag ska handläggas skyndsamt hos Kriminalvården.

Kostnader för verkställigheten

4 § Kostnader för verkställighet och åtgärder i övrigt enligt denna lag betalas av staten, om inte något annat följer av 3 kap. 3 §.

Offentligt biträde

5 § Offentligt biträde ska i ett ärende enligt 4 eller 5 kap. förordnas för den dömda, om det inte kan antas att behov av biträde saknas.

Bestämmelser om överklagande av beslut om offentligt biträde finns i lagen (1996:1620) om offentligt biträde.

Överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut

6 § Kronofogdemyndighetens beslut om att verkställighet ska ske i Sverige enligt 3 kap. 1 § får överklagas till tingsrätten. Andra beslut som fattas av Kronofogdemyndigheten med stöd av denna lag får inte överklagas.

Behörig tingsrätt är den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utskönningsbalken ska pröva ett överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Vid handläggningen i domstol tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte något annat följer av denna lag.

Om rätten upphäver ett beslut om verkställighet, ska de verkställighetsåtgärder som har gjorts återgå så långt det är möjligt.

Överklagande av Kriminalvårdens beslut

7 § Kriminalvårdens beslut får överklagas om myndigheten

1. prövat om verkställighet av ett svenskt avgörande ska begäras i en annan nordisk stat enligt 4 kap. 1 §, 6 kap. 1 § eller 8 kap. 1 §, om inte något annat framgår av andra stycket,

2. prövat om ett nordiskt avgörande ska verkställas i Sverige enligt 5 kap. 1 §, 7 kap. 1 § eller 9 kap. 1 §.

Kriminalvårdens beslut enligt 4 kap. 1 § får inte överklagas om den dömda har samtyckt till att avgörandet verkställs i den andra nordiska staten.

Andra beslut som fattas av Kriminalvården med stöd av denna lag får inte överklagas. Bilaga 2

8 § Ett beslut enligt 4 kap. 1 § eller 5 kap. 1 § ska överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt eller det häkte finns där den dömda var inskriven när det överklagade beslutet fattades.

Om det inte finns någon behörig domstol enligt första stycket, ska ett överklagande göras till den tingsrätt inom vars domkrets den dömda är folkbokförd.

Om det inte finns någon behörig domstol enligt första eller andra stycket, ska ett överklagande göras till Stockholms tingsrätt.

9 § Ett beslut enligt 6 kap. 1 § eller 8 kap. 1 § ska överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets det frivårdskontor ligger där den dömda eller frigivne är inskriven.

Ett beslut enligt 7 kap. 1 § eller 9 kap. 1 § ska överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets den dömda eller frigivne är folkbokförd.

Om det inte finns någon behörig domstol enligt första eller andra stycket, ska ett överklagande göras till Stockholms tingsrätt.

10 § Den dömda får förklara att han eller hon avstår från att överklaga Kriminalvårdens beslut enligt 4 kap. 1 § eller fullfölja ett överklagande av ett sådant beslut. I fråga om en sådan förklaring tillämpas 11 § andra stycket, 12 och 13 §§ strafftidslagen (2018:1251).

11 § Vid handläggningen i domstol tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte något annat följer av denna lag. Ärenden enligt 4–9 kap. ska handläggas skyndsamt.

Överklagande av övervakningsnämndens beslut

12 § Övervakningsnämndens beslut enligt 9 kap. 5 § får inte överklagas.

Ny påföljdsbestämning

13 § Vid ny påföljdsbestämning efter en tidigare dom ska påföljd som har meddelats genom dom i en annan nordisk stat och som verkställs i Sverige med stöd av denna lag jämföras med en dom meddelad i Sverige.

Om någon i en annan nordisk stat har ålagts ett förvandlingsstraff för böter och det i Sverige uppkommer en fråga om förvandling av andra böter som personen ålagts, ska bestämmelserna i 19 § bötesverkställighetslagen (1979:189) inte tillämpas.

Nåd

14 § När verkställighet av en nordisk dom sker i Sverige med stöd av denna lag får svenska regler om nåd tillämpas. Om den andra nordiska staten meddelar den dömda, den frigivne eller den som beslutet gäller nåd, ska det gälla i Sverige.

Undanröjande av en svensk frivårdspåföljd i en annan nordisk stat

15 § Ett beslut i en annan nordisk stat om undanröjande av en svensk frivårdspåföljd ska gälla i Sverige.

Undanröjande av en nordisk frivårdspåföljd i Sverige

16 § Om en person, som dömts till en frivårdspåföljd i en annan nordisk stat, under prövotiden eller före dess början döms för ett annat brott i Sverige, får rätten undanröja påföljden och döma till en gemensam påföljd för den samlade brottsligheten. Det gäller även om övervakning eller samhällstjänst med anledning av den nordiska domen inte har anordnats i Sverige.

Vid tillämpning av första stycket ska den nordiska domen anses vara en dom på skyddstillsyn.

Nordiska beslut om förverkande av villkorligt medgiven frihet efter ett fängelsestraff som verkställts i Sverige

17 § Ett beslut i en annan nordisk stat om förverkande av villkorligt medgiven frihet som avser en person som villkorligt frigetts i Sverige ska gälla här.

Svenska beslut om förverkande av villkorligt medgiven frihet efter ett fängelsestraff som verkställts i en annan nordisk stat

18 § Om en person, som villkorligt frigetts från ett fängelsestraff i en annan nordisk stat, döms för ett annat brott i Sverige, får rätten förklara den villkorligt medgivna friheten förverkad även om den frigivne inte har ställts under övervakning i Sverige.

Den förverkade tiden ska verkställas i Sverige.

Åtalsförbud

19 § Om en påföljd som meddelats i en annan nordisk stat ska verkställas i Sverige enligt denna lag, eller om det här har beslutats om undanröjande av en frivårdspåföljd enligt 16 § eller förverkande av villkorligt medgiven frihet enligt 18 §, får åtal för den gärning som påföljden avser inte väckas här.

Transport genom Sverige

20 § Den som i en nordisk stat dömts till ett fängelsestraff får utan tillstånd transporteras genom Sverige till en annan nordisk stat för verkställighet av straffet.

Om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, får Polismyndigheten hålla den som överförs i förvar, dock längst under 48 timmar.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2. Genom lagen upphävs lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

3. Den upphävda lagen, med undantag för 5 a–5 c §§, gäller fortfarande för ärenden om överförande av verkställighet som har inletts före ikraftträdandet. Bilaga 2

4. Bestämmelserna i 5 kap. 2–5 §§ tillämpas dock även på ärenden som inletts före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §²

En förvaltningsrätt är domför med en lagfaren domare ensam

1. vid åtgärder som endast avser måls beredande,
2. vid förhör med vittne eller sakkunnig som begärts av en annan förvaltningsrätt,
3. vid beslut som endast avser rättelse av felräkning, felskrivning eller annat uppenbart förbiseende, och
4. vid annat beslut som inte innefattar slutligt avgörande av mål.

Om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsutten rätt, är en förvaltningsrätt domför med en lagfaren domare ensam vid beslut som inte innefattar prövning av målet i sak.

Åtgärder som endast avser beredandet av ett mål och som inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna domare, får utföras av någon annan som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid en allmän förvaltningsdomstol, en allmän domstol eller en hyresnämnd. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om detta.

Vad som sägs i andra stycket gäller även vid avgörande i sak av

1. mål av enkel beskaffenhet,
2. mål om bevissäkring och betalningssäkring enligt skatteförfarandelagen (2011:1244), om besiktning enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152), om en uppgifts eller handlings undantagande från kontroll enligt skatteförfarandelagen eller någon annan skatteförfattning,

3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 och 6 a §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, mål om vård vid en låsbar enhet enligt 15 b § samma lag, mål om avskildhet enligt 15 c § samma lag, mål om vård i enskildhet enligt 15 d § samma lag, mål om tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § samma lag, mål om tillfälligt utreseförbud enligt 31 d § samma lag, mål om omedelbar insats enligt 4 kap. 1 § lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende, mål om

3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 och 6 a §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, mål om vård vid en låsbar enhet enligt 15 b § samma lag, mål om avskildhet enligt 15 c § samma lag, mål om vård i enskildhet enligt 15 d § samma lag, mål om tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § samma lag, mål om tillfälligt utreseförbud enligt 31 d § samma lag, mål om omedelbar insats enligt 4 kap. 1 § lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende, mål om

¹ Lagen omtryckt 1981:1323.

² Senaste lydelse 2025:41.

omedelbart omhändertagande enligt 13 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, mål om vård i enskildhet enligt 34 a § samma lag, mål om avskildhet enligt 34 b § samma lag, mål om vård vid en låsbar enhet enligt 14 § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård, mål om vård i enskildhet enligt 14 a § samma lag, mål om avskildhet enligt 17 § samma lag, mål om tillfällig isolering enligt 5 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168), mål enligt 12 § första stycket och 33 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, mål enligt 18 § första stycket 3–5 och 9 när det gäller de fall då vården inte har förenats med särskild utskrivningsprövning eller 6 lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, mål om förvar och uppsikt enligt utlänningslagen (2005:716), mål enligt strafftidslagen (2018:1251), mål enligt fängelselagen (2010:610) *och mål enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.*,

4. mål enligt folkbokföringsförfattningarna, mål om preliminär skatt eller om anstånd med att betala skatt eller avgifter enligt skatteförfattningarna,

5. mål enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner eller lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet,

6. mål som avser en fråga av betydelse för inkomstbeskattningen, dock endast om värdet av vad som yrkas i målet uppenbart inte överstiger hälften av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken,

7. mål enligt lagen (2004:629) om trängselskatt,

8. mål enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem och lagen (2023:704) om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post,

9. mål enligt lagen (2024:954) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om digitala tjänster som avser en

a) inspektion,

b) prövning av om en handling skyddas av advokatsekretess enligt 3 kap. 14 § samma lag, eller

omedelbart omhändertagande enligt 13 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, mål om vård i enskildhet enligt 34 a § samma lag, mål om avskildhet enligt 34 b § samma lag, mål om vård vid en låsbar enhet enligt 14 § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård, mål om vård i enskildhet enligt 14 a § samma lag, mål om avskildhet enligt 17 § samma lag, mål om tillfällig isolering enligt 5 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168), mål enligt 12 § första stycket och 33 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, mål enligt 18 § första stycket 3–5 och 9 när det gäller de fall då vården inte har förenats med särskild utskrivningsprövning eller 6 lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, mål om förvar och uppsikt enligt utlänningslagen (2005:716), mål enligt strafftidslagen (2018:1251) *och* mål enligt fängelselagen (2010:610),

c) tillfällig begränsning av mottagarnas tillgång till en tjänst eller ett onlinegränssnitt, och

10. mål om betalningssäkring enligt socialförsäkringsbalken eller lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2. Ärenden som har inletts hos Kronofogdemyndigheten och Kriminalvården före ikraftträdandet handläggs enligt äldre föreskrifter.

Förslag till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 42 § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet i brottmål av brottmålsdom ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

42 §¹

Denna lag gäller inte i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom *lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.* eller genom lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

Denna lag gäller inte i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen eller *lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål*.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 2015:98.

Förslag till lag om ändring i lagen (1974:752) om nordisk vittnesplikt m.m.

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (1974:752) om nordisk vittnesplikt m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §¹

Beslut, varigenom domstol i Danmark, Finland, Island eller Norge för utevaro eller annan försummelse dömt den som avses i 9 § till böter eller utdömt honom förelagt vite eller ålagt honom ersätta rättegångskostnad, skall på begäran verkställas här i landet.

Böter och vite *verkställs* enligt *lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.*

Lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område *äger tillämpning* vid verkställighet av beslut att ersätta rättegångskostnad.

Beslut från en domstol i Danmark, Finland, Island eller Norge ska på begäran verkställas här i landet, om beslutet gäller en person som avses i 9 § och som för utevaro eller annan försummelse har dömts till böter, dömts att betala förelagt vite eller ålagts att ersätta rättegångskostnad.

Böter och vite *verkställs* enligt *lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål.*

Lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område *är tillämplig* vid verkställighet av beslut att ersätta rättegångskostnad.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

Förslag till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 30 § lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 §¹

Denna lag gäller inte i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom *lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.* eller genom lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen.

Denna lag gäller inte i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen eller *lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026

¹ Senaste lydelse 2015:651.

Förslag till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister

Härigenom föreskrivs att 14 § lagen (1998:620) om belastningsregister ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §¹

Uppgifter om den som *avses med* ett beslut om överflyttning *skall* lämnas till den stat *från eller till vilken överflyttning har skett*

1. om verkställighet av annan påföljd än böter har *förts hit* från Danmark, Finland, Island eller Norge eller till någon av dessa stater *härifrån*,

2. i *fråga* om anteckning *som* gjorts rörande tillämpningen av 14 eller 21 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff *m.m.* och

3. om verkställighet av påföljd har *förts hit* från en annan stat eller till någon annan stat *härifrån* enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom eller lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet.

Uppgifter om den som ett beslut om överflyttning *gäller ska* lämnas till den stat *som överflyttning har skett från eller till*

1. om verkställighet av *en* annan påföljd än böter har *överförs* från Danmark, Finland, Island eller Norge eller till någon av dessa stater *från Sverige*,

2. om *en* anteckning *har* gjorts *som avser* tillämpningen av 10 kap. 16 eller 18 § lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål, och

3. om verkställighet av påföljd har *överförs till Sverige* från en annan stat eller till någon annan stat *härifrån* enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom eller lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026

Förslag till lag om ändring i lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 5 § och 3 kap. 19 § lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

5 §²

I lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom och i lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall finns bestämmelser om förfarandet vid verkställighet utomlands av förverkandebeslut, som avser egendom som omfattas av ett frysningsbeslut som har översänts enligt 2 §.

I lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall och lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål finns bestämmelser om förfarandet vid verkställighet utomlands av förverkandebeslut, som avser egendom som omfattas av ett frysningsbeslut som har översänts enligt 2 §.

3 kap.

19 §³

En verkställighet i Sverige av ett beslut om förverkande av egendom som är föremål för verkställighet enligt denna lag handläggs och prövas enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom eller enligt lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall. Något beslut om beslag eller kvarstad ska inte meddelas i ett sådant ärende.

En verkställighet i Sverige av ett beslut om förverkande av egendom som är föremål för verkställighet enligt denna lag handläggs och prövas enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall eller lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål. Något beslut om beslag eller kvarstad ska inte meddelas i ett sådant ärende.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2020:971.

² Senaste lydelse 2020:971.

³ Senaste lydelse 2020:971.

En ansökan eller ett beslut om förverkande enligt första stycket får skickas till den åklagare som har handlagt ärendet enligt denna lag. Åklagaren ska

1. vidarebefordra beslutet om förverkande till Kronofogdemyndigheten, om beslutet har sänts över av en myndighet i en annan medlemsstat enligt lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall,

2. vidarebefordra ansökan till Kronofogdemyndigheten, om ansökan har gjorts av en myndighet i Danmark eller Finland enligt *lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.*, och

3. vidarebefordra ansökan till Justitiedepartementet, om ansökan har gjorts enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.

2. vidarebefordra ansökan till Kronofogdemyndigheten, om ansökan har gjorts av en myndighet i Danmark eller Finland enligt *lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål*, och

3. vidarebefordra ansökan till Regeringskansliet (Justitiedepartementet), om ansökan har gjorts enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.

Om rätten i ett ärende enligt andra stycket 3 beslutar att egendom ska förklaras förverkad, ska rätten samtidigt pröva om verkställigheten av frysningsbeslutet ska bestå till dess att beslutet om förverkande vinner laga kraft.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026

Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 2 och 3 §§ lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

2 §¹

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige omfattas av 5 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. tillämpas 5 a–5 c, 6, 7, 22, 23, 27, 29, 31, 34 och 35 §§ den lagen. Vid tillämpning av 5 a § den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige omfattas av 5 kap. 1 § lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål tillämpas 1 kap. 3 §, 5 kap. 2–5 och 7 §§, 8 kap. 1–3 §§ och 10 kap. 13–14 och 19 §§ den lagen. Vid tillämpning av 5 kap. 2 § den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.

3 §²

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige inte omfattas av 5 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. tillämpas 3 och 4 kap. lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag för 3 kap. 1–11 och 23 §§ samt 4 kap. 6 §. Vid tillämpning av 3 kap. 15 § den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.

Om den påföljd som ska verkställas i Sverige inte omfattas av 5 kap. 1 § lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål tillämpas 3 och 4 kap. lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, med undantag för 3 kap. 1–11 och 23 §§ samt 4 kap. 6 §. Vid tillämpning av 3 kap. 15 § den lagen krävs inte någon begäran från *en* behörig myndighet i den andra staten för att tvångsmedel ska få användas.

En fråga om häktning enligt 3 kap. 15 och 16 §§ lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen får tas upp på yrkande av åklagaren utan ett föregående beslut om anhållande.

¹ Senaste lydelse 2015:103.

² Senaste lydelse 2024:44.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026

Förslag till lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § och 2 kap. 14 § lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §¹

Denna lag gäller inte i förhållande till Danmark och Finland om lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. är tillämplig.

Denna lag gäller inte i förhållande till Danmark och Finland om *lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål* är tillämplig.

2 kap.

14 §²

Bestämmelserna i 6 och 9–12 §§ ska tillämpas om en person har överlämnats till Sverige för lagföring enligt rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, och överlämnandet har ägt rum på villkor att den som överlämnas återförs till den andra medlemsstaten för att där verkställa en frihetsberövande påföljd som har dömts ut i Sverige med anledning av överlämnandet.

Om en ansökan om överlämnande till Sverige för verkställighet av en frihetsberövande påföljd enligt rådets rambeslut 2002/584/RIF har avslagits på den grunden att den andra medlemsstaten övertar verkställigheten av påföljden, tillämpas 6 och 9 §§ samt 10 § tredje stycket.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller även i förhållande till Danmark, Finland, Island och Norge när konventionen av den 15 december 2005 om överlämnande mellan de nordiska staterna på grund av brott ska tillämpas och om

– överlämnandet har ägt rum på villkor att den som överlämnas återförs till den andra staten för att där verkställa en frihetsberövande påföljd som har dömts ut i Sverige med anledning av överlämnandet, eller om överlämnandet har avslagits på den grunden att den andra staten övertar verkställigheten av påföljden, och

– den påföljd som avses inte omfattas av *lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland,* – den påföljd som avses inte omfattas av *lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål.*

¹ Senaste lydelse 2015:96.

² Senaste lydelse 2024:46.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

Förslag till lag om ändring i lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § lagen (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §¹

Denna lag gäller inte i förhållande till Danmark och Finland om lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. är tillämplig.

Denna lag gäller inte i förhållande till Danmark och Finland om *lagen (2026:000) om nordisk verkställighet i brottmål* är tillämplig.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 2015:650.

Förslag till lag om ändring i lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 10 § lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

10 §¹

En person som har omhändertagits enligt 8 § får tas i förvar av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen under högst sex timmar, tiden mellan klockan 24 och 9 oräknad. Därefter ska personen omedelbart frigges, om det inte har kommit in en begäran om en åtgärd som avses i

1. 23 § lagen (1957:668) om utlämning för brott,

2. 1 kap. 2 § lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,

3. 25 c eller 25 d § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom,

4. 5 a eller 5 b § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

5. 8 § lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling, om framställningen kommer från en dansk myndighet,

6. 6 § lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,

7. 6 § lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,

8. 1 kap. 3 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, eller

9. 3 kap. 15 § lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

Efter remiss har yttrande över promemorian lämnats av Brottsoffermyndigheten, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Förvaltningsrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Linköping, Förvaltningsrätten i Stockholm, Haparanda tingsrätt, Helsingborgs stad, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Integritetsskyddsmyndigheten, Justitiekanslern, Kammarrätten i Göteborg, Kammarrätten i Stockholm, Konkursverket, Konsumentverket, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Malmö tingsrätt, Migrationsverket, Nacka tingsrätt, Polismyndigheten, Ronneby kommun, Sala kommun, Skatteverket, Stockholms kommun, Stockholms tingsrätt, Svea hovrätt, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Domareförbund, Sveriges Kommuner och Regioner, Säkerhetspolisen, Tullverket, Uddevalla tingsrätt, Umeå universitet (juridiska fakulteten), Vellinge kommun, Åklagarmyndigheten, Örebro universitet, Östersunds tingsrätt, Övervakningsnämnden i Malmö och Övervakningsnämnden i Stockholm.

Karlstads, Kungälv, Malung-Sälens, Norrköpings och Strömstads kommuner samt Riksdagens ombudsmän (JO) har avstått från att yttra sig.

Följande remissinstanser har inte inkommit med något yttrande: Amnesty International, Civil Rights Defenders, Föreningen Sveriges Kronofogdar, Riksförbundet Kriminellas Revansch I Samhället samt Aneby, Bodens, Dals-Eds, Gällivare, Haparanda, Hjo, Kiruna, Ljusdals, Ludvika, Sjöbo, Sollentuna, Torsby, Umeå, Uppsala, Vännäs, Värnamo, Äre, Älvdalens och Östersunds kommuner.